اقرا باسم ربك
Ex Libris
George W Osborn

PIA
DESIDERIA.

Memoria di D. Alberto
Augiolini
Saggiatore 18 Luglio 1809

Iuxta exemplar Antverpiense.

LVTETIÆ PARISIORVM
Apud Io. Henault *Bibliopolæ Iurati Via Iacobæa, ad Insigne Angeli Custodis.* M.D.C.LXX.

PIA DESIDERIA,

AVTHORE

HERMANNO HVGONE

è Societate IESV.

EDITIO POSTREMA,

Recognita & Emendata.

AD ILLVSTRISSIMVM

DOMINVM MOLE'.

PARISIIS,

Apud IOANNEM HENAVLT,

Bibliopolam Iuratum, viâ Iacobæâ,

ad insigne Angeli-Custodis.

M. DC. LXX.

Cum Approbatione & Priuilegio Regis.

ILLVSTRISSIMO VIRO, DOMINO D.

FRANCISCO MOLE',

REGI A SECRETIORIBVS Consiliis, & Libelloruum Supplicum Magistro, Sanctæ Crucis Burdegalensis, S. Pauli Virdunensis, Æmulorum, Camefontis Pratensis, &c.

ABBATI INFVLATO.

EX quo inciderunt in oculos meos Pia Desideria (VIR ILLVSTRISSIME) mihi moverunt incredibile desiderium, nouam illis lucem in Gallia illorumque, ità loquar, parentibus exhibendi. Hoc ego tùm primò conceptum in tenebris tamdiu tenui, quan-

diu fauſtum aliquod ſidus, quod ſecundis huiuſce libelli natalibus præluceret, abfuit. Neque verò me tale quidpiam ſtudioſiùs exquirentem latuere ſanè quam plurima; verùm ea eſſe diſpexi, quæ vel nimio lumine ſpem omnem extinguerent, vel certè debilitarent exiguo. Vnus occurriſti, VIR ILLVSTRISSIME! in quo duo illa, quæ rarò illuſtri loco adhæreant, ſumma conſenſione conuenerint; perilluſtris nimirùm ad excitandum animum authoritas, & ad eundem promouendum par humanitas authoritati.

Iſtum porrò indolis tuæ duplex ornamentum non ſemel ſuſpexeram; cùm tu in CLAROMONTANA PALÆSTRA literis Humanioribus, Philoſophiæ, Theologiæque, quas veluti ludibundus

hauſiſti, terminis ingenio tuo latiùs propagatis, ſubtiliſſimas etiam Vrbanæ vitæ Sapientiæque leges ſuperinduceres. An ego igitur præli mei laborem tantulum non dedicarem ei, quem digna typis, litteris, monumentiſque jam egiſſe & audiui, & ipſe ſum admiratus? An ego diffiderem illius auſpiciis, qui toties me aſpexit illis oculis, quibus ad ſe accedentes ſibi deuincire conſueuit?

Cui porrò lubentiùs offeram Pia Deſideria, quàm tibi, in quem omnia meæ voluntatis deſideria tacito quodam impetu confluunt? Cui dedicé æquiùs quàm tibi, qui mea deſideria, nuperamque petitionem, quæ tua eſt affabilitas, tam benignè audiſti, & vt ſpero, jam exaudiſti? Cui denique conuenientiùs conſecrem, quàm tibi, cui ex parente quondam Pro-

curatore Catholico, Protopræside, tandem ſigilli Regij cuſtode & diſpenſatore, oriundo, Rex ipſe ſanctioribus ſuis in Conſiliis locum dedit, Eccleſia tùm demùm nobiliſſimas infulas Abbatis Paſtorali tuo pedo ſuffultas deſiderat?

Nihil eſt igitur quòd vereat, ne pius ille officinæ meæ partus nuper iteratus hominis adeo pij manu obſtetricante ſuſceptus occidat; nevè meus in te amor tot piis ſubleuatus deſideriis (quæ amoris alas nuncupant) ad te quam citiſſimè non peruolet.

En exprimo tibi recentibus notis Gemitus, Vota, Suſpiria; ſed ità exprimo, tibi vt placeant Gemitus, Vota ſapiant, delectent Suſpiria. Tuos duntaxat illos Gemitus inibi audies, qui extant vitæ innocentis, non pœnitentis indi-

ces; Vota hîc agnoſces tua, quæ religioſo animo, lõgè antè quàm in lucem ederentur, impreſſiſti: tua percipies ad exrremum Suſpiria, nulli niſi Deo teſti audita; quæ tamen mea Typographia, perinde ac verax Echo tibi recinit quantumis abnuenti. Leges quod VATES CLAROMONTANVS aliquando ſcripſiſti; laudabis quod pari ſolertiâ excogitaſti; in alieno ingenio tuum agnoſces, quod admirationi vniuerſæ, in ipſo Pariſienſis Vniuerſitatis meditullio ſubjeciſti.

Dices in hoc obtrudendo munere fuiſſe me plùs æquo liberum; tuæ me dignitatis perinde ac exilitatis meæ oblitum fuiſſe, ſummæ ad hæc inurbanitatis eſſe, quem filij patrinum non ità pridem ſubruſticâ libertate delegerim, eundem adſuſcipiendum de

prælo libellum, patronum amplecti. Hoc, inquam, nec immeritò dices, de me plura etiam, si lubet, additurus: mihi nimirum esse debuisse religioni Sacrum Abbatis baculum & crucem; venerationi ætatem illam in ipso primæuo flore maturam; admirationi canam istam in iuuentute ineunte prudentiam; stupori denique acre ingenium ad quod Theologia, Philosophia cæteræque artes factæ potiùs, quàm ipsum ad illas natum esse videatur.

Sed vide, quæso, VIR ILLVSTRISSIME! an in me fuerit tuæ comitatis illecebris obniti, cui non plebeij modò, sed etiam optimates ipsi seruiant? An licuerit eludere blandientis modestiæ aucupia, quibus meticulosissimus quisque sese irretiri gaudeat? An denique populari cedere potiùs

pietati non oportuerit, quæ tota in Pia Desideria efferuescebat?

Patere igitur me Gemitibus satis multis vnum addere, quem obsequiorum meorum conscia tenuitas meæ voluntati non minùs quam tuæ impar amplitudini exprimit. Sine me collectitiis tot Votis vnicum inserere, quo me tibi, fortunas meas, liberos, libros, totam denique domunculam obstringo: Permitte denique aliena me Suspiria vno claudere suspirio, cujus modus nullus finisque futurus est, nisi quem laborum tuorum, vti speramus, monimenta & impressa typis elogia tandem aliquando accersiuerint. Hoc vlrimum sapientes cuncti, quibus innotuisti (cui porrò notus non es?) vaticinantur; hoc tuæ vitæ perfectissima

rudimenta portendunt; hoc demùm nouus Piorum Desideriorum Typographus ardentissimè tibi desiderat. Nec non ille, quem habui ejusdem nuper Desiderij comitem, Desideriorum operæ Censorem, in sua tibi Asiâ, VIR ILLVSTRISSIME, nuncupandâ, authoremque vt iteratam illam Desideriorum nostrorum Editionem, sub ejusdem Amplitudinis tuæ auspiciis (quæ vti speramus, ita poltulamus enixè nobis vt aspirent) publici juris tandem aliquando faceremus: Ego tibi potissimùm,

Addictissimus HENAVLT
Typographus.

LVSVS

IN GENTILITIAS SVÆ SANCTITATIS APES.

VRBANE terris OPTIME MAXIME
Bene ominato nomine PONTIFEX
Fruſtrà repugnans; quando Cœli
Auſpiciis agitatur vrna.
HONOR fugacem perſequitur virum;
Fugit ſequacem: ſi fugis, occupat
Vt vmbra, venantéſque ludit
Niliacâ crocodilus algâ.
Quiſquis pudendæ miles adoreæ
Tinctam rubenti murice purpuram
Creatus ambit, peſtilente
Virus atrox bibit ille gemmâ.
Fruſtrà repugnans; difficilem ſequi
Te, Te prehenſat gloria, Te rapit:
Apeſque de cœlo propinant
Lethifero ſine felle mella.
Fruſtrà repugnans; ſcilicet obviâ
Ceruice mortem Prodigus inuocans,
Sta pertinax non ferre plexam
Mellifluis APIBVS tiaram.
Fruſtrà repugnans; nunc APIBVS BONIS
Iubente Cœlo ſubjice verticem.

Sacrique ſignent BARBERINVM
Aſtragalo meliore faſti.
Faſti auſpicatas indigeant APES,
Fauoſque fauſtos, dicite barbita;
Nutrice lactatus camœnâ
Pindarrico bibit ore nectar.
APVM rigatæ munere faſciæ,
Fauiſque cunæ dulcibus augures,
Nomenque & omen melle plenum
Nectaris AMBROSIO dederunt.
Aetas metalli diuitis aurea,
Regnata quondam falcigero ſeni,
Sudare, Portentum! cauatis
Ilicibus ſua mella vidit.
Non vidit auri fulgure ſplendidas
APES Hymetti lambere verticem
Damnoſa quid Midæ vetuſtas;
Vota canit pereuntis auro?
O Roma gemmis Ambroſiam bibe
Secura; dulci miſcuit vtile
Aurumque melli BARBERINVS,
Delicias opibus maritans.
Aurata nunc ſunt ſæcula mellea
Nunc viuit ætas! aurea, mellea
Exundat vbertas, beato
Roma fauos ſociat metallo.

MAXIMILIANI HABEQVII S.I.

VRBANI

VRBANI VIII.

APES

IN SIDERA RELATÆ CÆLESTEM CRATEREM IMPLENT NECTARE.

CVR modò cæruleis Apis emicat aurea campis,
Sueta priùs viridi carpere mella thymo?
Alvear vt subiit, quod terna Tiara coronat,
Mutat ouans cœlo Dia Melissa solum.
Scis quid agat Superis felicior aduena Regnis,
Id quod humi fecit, iam facit illa Polo.
Mel Apis alma fauis instillat & impluit Astris,
Quale dat Emma sui, quale dat Etua rosis,
Quale dat Hybla sacras inuitans ruris alumnas,
Quale dat Actæis hospes Hymettis agris,
Sic olim sitiens liquido sine nectare sidus,
Siderius Crater, jam noua mella bibet.

BALDVINI CABILIAVI S.I.

FLORENTIVS
DE MONTMORENCY
Præpositus Prouincialis Societatis IESV, per Flandro-Belgicam.

CVM PIA DESIDERIA *à* P. HERMANO HVGONE *Societatis* IESV *Sacerdote conscripta, quatuor designati eiusdem Societatis Patres legerint, probauerintque, potestate ab admodum Reuerendo Patre nostro* Mutio Vitelleſco *ad hoc mihi facta, vt typis excudantur permitto. In quorum fidem has litteras, manu meâ subscriptas, officij mei sigillo muniui. Bruxellæ, 28. Aprilis, anno 1627.*

Florentius de Montmorency.

Approbatio Censoris.

HÆC *Pia Desideria, Gemitus, & Suspiria Animæ Christianæ*, Elegiis, Emblematis, & SS. Patrum Scriptis illustrata à *R. P. Hermanno Hugone* Societatis IESV Presbytero pererudita sunt & solida, atque perlucidam semitam continent, quâ æterna veritas, & vera charitas, & chara æternitas obtineatur, ab his qui in tenebris & in vmbra mortis sedent ad dirigendos pedes nostros in viam pacis. Datum Bruxellæ 9. Idus Nouembris 1628.

HENRICVS SMEYERS,
S. Theologiæ Licentiatus Scholasticus Bruxellensis.

Domine, ante te omne desideriũ. meũ.
et gemitũ. meus à te non est absconditus.
Psal 37.

DESIDERIO

COLLIVM ÆTERNORVM

CHRISTO IESV,

IN QVEM

desiderant Angeli prospicere,

AMORI ET DESIDERIO SVO,

Vir desideriorum.

Domine ante te omne desiderium meum, & gemitus meus à te non est absconditus. Psalm. 37.

QVot mihi clam tacitis mens æstuet anxia votis,
Indicio potuit discere nemo meo:
Nemo, nisi arcani qui pectoris intima lustrat,
Quem fugit humani nulla latebra sinus.
Ille, meos gemitus, mea scit suspiria solus;
Ille, oculis etiam persecat ima suis:
Ecquis in alterius sua sensa profuderit aurem,
Sit nisi secreti proditor ipse sui?
Si tamen ulla foret speranda hâc arte medela.
Ars desideriis, hæc foret una meis:
Sed neque depositas leuat auris amica querelas:
Nec desideriis hæc sit ab arte modus.

Cæperat, heu! natos Rachel vlulare peremptos;
Mox, vbi nil flendo profuit, abstinuit.
Scilicet ipse suas facit ignis, editque fauillas,
Quasque pluit, nubes, ipsa resorbet aquas:
Sic melius, proprios quos fudi, combibo fletus,
Inque suum recidit tutius vnda sinum.
Quæ mea sint igitur, dum triste gemo, lamenta!
Non nisi nos scii nouimus, ille, & ego:
Quid voueam, tacitis dum compleo littera votis;
Non nisi nos soli nouimus, ille, & ego:
Quid clamem, mea dum sese suspiria rumpunt;
Non nisi nos soli nouimus, ille, & ego.
O quoties fictas animus gerit histrio partes,
Et pugnant animo frons que, colorque suo!
Dum patitur tragicos mens personata cothurnos,
Sæpius in mimo Roscius ore salit.
Nulla fides lacrymis, lacrymæ simulare docentur,
Nec, nisi vis falli, risibus vlla fides.
Soluor vt in fletus, putat omnia tristia vulgus;
Soluor vt in risus, omnia læta putat.
Fallitur ah! nostri neque scit mendacia vultus;
Cum lætor, lacrymor; rideo, cum doleo.
Vix tibi tot, Proteu, quot sunt simulantibus ora,
Vota quibus laruam dant, adimuntque suam,
Nemo meos Gemitus, Vota aut Suspiria vouit;
Nemo; duo nisi nos, & duo sufficimus.

LIBER PRIMVS.

GEMITVS ANIMÆ POENITENTIS.

Anima mea desiderauit te in nocte.

Isaiæ. 26.

GEMITVS

GEMITVS PRIMVS.

Anima mea desiderauit te in nocte.
Isaiæ 26.

HEI mei quàm densis nox incubat atra tenebris!
Talis erat, Pharios qua tremefecit agros,
Nubila, lurida, squallida, tetrica, terribilis nox;
Nocturno in censu perdere digna locum.
Non ego tam tristes Scythico puto cardine lunas,
Tardat vbi lentas Parrhasis Vrsa rotas:
Nec tot Cimmerio glomerantur in æthere nubes,
Vnde suos Phœbus vertere iussus equos:
Nec reor inuisi magis atra palatia Ditis,
Fertur vbi nigrâ nox habitare casâ:
Nam licet hìc oculis nullam dent sidera lucem,
Non tamen est omni mens viduata die.
Nocte, suam noctem populus videt ille silentùm,
Et se, Cimmerij, sole carere vident.
Arctica cùm senos regnauit Cynthia menses,
Dat fratri reduci septima luna vices:
Ast me perpetuis damnat sors dira tenebris,
Nullâque vel minimo sidere flamma micat;
Et neque (quod cæcis vnum solet esse leuamen,
Ipsa suam noctem mens miseranda videt.
Quin tenebras amat ipsa suas, lucemque perosa,
Vertit in obscœna noctis opaca diem.

Nempe suas animo furata Superbia flammas.
Nubilat obscuro lumina cæca peplo:
Nec sinit Ambitio nitidum clarescere solem,
Fuscat & ingenuas Idalis igne faces.
Heu, quoties subit illius mihi noctis imago,
Nox animo toties ingruit atra meo!
Sors oculis nostris melior, quibus ordine certo.
Alterius reparant lunaque, solque vices!
Nam quid agat ratio, quid agat studiosa voluntas,
Quas habet, vt geminos mens peregrina duces?
Maior, habere oculos, dolor est, vbi non datur vti,
Quam, quibus vtaris, non habuisse oculos.
Qui dolet oppressum lapsis velociùs vmbris,
Latior aggreditur manè viator iter.
Sed nimis hæc iongas tenebris nox prorogat horas,
Quæ tibi manè negat cedere, Phœbe! diem.
Cum redit Arctoo Titan vicinior axi,
Exultat reducis quisque videre iubar:
Scilicet Auroræ gens vertitur omnis in ortus,
Quisque parat primùm dicere, Phœbus adest!
Sic ego, sæpè oculos tenui sublimis Olympo,
Aspiciens, gemino qui iacet orbe, Polum!
Et dixi tam sæpè: Nitesce, nitesce, meus Sol!
Sol mihi tam longos obtenebrate dies!
Exorere, exorere, & medios saltem exere vultus,
Vel scintilla tui sola sat esse potest.
Quin etiam, tanti si luminis abnuis vsum,
Sufficiet radios expetiisse tuos.

BERNARDVS.

In Cant.

Sermone 75.

HAbet mundus iſte noctes ſuas, & non paucas. Quid dico, quia noctes habet mundus? cùm penè totus ipſe ſit nox, & totus ſemper verſetur in tenebris.

Deus tu ſcis inſipientiam meam· et delicta mea à te non ſunt abscondita Pſal· 68.

GEMITVS II.

Deus ! tu scis insipientiam meam , & delicta mea à te non sunt abscondita.
Psalm. 68.

SI tibi stultitiæ nulla est patientia nostra,
Omnia consilio qui sapiente regis.
Nullus ab offenso veniam sibi numine speret,
Nullus enim culpà, stultitiáque vacat.
Hæc etiam excelsas afflat contagio mentes,
Et sua stultitiæ quemlibet aura rotat.
Quid simulasse iuuat ? semel insaniuimus omnes,
Ingenua humani stemmatis illa nota est.
Et pater, & mater, generis primordia nostri,
Maxima stultitiæ signa dedere suæ.
Credite, posteritas ! fatali vendita pomo es;
Stultius hac aliquid venditione fuit ?
Nec minus insanus, magni patrimonia census
Perdidit esuriens, munere pultis, Esau.
Et Salomon tactam sensit vertigine mentem,
Dum castam insano vertit amore domum.
Non igitur magni fallunt oracula Regis;
Stultorum innumerum qui docet esse gregem;
Legiferi neque vana canunt præsagia vatis,
Queis defleta hominum tanta ruina fuit:
O saperent, ait, & cauti ventura viderent !
Non adeo in vitium cerea turba foret.
Quis (nisi desiperent, quosdam dixisse putaret,
Nullum qui terris imperet, esse Deum ?

Quilibet vt peccet (aliàs peccare timeret)
Esse sibi nullum fingit in orbe Deum.
Ipsa igitur nostros auertunt crimina sensus,
Nullus & in vitium, sit nisi stultus, abit.
Sed neque jam glisscns stat in hoc dementia passu;
Præcipiti in peius truditur acta pede:
Extruimusque domos, cæloque educimus arces,
Ceu data perpetuò terra colenda foret.
Crastina lux coget vitæ statione moueri;
Quis neget insanas nos fabricasse domos?
Conserimus platanos, disponimus ordine lauros,
Areolas hortis diuidimusque suas:
Quæ stolidi serimus, vix tertius aspicit hæres,
Quo tibi, qui carpet tum tua poma nepos?
Sic, puto, dat senibus pueriles natio risum;
Cum fabricat luteas paruula turba casas:
Ludicra sollicitis feruet respublica curis,
Hic fœnum, hic paleas conuehit, ille trabes;
Aggerit hic grauido plumas, & stramina plaustro,
Huius erat testa quærere munus aquam.
Et sibi tum structæ gratantur mœnibus vrbis,
Magnaque se pueri regna locasse putant.
Hæc videt, ac ridet, quæ transit grandior ætas,
Vixque graues sese virque, senexque tenent.
Haud aliter Superis dant nostra negotia risum,
Regnaque pro nidis, quæ fabricamus, habent.
Hæc quoque sub stolido sapientia nata cucullo;
Tam variis nullum vestibus esse modum.
Pauca, vel hoc studio, peregrinus ad oppida curret
Inueniet vestes per loca quæque nouas.
Si sedeant vno simul omnes forte theatro,
Quos sua dissimiles palla, chlamysque facit,
Ridiculis videat plenissima pulpita mimis,
Rideat & socij pallia quisque sui.

Iam ſtudium gemmarũ, & habendi quis furor auri?
Sudat in hoc hominum nocte, dieque labor.
Quid tamen eſt aurum, fulua niſi puluis arena?
Gemmaque, quàm vitrei gutta gelata maris?
Ambis & has tanta gens ſtulta cupidine gazas,
Ceu foret hinc miſeris vna petenda ſalus.
Ecce tibi minimo cœlum venale labore,
Et cœlum hoc pretio, quantula turba petit?
Heu genus inſanum! terras præponitis aſtris,
Ignotis nimium dona caduca bonis!
Quis pueros (luſu ſi vel tam turpi errent)
Orbilij meritos aſpera ſceptra neget?
Nempe ſciunt lenibus quid diſtent æra lupinis,
Vt ſemel abiectas diſcruere nuces.
Nos magis deſipimus, cum paruа crepundia, cœlo,
Prôh pudor! & fluxas pluris habemus opes.
O medici mediam ſtolidis pertundite venam!
Stultitiæ queat hic proximus eſſe furor.
Sed videt hæc, magnus qui temperat arbiter orbem,
Noſtraque, ſtultitiæ nomine, multa tegit.
Et mea propitius delicta plurima tranſit,
Multaque ſcit cæcâ diſſimulanda manu.
Et qui ius adimat, nouit præteritis egere,
Ne perdam, patrias qui mihi ſeruet opes.
Ergo adeat ſanum mea, fac, tutela patronum,
Stultitiæ cuſtos eſto vel ipſe meæ.

CHRYSOSTOMVS.

Hom. 4.

In Ioannem.

NIhil ab inſanientibus differunt, qui terrenas res, & breuì duraturas tanquam in ſomnis ſuſpiciatur.

Miserere mei Domine quoniam infirmus sum sana me Domine quoniam conturbata sunt ossa mea. Psal. 6.

GEMITVS III.

Miserere mei, Domine, quoniam infirmus sum: sana me, Domine, quoniam conturbata sunt ossa mea. *Psalm. 6.*

Conquerar; an sileã? iustas habet ira querelas,
Heu sine Pæonia sola relinquor ope!
Non ego iusta licet iuratis credere verbis,
Speraſſem, cordi non magis esse tibi.
Siccine tardus ades, neque nostra pericula tangunt?
Quæ potuit tanta cauſſa fuiſſe moræ?
O mea ſpes! numen quo non præſentius ægris,
Sic potis es nostri non memor esse mali?
Nunc aderant pariter Podalyrius, atque Melampus,
Phillyrides Chiron, Pœoniuſque ſenex.
Multaque præterea comitata Machaone turba;
Quique aliquod medicâ nomen ab arte gerunt:
Tu ſolus deeras, morborum publica cura,
Poſtque tot Hippocrates vltimus ecce venis.
O mea ſpes! numen quo non præſentius ægris,
Sic potis es nostri non memor esse mali?
Omnibus est oris viſus color indice lingua,
Omnibus admota vena notata manu:
Nil, aiunt, vitale rubet, neque languida certa
Vena notat, pulſu præmoriente, moras?
Idque ego plus ipſis deprendo medentibus ægra,
Deſtituit medicos ars ſua, meque ſalus.
Quidnam igitur ſperem fugientibus orba Magiſtris,
Morbus ibi vincit ſæuior artis opem?

Cæca per infectas ſerpunt contagia venas,
Imaque ſubſidit lapſus in oſſa dolor;
Et caput, & cubiti ſe ſuſtentare recuſant,
Tinctaque vix Bacchо vena medente redit.
Et iam vix animæ ſupereſt pars vltima noſtræ,
Heu paror inferiis proxima pompa meis!
Denique qui morbos cupit omnes diſcere noſtros,
Copia quod fieri non ſinit, ille cupit.
Hic ſtatus, hæc rerum facies miſeranda mearum eſt,
Nec iuuor illius, qui medeatur, ope.
Aſpice, vix noſtram poteris dignoſcere formam,
Vultus abeſt vultu, ſeque nec ipſe refert.
Lumina ſuffoſſis retrò fugere cauernis,
Magnaque purpureis facta ruina genis;
Nec quiſquam hanc ferro potuit compeſcere noxam,
Quin caput & faciem carperet atra lues.
Tetrica quid memorem vigilis faſtidia lecti?
Quæque manu tangi vulnera cruda timent?
Vulnera, proh nullis medicanda Machaonis herbis!
Qualia, quæ ſecuit barbarus enſis, hiant:
Vulnera, ſecretas animi populantia fibras,
Quæ nullus medicâ claudat hiulca manu.
Nempe graues, meа ſunt, quas feci, vulnera noxa.
Vulnera crux animæ carnificina meæ.
Adde, quod intus opum dirus mihi turgeat hydrops,
Lentaque quod meditor nauſea tardet opus;
Tenſaque ventoſi prope rumpant ilia faſtus,
Et Veneris tacitus pectora cancer edat.
Hæc ego ſæpe dedi variis tractanda Magiſtris,
Semper at oblatæ cura fefellit opis.
Scilicet ipſe ſuas hic tentat inaniter artes,
Qui raptum Androgea reddidit arte diem.
Quique poteſtates ſuccorum norat & vſum,
Vna ſalus ægris ſpeſque, Epidaure, tuis:

Nec iuuet hic Chiron operoſæ viribus herbæ,
Nec ſummum medici numen Apollo chori:
Officium tanto cedit minus omne dolori,
Non habet hic vllum ſuccus, odórve, locum.
Quas igitur ſpectem, veſtri, niſi Numinis, aras,
Funeribus nullis quas Libitina notat?
O mea ſpes! Numen quo non præſentius vllum:
Ecce tuam veneror mortua pene, manum.
Sanus Apollinea non indiget arte vel herba,
Lege Machaonia, qui dolet, artis eget.
Mens mihi læſa dolet, plus ſimplice vulneris ictu
Ne doleat, vires experiare tuas.
Illa ego ſum, Solymis quam prædo cruentus arenis
Strauit, & immitti diffidit enſe latus;
Tu Samarita, meo; Tu vulnera mitis oliuo
Obline, barbarica vulnera facta manu;
Quoſque Leuita negat, medicos infunde liquores,
Creſcet ab infuſo rore, meroque ſalus.

AVGVSTINVS.

Serm. 55.

De Verbis Domini, cap. 55.

IAcet toto orbe ab Oriente vſque ad Occidentem grandis ægrotus; ſed ad ſanandum grandem ægrotum deſcendit omnipotens medicus; humiliauit ſe vſque ad mortalem carnem, tanquàm vſque ad lectum ægrotantis.

Vide humilitatatem et laborem meam. et dimitte uniuersa delicta mea. Psal. 24.

GEMITVS IV.

Vide humilitatem meam, & laborem meum: & dimitte vniuersa delicta mea. *Psalm.* 24.

ASpicis, heu sæuus! nostris neque tangere curis,
Aspicis, & credi vis tibi; me quod ames!
Futilis ignaro cantetur fabula vulgo;
Sentit amicorum vulnera, quisquis amat.
Aspicis & pateris; neque cura est vlla iuuandi;
Verus amor promptam non ita tardat opem.
Aspice, quàm turpi subigar damnata labore,
Aspice, cui tendam colla premenda iugo.
Si foret ingenua saltem labor indole dignus,
Nec nimis abiectæ vilius artis opus.
Multa meos casus magnorum exempla leuarent;
Et faceret propriam, sors aliena, leuem.
Sæpe Ducum proauos, Regesque nouerca coëgit
Augustas operi sors adhibere manus:
Protea frænantem septemplicis ostia Nili,
Sic oras miseram, Rex Menelaë, stipem?
Dextra Syracusij sceptris assueta Tyranni
Sic ferulas pueris sceptra verenda, tulit.
Flenda exempla quidē, tamen haud ducenda pudori.
(Non etenim miseris sunt sua fata probro)
Ast mea non lacrymis, sed digna pudore ruina est,
Quæ roto seruiles sponte subacta molas.
Qualis ab infida Samson detonsus amicâ,
Circuit indignas, hoste vocante, rotas.

Atque vtinam famulas tantùm damnarer ad artes!
Explerem ingenua sordida pensa manu:
Turpibus at seruum vitiis addicere pectus,
Exulis asperius mancipiique iugo est.
Ah pudor! & (duplicis noua quæ mihi causa ruboris)
Ipsa meum damnans execror author opus.
Vix bene perta sum est, rursúmque reuoluitur error,
Crescit & attextis nexa catena malis.
Scilicet illa manet plectendas vltio noxas,
Admissum sequitur culpa secunda scelus.
O quàm sæpe meo sensi hæc discrimina damno!
Nec tamen est damni mens reuocata metu.
Nempe trahor vario studia in diuersa ductu,
Vt ratis ambiguis iam pila facta Notis.
Et trahit hinc (vitij, quæ lena comesque) voluptas,
Quique iubet vitium, retrahit inde dolor.
Sæpius illa tamen redit è certamine victrix,
Assiduus vitio sit licet ille comes
Sic habet alternos virtus, vitiumque triumphos,
Et meus æterno vertitur orbe, labor.
Tu super hæc etiam loris seruilibus instas,
Addis & in pœnas verbera dura meas;
Pœnaque cum culpæ sit culpa secunda peracta,
Suppliciis pœnas adiicis vsque novas.
Nempe Ixionius non est modò fabula gyrus,
Vincta sed æternæ vertor in orbe molæ.
Aspiris hæc durus, neque nostro tangere fato?
Aspice, & in pœnas mitior esto meas.

AVGVSTINVS.

In Psalm. 36.

MOlendinum puto dictum mundum istum; quia rotâ quâdam temporum voluitur, & amatores suos conterit.

Memento quæso quod sicut lutum feceris me et in puluerem reduces me. Job. 10.

GEMITVS V.

Memento, quæso, quòd sicut lutum feceris me, & in puluerem reduces me. *Iob.* 10.

Ergone cælitibus iam nata obliuia regnis?
Quis Ganymedæo miscuit ista scypho?
Quid facit immemores ad nostra negotia Diuos?
Lethæas Superi forte bibistis aquas?
Oblita es, mea lux, aut vis oblita videri!
Cùm dubitas proprium quale crearis opus.
Si nescis, referam; si scis, cur fingere pergis?
Me tua de lutea dextera fecit humo.
Quæris vbi? toto locus est notissimus orbe,
Primus vbi pater est conditus, hortus erat.
Fons vbi deriguis argenteus exilit herbis,
Quadruplicique suas flumine findit aquas.
Scire lubet tempus? minimo post tempore falsas
Cum maris aggeribus terra coëgit aquas.
Adde (quod historiæ facit, hac quoque parte probandæ)
Puniceo rubuit Dædala gleba solo.
Hinc tribus es modicam digitis admensus arenam,
Primaque massa mei corporis illa fuit.
Nec primis erit his natalibus exitus impar,
Nil nisi puluis eram, nil nisi puluis ero.
Sic faber argillam Samiis dum repperit agris,
Ædificat facili pocula ficta luto:

Principio, terræ ſegmenta ligonibus vrget,
Inde leui madidam flumine mollit humum;
Denique materiam pernix rota verſat in orbem,
Amplior admotæ naſcitur arte manus,
Naſcitur, at media vix amphora vixerit hora,
Frangitur, inque ſuam fracta recurrit humum.
Haud magè firma meæ fundamina condita vitæ,
Et leuis extremos finiet vmbra dies.
Cur igitur, veluti fuga non ſatis incitet annos,
Præcipites glomerat mobile tempus equos?
Sponte, meus puluis, nimis heu citò, ſponte fatiſcit,
Et mea, non vllo, vita premente fugit!
Si mihi, ceu vitrea Cœlum concreuit ab vnda,
Cælite cryſtallo membra gelata forent;
Aut quales memorant, cœleſtia lumina, ſtellas,
Quas ſuus è liquidis condidit Author aquis:
Aut foret Angelicæ munus ſine corpore, vitæ,
Eliſiis qualem mentibus eſſe ferunt!
Sperarem Angelicis æqualia ſæcula luſtris,
Æqualeſque Polis, ſideribuſque dies.
Sed data ſquammigeræ magè fortia corpora turmæ
Quam peperit viridi Doris aquoſa patri.
Quin etiam volucres cunis melioribus ortæ,
Plumea queis nitidæ membra dediſtis aquæ.
O vtinam rigidis mihi ſtent adamantibus artus,
Aut durent neruos fulua metalla meos!
Felices Scythiæ fato meliore ſorores,
Fama quibus rigido finxit ab ære manus.
Cuique fuit ſolo corpus penetrabile talo,
Ærea nam reliquum lamina corpus erat!
Sed quid ago, damnoque mei cunabula limi?
Aut queror è fragili corpora ficta luto?
Non bene vaſa ſuo faciunt conuicia fabro,
Nec faber ipſe ſuum iure refutat opus.

RVPERTVS.

In Ieremiam.

Lib. 1. *Cap.* 11.

AVsum est infelix lutum blasphemare figuli sui digitos: quid igitur? nimirum, figulo iustissimè digitos suos foris contrahente, & cum tota manu feriente, dissipatum est vas dissipatione validâ.

Peccaui quid faciam tibi o custos homiu.
quare posuisti me contrarium tibi? Iob 7

6

GEMITVS VI.

Peccaui : quid faciam tibi, ô Custos hominum ! quare posuisti me contrarium tibi ? *Iob.* 7.

ET iuuat & merui : pleno scelus ore fatendum est,
Culpa mea est nullo digna patrocinio.
Peccaui, fateor; nec quæ male crimina feci,
Vllo fucari posse colore, puto.
Nec mihi de decoris metus est, aut cura pudoris,
Publica flagitiis debita pœna meis.
Ecce manus vltrò supplex tibi porrigo vinctas,
Quæ mihi sit, tantum, pœna luenda rogo.
Quid tibi vis faciam? Vis trudam pectus in enses?
Aut cladi statuam mœsta trophæa meæ?
Vis tua centenis cumulari altaria libis?
Aut pia fumosis thura micare focis?
Aut meus ipse tuas mauis cruor imbuat aras,
Hostia criminibus substituenda meis?
Ah, foret illa meæ vix par quoque victima noxæ?
Namque meo est omnis crimine pœna minor.
Non tamen est sæuus, tantus tibi feruor in iras,
Quas lenire cruor solus & ara queant.
Sæpe tuus parti superata mucro pepercit,
Et conseruato nomen ab hoste tulit.
Non sinit ingenium tantos tibi surgere motus,
Quantis pro merito culpa pianda foret.
O bone terrigenûm custos, tutelaque mundi
Publica suspendit tot cui vota salus;

En tua se media clementia monstrat in ira.
Quaque manu gladios, hac quoque tendis opem.
Si pateris (quamvis summo mea causa patrono
Eloquio, melior nullius esse queat)
Pauca tamen pro me, vel pro te (quod magis optem)
Ne tua forsetiam, sit mala causa, loquar.
Non nego, peccaui; communis at hic fuit error:
Damnane communis criminis vna luam?
Cùm ruerent alij, male quò suus impetus illos
Impulit, in flammas Bacche, Venusque tuas;
Dextrà suum fulmen quamvis vibrata remisit,
Tensaque pro gladio lenis oliua fuit.
Cur mihi perpetuo contra aduersare duello,
Cùm gladiator ego, tuque lanista fores?
Non satis est culpam fessas tibi tendere palmas,
Criminibusque iram promeruisse tuam?
Quid quod & egregij dederim tibi muneris ansam,
Materies laudis dum mea culpa tua est.
„Nam nisi peccassem, quid tu concedere posses?
„Clementis nomen, non habiturus eras.

GREGORIVS.

In Cap. 7. Iob.

Lib. 8. Cap. 23.

TVm ſibi contrarium Deus hominem poſuit, cùm homo Deum peccando dereliquit; iuſtus verò conditor hunc ſibi contrarium poſuit, quia inimicum ex elatione deputauit.

Cur faciem tuam abſcondis et arbi=
traris me inimicum tuum. Job. 13.

7

GEMITVS VII.

Cur faciem tuam abſcondis, & arbitraris me inimicum tuum? *Iob.* 13.

ERgo meus, tantæ cauſam tibi præbuit iræ
Qui condonandus leniter error erat?
Credideram toruos tantùm te fingere vultus,
Nec niſi compoſitis os ſimulare minis.
Scilicet vt flenti genitrix negat vbera nato;
Sed negat, vt lacrymis ſæpiùs ille petat.
Aut qualis puero fugiens negat oſcula nutrix;
Oſcula, quæ toties, dum fugit ille, dedit,
Sic ego te fictos rebar mihi ducere vultus.
Vtque magis ſequerer, fingere velle fugam.
At geritur video dicto reſeria bello,
Falſa, nec, vt rebar, larua, ſed ira fuit.
Auertiſque oculos dedignariſque videri,
Pax veluti numquam conciliãda foret.
Et fugis, vt viſo fugit eminus hoſtis ab hoſte,
Aut quem fulmineo dente laceſſit Aper.
Ceu timeas oculis viſus ſaxeſcere noſtris
Occulis oppoſita lumina cauta manu.
Quo precor hanc tanto merui pro crimine pœnam,
Vt velut indignans ora videnda neges?
An quia peccaui, vultu fruſtraris amantem?
Ah vultu! numquam qui mihi durus erat.
Aut mea ne magicas iaculentur lumina flammas,
Sibilet, aut noſtro Regulus ore, times?
Anteueni tuis Cyrcaos viſibus orbes,
Vibratamque oculo pelle nocente necem.

Donec enim verſo me dedignabere vultu,
Te, dolor, irato viuere maior erit.
Nullius alterius faciunt mihi lumina bellum;
Luminibus poſſum Phœbe, carere tuis:
Lucra tuos oculos contemnere Cynthia poſſum,
Qui paſcunt reliquas igne nitente faces;
Attamen abſque tuis oculis, mea vita, meum cor,
Viuere, non aliter quam ſine corde, queo.
Ceſſe igitur reliquas, quibus obruor anxia curas,
Sit tam dura, oculis, pœna, carere tuis.
O quanto! ô quanto mihi grandius hoc tormentum eſt,
Te quod amem mea lux! me tamen haud redames.

AMBROSIVS.

Apolog. pro Dauid.

SI quis offenderit ſeruulorum, auertere ab eo vultus ſolemus : ſi apud homines hoc graue dicitur, quantò magis apud Deum ? Vides enim quòd faciem ſuam Deus à Cain muneribus auertit.

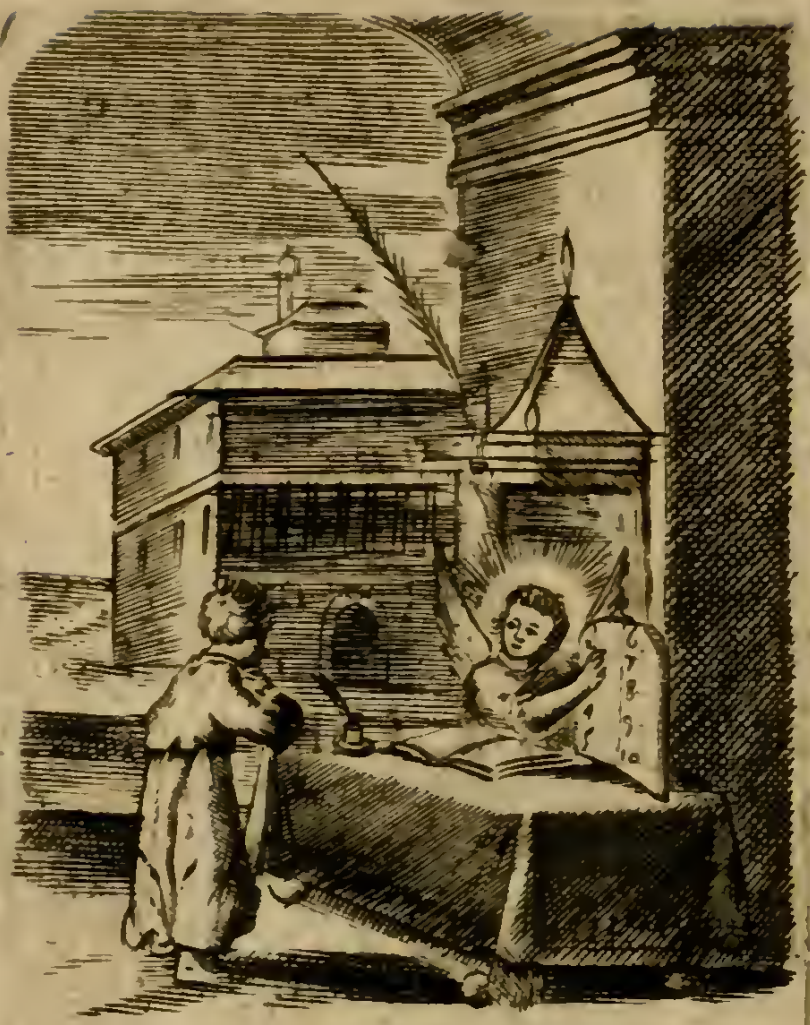

Non intres in iudicium cum ſeruo tuo quia non iuſtificabitur in conſpectu tuo omnis uiuens. Pſal. 142.

GEMITVS VIII.

Quis dabit capiti meo aquam, & oculis meis fontem lacrymarum, & plorabo die ac nocte? *Ierem.* 9.

Quis mihi det, liquidas caput hoc vertatur in vndas,
Totque fluat guttis, quot stetit antè, comis?
Fronte patet campus, quem flebilis imber inundet,
Ripa nec, vt fluctus exspatientur, obest.
O mea, si subitò, duo flumina lumina fiant.
Sat capiet geminas alueus aptus aquas.
Ille meis totus lacrymis non sufficit imber,
Perpetuo flentis, qui rigat ora senis.
Capta nec Andromache, qua lumina proluit vnda,
Illa meis lacrymis vnda sat esse potest.
Nec tua, Ieside, lacrymati balnea lecti,
Balnea nocturnis humida semper aquis.
Nec quibus es solitus ieiunia pascere guttæ,
Nocte, dieque, tuus quæ tibi panis erant:
Illa nec illuuies plorabilium lacrymarum,
Quam pluit in Domini Magdala mœsta pedes:
Nec (tibi, qui geminis inarauerat humida sulcis
Lumina) fons mœstæ, Petre, perennis aquæ.
Sed tua, Nile, velim, septemplice flumine riuo,
Cùm vagus Isiacos obruit amnis agros.
Aut qualis madidum cùm mergit Aquarius annũ,
Totaque in hybernas astra liquantur aquas;
Aut potiùs trepidas qualis ruit imber in vrbes,
Omnia cùm pluuię claustra recluſa Ioui,

Culminaque & turres & acuta cacumina, cautes
Et nemora & montes, nil nisi pontus erant.
Hos oculis voueam grauidis mihi currere nimbos,
Et caput hoc, totus fiat vt Oceanus.
Aut saltem in geminos tabescere lumina riuos,
Per genuoue meas amne natare genas.
Nec siccari oculos, nisi cùm stupor obstitit illis,
Finiat vt lacrymas vltima gutta meas.
Felices nimium, vitrea, gens cærula, nymphæ,
Membra quibus fluido sunt liquefacta vitro.
Vox que, paludosis mutatæ fontibus artus.
Quas vetus est quondam fama professa nurus:
Cur mihi non liquidis stillant quoque brachia riuis,
Glaucaque muscosis fluctuat vnda comis?
Illa ego sum fontem quæ non admittor in vllum,
Illa ego sum frustrà quæ liquor esse velim.
O vtinam! celerem vertar, nouus Actæon, in amnem
Qui, Galatæa, tuo flumen amore fuit.
Aut aliquod, fieri iubeat me Biblida, Numen,
Quod fieri iussit Biblida fontis aquam!
Aut Acheloe! tua liceat mihi ludere forma,
Hercule decepto, cùm leue flumen eras!
Non ego tunc Acheloe, precaria corpora ponam,
Taurus, vt exuto fluminis ore, pater.
Et licet obscuri fuerim nisi nominis amnis,
Non ego me nomen vile fuisse, querar.
Iugis aquæ largus tantùm mihi suppetat imber,
Cætera securum nomen honoris erit.
Tum mea inexhaustos deducent lumina riuos,
Pindus vt æstiua de niue, voluit aquas.
Perque fluent lacrymæ, veluti vaga flumina vult
Flumina luce fluent, flumina nocte fluent.
Nec nisi flere, meis oculos erit vlla voluptas,
Donec erunt lacrymis crimina mersa meis.

HIERONYMVS.

In Ieremiam.

Cap. 9.

SI totus vertar in fletum, & nequaquam guttæ ſint lacrymarum, ſed abundantia fluminum, non ſatis digne fleuero.

Dolores inferni circunderunt me præoccupauerunt me laqui mortis Psal 17

GEMITVS IX.

Dolores inferni circumdederunt me, præoccupauerunt me laquei mortis. *Psalm.* 17.

ERgo iterum Actæon aliquis noua fabula fiet,
Infelix canibus, præda voranda suis?
En, mihi mens nemorum studiis iuuenilibus arsit,
Et periit studiis mens prope capta suis.
Mens fuit, ancipites venatu pellere curas;
Non tamen in siluis, pulchra Diana, tuis.
Silua mihi rapidis non est latrata molossis,
Lustra nec infesto sollicitata cane.
Nec iuga Taygeti, neque Mænala territa cornu;
Nec fuluus volucri cuspide stratus aper.
Nec mea Partheniis circumdata retia siluis.
Nec meditata feris callida lina dolos.
Numquam ego vel pedicas, venabula, tela, vel
Vllaue Spartanæ Virginis arma tuli. (areus,
O vtinam mens ista mihi, Didyma, fuisset.
Non ego nunc præda cingerer arte mea.
Heu quibus imprudens studiis mihi torpuit ætas?
Quin potius, nemorum crura notata rubis?
Cui quæsita tuis mihi præmia, Bacche, trapetis?
Aut agitata tuis præda, Cupido, iugis?
Non tantum pharetram; neque tantum tela Cupido
Cauta sed, vt fallas, fila plagasque geris.
Pampineos tantum neque concutis Euie thyrsos,
Sunt quoque, queis capias ebria crura, dolis.
Cùm surgit Dalila Samson male tonsus ab vlnis,
Vincta Philistæo brachia fune tulit.

Cum iacet ignoto Noë superatus Iaccho,
Compede succiduos stringis Iacche pedes.
Idalis, ecce, suis iam me quoque cassibus ambit,
Quæ toties votis præda petita meis.
Hei mihi, quot circum pedicarum indagine cingor,
Ceu fera venantum præpete septa globo.
Scilicet illa fuit spectri feralis imago
Antonio celsi vertice visa iugi:
Cùm paruere oculis collecta sub vnius ictum
Omnia, quæ mundo dedita regna iacent;
Omnia, ceu parua, telluſque poluſque tabella:
Pictaque stant minimo corpora tota vitro.
Omniaqu. hæc ingens obsepserat vndique rete,
Mutaque furtiuis stamina sparsa viis.
Quisque suas fraudes, sensit sua vincula quisque;
Hic caput, ille pedes vinctus, & ille manus.
Sic sua deceptum laquearat quemque voluptas,
Vt visco stolidæ decipiuntur aues.
Ah! sua nexilibus tendit mors vndique tramis
Retia, arachnæo callidiora dolo.
Vtque sedet nigro venator araneus antro,
Insidians pennis, stridula musca, tuis:
Sensit vbi motatrepidare cubilia, tela,
Emicat, & trepidam raptat in antra feram.
Aut qualis viridi latet arbore callidus auceps,
Pennipedi meditans vincla dolosa gregi.
Linigeros abdit vicino gramine vallos:
Spargit & in nitido plurima grana solo.
Et circum inclusas secreta cratc volucres:
Quæque canant vinctæ compede, ponit aues.
Hæ, saltu, & cantu, leuis illc foramine buxi:
Hæ socias, prædam decipit ille suam.
Venantum haud aliter scelerum comitata corona
Implicat insidiis mors sua quemque suis.
Quique super laqueos nisus dare corpora saltu,
Heu miser, in stygias præcipitatur aquas?

AMBROSIVS.

de bono mortis.

Cap. 5.

LAqueus in auro, viſcus in argento, nexus in prædio, clauus eſt in amore: dum aurum petimus, ſtrangulamur; dum argentum quærimus, in viſco eius hæremus; dum prædium inuadimus, alligamur.

Quis dabit capiti meo aquam et oculis meis fontem lacrymarum? Hier. 9

GEMITVS X.

Non intres in judicium cum seruo tuo. *Psalm.* 142.

QVod decus est Dominis, in ius arcessere seruũ,
Palmaque quæ serui, iure vadantis herum?
Et seruilis hero vertit victoria probro,
Et reus offensæ seruus herilis abit.
Crede mihi, pudor est, mecum tibi texere rixas:
Iurgia nec tecum conuenit esse mihi.
Non ego sum, tantæ cui sit fiducia pugnæ,
Non ego materies litibus apta tuis.
Nempe tuis scribi vis bella forensia factis,
Aut mea forte, tuam vincere, causa potest?
Cuius erit felix adeò facundia linguæ,
Quæ sperare sibi tanta trophæa queat?
Iuridicis nulla est ita vox exercita rixis,
Quo tua debilior causſa loquente, cadat.
Heu nimis austeram dispensas cognitor vrnam!
Nec tuus inflecti se rigor ille sinit.
Sat tua nota quidem genino clementia mundo;
Blandaque & in pœnas est tibi lenta manus:
Mœstaque cum statuis, tristi tibi mœror in ore est,
Tamque rei damno, quàm reus ipse, doles.
Parque tibi dolor est de crimine sumere pœnam,
Ac sua de plexo crimine pœna reo est.
Nec sibi decretam velit vllus demere mulctam,
Arbiter vt proprij criminis ipse foret.
At licet ingenuas habeant hæc carmina laudes,
Iudicij cupiam puncta subire tui.

Nam quamuis miseris bonus es, veniæque paratus,
Attamen in sontes iure, severus agis;
Et tibi tam iusta pendet lanx utraque libra,
Par sit vt ex æquo gratia, parque rigor.
Nec finis affectus, captiuaque pectora duci,
Nec subigunt animum lenia verba tuum.
Nec, si causidici vox incantauerit aures,
Facunda minimum diluat arte nefas.
Perdidit hic cassas Facundia, Suadaque vires,
Et silet hoc omnis gratia muta loco.
Nec prece, nec pretio; nec fraude, nec arte, nec astu
Præstitit hoc vmquam vendita caussa foro.
Quis locet intrepidus tam diro Iudice lites?
Aut tantùm impauidus pareat ante Deum?
Non ego si sæui vocer inter ouilia Martis,
Dura tui metuam septa, Gradiue, fori.
Nec trepidem (licet ipsa decem citet hasta virorũ)
Nec mea, centeno iudice, caussa labet.
Nec tua (caussarum scopulos) infamia, Cassi,
Pulpita si iubeas prætor, iniqua querar.
Nec Radamanthæa verear subsellia rixæ,
Scamnaque Dictæi litigiosa senis.
Nec, quibus inclusas tenet arbiter Æacus vmbras,
Infernis dubitem iura subire plagis.
Quilibet in caput hoc dicat suffragia iudex.
Et ferat immites quælibet vrna notas:
Causarum mihi tot lingua est inflata trophæis,
Se putet vt nullo cedere posse foro,
Vnius at timuit solummodo Iudicis vrnam,
Iudicis, & testis qui vice solus agit.
Qui, semel vt sæua sententia lata tabella est,
Nec prece, nec lacrymis, triste retractat opus.
O durum, ô fatale reis, miserisque tribunal,
Quo Iudex rigido tam grauis ore sedet!
Dicitur attonitis & terna luce supinis,
Hunc oculis Agathon extimuisse diem.

Vtque sibi noxæ Paulus non conscius esset,
Hoc tamen est veritus iudice stare nocens.
Quique sui Salomon doctissimus audiit ævi,
Mens pura est, quemquam dicere posse, negat.
Quin sacer hac etiam trepidus formidine psaltes:
Iudice, te tutus quis reus, inquit, erit?
Quique tot aduersos tulit æquo pectore casus,
Vix fore clara satis sidera; Iobus ait.
Si trepidant igitur, tanto censore, columna,
Quo stabunt tabulæ, ligna caduca, pede?
Sique tremunt pauidæ mutante cacumine cedri,
Quæ spe parua suam silua tenebit humum?
Frigidus, heu! refugit mihi toto corpore sanguis,
Aspectus quoties hæc subit vrna meos.
Non secus ac visa cum victima forte securi,
Decepto refugit verbere tonsa caput.
Parce precor, neque ius mihi dic hac cognitor vrna,
Sancta Themis caussa qua cadat ipsa sua.

BERNARDVS

Sermone 8.

Super *Beati qui*, &c.

QVid tam pauendum, quid tam plenum anxietatis, & vehementissimæ sollicitudinis excogitari potest, quàm iudicandum adstare illi tam terrifico Tribunali, & incertam adhuc exspectare sub tam districto Iudice sententiam?

Non me demergat tempestas aquæ neq; absorbeat me profundum.' Psal. 68.

GEMITVS XI.

Non me demergat tempestas aquæ, neque absorbeat me profundum.
Psalm. 68.

O Nimis instabilis dubii inconstantia Ponti.
Qui tot pellicibus carbasa fallis aquis!
Nempe fluis vitreis, refluisque argenteus vndis,
Mentiturque tuus dura metalla liquor.
Nonnumquam placidus, tacita stat more paludis,
Nec magis vlla lacu stagna modesta iacent.
Sæpè tibi horrificat vix summum fluctibus æquor,
Cum leuis exiguo stringitur vnda Noto.
Mobilibusque salit circum caua ligna choreis
Subsiliuntque leui vela petulca rate.
Quin sinis æratis findi freta mollia rostris.
Vtque tibi cauas tonsa flagellet aquas:
Nunc, velut è duro vigeant tibi terga metallo,
Tot tereris remis, terra quot ipsa rotis.
Et tua, ne qua parte, fides suspecta laboret,
Marmora perspicuo pandis aperta sinu:
Ceu crystallineo nequeat fraus esse profundo,
Aut fieri vitreo nullus in amne dolus.
Ecce vbi discinctam iam non tenet anchora puppè.
Auraque remigio prona secundat iter?
Quàm citò deserto discessit littore pinus,
Et iam nulla domus, nulla videtur humus;
Improuisa ratem medio circum æquore cingunt,
Hippotadæ laxis agmina missa cauis.
Non secus ac sæua seruus damnatus arena,
Opprimitur Libycis præda voranda feris,

Aut nemorum latebris deprehensus fortè viator,
Prædonum subito cingitur orbe latus;
Tum surgit tumidis præsagum fluctibus æquor,
Venturoque tremit discolor unda metu!
Mox ubi decertant simul Africus & simul Eurus,
Et Notus & Boreas incubuere salo;
Finditur abruptus varia in diuortia pontus,
Distrahit & fluctus quæque procella suos.
Et patet horrendo præceps Neptunus hiatu,
Mersurus pelago circumeunte ratem.
Heu! gemit hic tumido pendens trabs anxia fluctu,
Et perit, undecima si prior unda venit.
Aut hæc, aut similis salis est fallacis imago,
Tam cito de placido sæua fit unda mari.
Sed mihi, mentito simulata est fabula ponto,
Non ego de vestris, Tethy! querebar aquis:
Nec mihi de rapidis, qui torquent æquora venti,
Nec mihi de regnis, Aeole, verba tuis.
Nec mihi de leuibus, temerarie Typhy! carinis,
Ire quibus liquidum primus es ausus iter.
A patrio nunquam soluit mea litore puppis:
Nec vidi virides, Numina salsa, deos;
Nec ventos didici, neque ventis vela tetendi,
Qui facit hanc artem, quam facit, arte luat.
Quem cecini pontus, mea vita simillima ponto est,
Quæque tulit puppis illa ego puppis eram.
Aeolidæ magno flantes circum agmine fratres,
Sunt animi motus, gens violenta, mei.
His ventis hac naue, per hæc ego cærula curren,
Tot sensi humanis rebus inesse vices.
O fallax nimium mendaci vita sereno,
Quæ nigra de lætis tam cito regna facis!
Nulla deest Venerum tibi copia, nulla leporum,
Omnia blanditiis lætitiisque fluunt.
Dum ferit intus amor, venisque agitata libido.
Triste nihil, fraudem fraude tegente, patet.

Aſt, modò, cùm ſtygio vitiorum erumpere fluctu,
Hiſque animum ventis aſſeruiſſe lubet.
Tunc videt heu! quanto fuerit mẽs hauſta profũdo,
Quoque gemit. ſcelerum quàm graue ſentit onus.
Atq; vtmã! vt liquidis Pelagi qui mergitur vndis,
Exerit Oceano terque quaterque caput,
Sic imo ſcelerum merſus ſemel æquore mentem,
Subuerſas ſuperis tendat ab amne manus!
Sed velut in tetrum terræ delapſus hiatum,
Quem ſimul & putei fracta ruina tegit,
Aut gelidas fracto ſubiit qui marmore cruſtas,
Nequicquam obſtructo flumine tentat iter.
Non aliter, prono ſcelerum qui vortice raptus
Vix tulit à ſuperis, vnus & alter, opem.
Aſpicis, vt certem pugnantibus, vna, duobus,
Bella mouente Noto, bella mouente ſalo? (vnda,
Aſpicis, vt caput hoc prope mergat & Auſter &
Iamque nec aturas ducere cogar aquas?
Aſpicis hanc animam gemino ſuccumbere fato?
Nec tua ſunt velis aſtra ſecunda meis?
Aſpice nec rapidô luctantem deſere ponto,
Naufraga nec medio lina relinque freto.
Tende manum potiùs miſeræ, Palinure, natanti,
Et mento digitos ſubde vocate! tuos.

AMBROSIVS.

Apolog. poſt. pro David. cap. 3.

MAgnam faciunt tempeſtatem multitudines cupiditatum, quæ velut in quodam Freto corporis nauigantem hinc atque inde perturbant, vt gubernator ſui eſſe animus non poſſit.

Quis mihi hoc tribuat vt in inferno protegas me et abscondas me donec pertranseat furor tuus. Iob. 14.

GEMITVS XII.

Quis mihi hoc tribuat, vt in inferno protegas me, & abſcondas me, donec pertranſeat furor tuus? *Iob.* 14.

QVis mihi ſecuris dabit hoſpita tecta latebris?
Tecta, quibus dextræ ſeruer abigne tuæ?
Heu! tuus ante oculos quoties furor ille recurſat,
Nulla mihi toties ſida ſat antra reor.
Tunc ego ſecretas, vmbracula frondea, ſiluas,
Luſtraque ſoliuagis opto relicta feris.
Tunc ego vel mediis timidum caput abdere terris:
Aut maris exesâ condere rupe velim.
Tunc voueam abſtruſa montis latuiſſe cauerna,
Viſa ſepulchrales aut ſubiiſſe domos.
Aut numquam aſpectos Phœbo Phœbæque penates,
Aut habitaſſe tuos, nox tenebroſa, ſpecus,
Dum quatit aſtrifero flammatus Iuppiter orbes,
Et iacit accensâ tela triſulca manu.
Triſtia, ne noceant, metuenda fulmina flamma,
Daphnide, qui metuit tempora cincta regit.
Tu rubra cum torques furibunda ſpicula dextra,
Nulla iuuant foliis laurea ſerta ſuis.
Nulla iuuant tacitis frondoſa cubilia ſiluis,
Silua tuis oculis omnis & vmbra patet.
Clauſerat obſcurè denſis ſe frondibus vmbræ,
Carpſerat arboreas qui male primus opes.
Aſt vbi vicino veſtigia Numine ſenſit,
Erubuit, luco proditus ipſe ſuo.
Nulla iuuat refugo ſpelunca immanis hiatu,
Hoſpita montiuagis luſtra nec vlla feris.

Mitia quæ sensit Medus puer antra leonum,
Effera Chaldæos antra dedere neci.
Nulla iuuant clausis spelæa obscura latebris,
Fida nec vmbrarum, septa sepulcra, domus.
Auius occulta deprendere, Lothe, caverna,
Et Cain è tumulo frater humate vocas.
Quid memorem vt tumida Ionas se merserit vnda,
Nec mersum stabili texerit vnda fide?
Hauserat immani Ionam quæ bellua ventre,
Innocuo Ionam bellua ventre vomit.
Nulla fides vitreo pelagi, nisi vitrea fundo;
Pervia perspicuo quid tegat vnda freto?
Nulla fide clausis, Libitinæ longa sepulcris;
Produntur tumulis ossa sepulta suis:
Nulla fides tacitis, quas vallant saxa, latebris;
Tecta caverna suo sæpe retecta sono est.
Nulla fides nemori, vel opacæ frondibus vmbræ,
Ambo caduca pari fronsque, nemusque fide.
Nec mare, nec tellus, neque lustra, nec antra, nec astra,
Tuta nec illa mihi, quæ super astra, via.
Tu potes hoc tutis solus caput abdere clausiris,
Dum tua deposito fulmine dextra vacet.

AMBROSIVS

in Ieremiam.

Cap. 7.

QVò te [*Adam*] duxerunt peccata tua, vt fugias Deum tuum, quem antè quærebas? Timor iſte culpam fatetur, latebra præuaricationem.

Cur faciem tuam abſcondis et arbi=
traris me inimicum tuum. Job. 13.

7

GEMITVS XIII.

Numquid non paucitas dierum meorum finietur breui ? dimitte ergo me, vt plangam paululùm dolorem meum. *Iob.* 10.

Scilicet, in magno cupis hoc me ponere lucro,
Addita quòd vitæ pars quotacumque meæ.
Si numerata forent aliquot mihi lustra, vel anni,
Muneris hic poterat nomen habere fauor:
Stamina sed ó ceuibus iunxi fugacia filis,
Obsecro, dic, pauci, quantula summa, dies?
Nempe ita, qui vitam modò ducere cœperit infans,
Dicetur moriens occubuisse senex.
Sic sua nonnullis descripta est vermibus ætas,
Vna quibus breuis est, integra vita, dies.
Sic aliquis numerat celeres sibi floscŭlus horas,
Natali tumulant quem sua fata die.
Floscule mane puer, media vir floscule, luce,
Floscule sub noctem, Sole cadente senex.
Sic oreris que vno, moreris que, ó floscule! Phœbo,
Vno sis que puer, vir que, senex que die.
Staret adhuc volucrum sal em rota lenta dierum,
Hora nec admissis quælibet iret equis.
Vermiculi canerent, tot plenis vximus horis,
Floscŭlus, & totidem, diceret, herba fui.
Sed tempus rapidis volat irrepa abile pennis,
Fluminis in ue modum, lubricus annus abit.
Menstruus impulsis rapitur que celibu orbi,
Et fugiunt, nullo freua tenente, dies.

Denique præcipitis rota concita vertitur horæ,
Nec remeare potest, quæ semel hora fuit.
Invida res, tempus: sua se per puncta trucidat:
Se pariter fugiens, se pariterque sequens.
Qualis tæda suo se flammea funerat igne,
Quæ sibi fatalem congerit ipsa rogum,
Sic redit in proprium sæclorum circulus orbem,
Flectitur inque suas annua meta rotas.
Non fuit antiquis malè fabula prodita chartis,
Qua genitor sobolem commolit ore suam:
Nempe vorax annos mensesque interficit ævum,
Seque fluendo parit, seque fluendo necat.
Hora diem mensemque dies depascit eundo,
Bis senisque senex mensibus annus obit.
Annus obit, menses que, dies que, horæque recedunt,
Et suus in se iterum tempora gyrus agit.
Ergo meo exiguum spatium concede dolori,
Nunquam si concesso tempore fata querar.
Non ego suppremis tempus mihi risibus oro,
Non facit ad risus res ve, locusve meos.
Pro lacrymis spatium, spatium pro planctibus opto,
Hæc mihi tam illa, quam peto, caussa mora est.
Ite igitur magnis lacrymæ, mea flumina, riuis,
Iter, ferite truces ora sinumque, manus.
Ite per os lacrymæ, sauite in pectora palmæ,
Pars bona, dum statis, temporis ecce fugit:
Sentio, eunt lacrymæ, repetuntur, sentio, planctus,
Iam flcui & planxi, sistite, jam satis est.

HIERONYMVS
ad Paulum.

Epist. 21.

CVm primùm homo peccauit, æternitas mortalitate mutata est in nongentos & amplius annos, exinde paulatim recrudescente peccato, in breue tempus hominum vita contracta est.

Vtinam saperent & intelligerent ac nouissima prouiderent Deuteron. 32

GEMITVS XIV.

Vtinam saperent, & intelligerent, ac noniſſima prouiderent. *Deut*, 23.

Proh pudor! vſque adeò eſt Domini mens cœca futuri,
Vt niſi quæ videat, nulla pericla putet?
Scilicet hoc ſapere eſt, tantum præſentibus angi,
Nec procul aſpectis conſuluiſſe mali,
Ante tubas, miles, ad bellum parat arma duello,
Cum ſonuere tubæ, ſerius arma parat:
Nauita, quas captat, præſagus proſpicit auras,
Anchora veliuolum nec remoratur iter:
Quas veniente metet ſegetes æſtate colonus,
Credidit exultis, ante colonus, agris.
Prouida quin etiam metuens formica ſenectæ,
Vectat in annonam paucula farra ſuam.
O quid agis? gens euentus ignara futuri?
Tempora, quæ venient poſthuma, nulla times?
Stamina perpetuo fors nent adamantina filo,
Aut ceſſant triplices voluere pexa colus?
Falleris ah! nulli datur has placaſſe ſorores:
Vna licet parcat, de tribus, una ſecat.
Fœdera fors pacto ſanxere perennia clauo,
Concordes ſtabili vitaque morſque fide?
Falleris ah! nimium tibi pacta fouentia fingis:
Non ſeruant vllam vitaque, morſque fidem:
Ante, niuem fides lambent incendia flammis,
Iuraque fœdifragis ſanciet auſter aquis.
Ante, dies noctí: pacem nox ante diei
Seruet, & infeſtis accubet agna lupis.
Omnia lethifero late Mors ſubiugat arcu,
Quidquid & hoc Phœbi veſcitur igne, necat.

Nemo vtentatæ vitauit arundinis ictum,
Omnis ab hac ceruix, cuspide vulnus habet,
Hic teneros matrum rapti inter brachia, natos;
Aut cunas, tumulum cæde recente facit.
Hic pueros alibi configit arundo puellas;
Hic iuuenes illic funerat illa senes.
Sic itaque tam nullo discrimine, funera miscet,
Militis atque Ducis corpora mixta iacent.
Nec micat aurata tibi Cæsar! cadauer arena,
Pulchrior aut tuus est pulchra Rebecca, tinis,
Aspice quid cineres sit Cesaris inter & Iri;
Omnibus en color est vnus & vnus odor.
Quid iuuat his igitur tantum confidere rebus,
Ceu lethi imperio vita soluta foret?
Stat sua cuique dies depleto ferrea fuso,
Seriùs aut citiùs quemlibet vrna vocat.
Cogimur huc omnes, huc summus, & infimus erde
Ibimus, emenso tempore quisque suo.
Ac tum si vacuae animus simul iret in auras,
Vt vapor in nebulas extenuandus abit.
Mosque feret nostræ quoque meta nouissima vitæ,
Mors simul amborum corporis atque animi.
Quam bona mors esset positis morte dolores,
Quos noua post vitam vita, morsve dabit.
Quilibet extremam lætus propetaret ad horam,
Et puto, viuendi vix superesset amor.
Sed dolor, heu! non est mors vltima linea rerum,
Non necat hic animum qui cremat ossa rogus.
As postquam terris anima exhalata recessit,
Iudicis e templo sistitur ante pedes.
Ille sedet, iustumque & inexorabile Numen.
Flammaque sunt oculi, flammaque saua caput.
Illa (tremens metuensque oculos attollere Cælo)
Dura catenata vincula mente gerit.
Ille sinus animi, fibresque introspicit omnes,
Quodque latet tacitum nocte fauente nefas.
Illa scelus, conuicta, suum pudibunda fatetur,
Nec videt, effugio, quem petat, esse locum.
Ille simul Iudex, testis simul, & simul actor,
Compertis statuit criminis esse ream;
Illa memor nullis hanc flecti questibus aulam,
Heu! frustra effusis se sepelit lacrymis.

O quis tunc animæ sensus, quæ cura relicta:
Nullus vbi pro se, iure patronus agit?
Nempe vocat montes & inhospita culmina, cautes:
Antraque queis trepidum condat operta caput.
O Anima! ô Iudex · ô non placabilis vrna!
Quis secum hæc meminit, nec citò diriguit?
Sed nondum hoc tanti clauduntur fine dolores;
Altera adhuc restant, vitaque, morsque super.
Vita perennanti quæ secula protrahet æuo,
Mors longa extremum non habitura diem.
Ah quibus! ah quantis laniabitur hæc tormentis
O quibus, ô quantis affluet illa bonis!
Illa, suas pascit diuino nectare mentes,
Hæc miscet liquida pocula plena pice.
Illa Chely Angelica vel gutture carmina fundit,
Hæc gemit horrendis exululata sonis.
Illa, agit æternas cœlo plaudente, choreas:
Hæc salit ad scelubros, sæua Megæra, tuos.
Illa, nec æstiuis, gelidis nec aduritur astris,
Hæc furit immitis igne geluque vadis.
Illa per æthereos agit otia mollia campos.
Hæc agit æterni triste laboris opus.
Illa dolorum expers, mala nulla, nec aspera sentit,
Hæc patitur dirum quidquid Auernus habet.
O felix opibus, felix tot vita triumphis:
O gravis, ô tantis mors metuenda malis!
Vel tua, vel tua nos dubio manet alea iacta,
Alea, non aliâ proiicienda vice.
Ah! subeant vestri gemina sic pectora curæ,
Vt semel alterius sors obeunda cadet.

AVGVSTINVS. Soliloq. *Capite 3.*

QVid potest lamentabilius & terribilius, cogitari quam *Ite*; & quid delectabilius exprimi quam *Venite*; duæ sunt voces quarum nihil horribilius vna, & nihil iucundius altera poterit audiri.

Defecit in dolore vita mea et anni mei in gemitibus. Psal. 30.

GEMITVS XV.

Defecit in dolore vita mea, & anni mei in gemitibus. *Psalm.* 30.

Hoc erat ergo meis dominãs natalibus astrum,
Vt mihi iux fausta nulla rediret auo.
Quam leuis optati me temporis aura fefellit,
Dum toties repeto, Crastinus albus erit.
Nec tamen albus adhuc mihi Crastinus ille reluxit,
Quin, qui præteriit proximus, ater erat.
Credideram alternos vitæ succedere casus,
Inque vices lætis cedere mœsta locum.
Vtque serenato detergis nubila cœlo,
Cùm reuehis clarum, Cynthie pure! diem.
Vtque maris reparas fugitiuos Cynthia fluctus,
Cùm tingis refluo littora sicca salo;
Sic ego venturi non felix temporis augur.
Omnia pro votis rebar itura meis.
At mea quàm dispar, quantoque seuerior illis,
Quas dat nupta viro, tristitia est lacrimis.
Coniuge defuncto, bis denis mensibus, vxor
Sola domi queritur, coniugis, orba, necem.
Post decimum finitur lugubria ponere mensem,
Et peplum niuea vertere triste toga.
Quis mihi transactus semel est sine luctibus annus,
Quis vacuus mensis? quis sine nube dies?
Nulla meis lex dat finemve, modumve, querelis,
Sed parit assiduus se, velut Hydra, dolor.
Et planctu & lacrymis, gemituq; absumitur omnis,
Ipsaque pars minima est vita caduca sui.
Sæpe quidem rabidis sunt aquora turbida ventis,
Sed breuis est, quoties magna procella furit.
Quasque rapit siluis bruma inclementia frondes,
Compensant viridi tempora verna comâ.

Et notus obſcuris quoties tegit æthera nimbis,
Lætior innubis, mox rediture dies.
Aſt mihi perpetuos contexunt funera luctus,
Dempta nec eſt vllo ſyntheſis atra die.
Mœſtaque nec feſto ceſſauit tibia cornu,
Pectus, ebur: pugni, plectra: querela, fides:
Hac cythara ſoles, hoc tranſigo pectine, noctes,
His fidibus, vitæ tempora fallo meæ.
O quoties victo ſuſpiria pectore rupi,
Cùm cuperem tacito mergere verba ſinu!
O quoties, lux quanta meis fuit acta querelis,
Lunaque quanta meis planctibus acta fuit!
Ne gemerem, memini, toties monuiſtis amici,
Multaque ne gemerem, credite facta mihi.
Libera lætitiæ ſuaſiſtis frena remitti,
Illico lætitiæ libera frena dedi.
Aſt vbi ſingultum compeſcere riſibus opto,
Riſibus heu, gemitus obſtrepuere meis!
Sæpe, volens placidas ſomno traducere noctes,
Perpetuo vigiles obruor imbre genas.
Duinque diu nimiùm violentos comprimo fletus,
Heu, mare perruptis effluit aggeribus:
Flumina, vos teſtes; vos, nota cubilia ſiluæ,
Voſque cauæ valles, conſcia voſque iuga;
Vos teſtes, quoties ſuſpiria vincere tentans,
Victa reluctanti murmura corde dedi.
Quin etiam auditis permota vlulatibus Echo:
Queſtibus audita eſt aggemuiſſe meis.
Tunc ego, tunc illa, alternis dedimus lamenta,
Fleuimus inque vices, planximus inque vices.
Vt Pandioniæ ſibi dant reſponſa ſorores,
Cum caſum, thalami labe queruntur Ityn.
Et ſedet hinc Progne ramo miſerabile plorans
Et ſedet indè ſuum flens Philomela nefas.
Accetaque alterias ſequitur ſuſpiria queſtu,
Admiſſum lacrymans, vtraque crimen auis.

Talis & Alcyone cum naufraga vela mariti,
Nequicquam ſcopulis littoribuſque canit.
Aut viduus viridi nemoris ſedet arbore turtur,
Comparis æterno murmure fata gemens.
Sic mihi fatidicæ nerunt quoque ſtamina Diuæ,
Iret vt optato ſidere nulla dies.
Itque adimant nullos, lamenta perennia luctus,
Aut ceſſet, cauſa deficiente, dolor,
Sed fuit, vt primæ gemitus, vox prima loquelæ:
Sit gemitus vitæ vox quoque ſumma meæ.

CHRYSOSTOMVS.

Hom. *in Pſal.* 115.

AN non eſt meritò ingemiſcendum, quod ſumus in regione aliena, & in Coloniam procul à patriâ poſitam amandati!

LIBER SECVNDVS,

VOTA ANIMÆ SANCTÆ,

Concupiuit anima mea desiderare iustificationes tuas Psa 118

VOTVM I.

Concupiuit anima mea desiderare iustificationes tuas. *Psalm.* 118

COeleſtem dubitant, terrenumque inter amorē,
Neſcio, quo ſtatuam ſub duce ſigna ſequi.
Ille ſub imperium, vocat hic ad pilea, pugnant
Diſſimili nimium conditione duces.
Hinc vocor, hinc reuocor, rurſusque inuitor vtrimq;
Non ſecus ac reſluo quaſſa carina ſalo.
Ambiguum faciunt Amor hic, Amor ille duellū;
Impediuntque ſuo ſiſtere vota loco.
Sic ſatis, ah: tandem mala tot faſtidia paſſa,
Et ſinar ad portus ſpem reuocare ſuos:
O Deus: aut nullo caleat mihi pectus ab igne,
Aut ſolo caleat legis amore tuæ:
Non nego, quod lubeat, magna eſt optare voluptas:
Et modò poſſe, volo dicere; nolo modò.
Frena nihil patitur minùs, atque libido vouendi,
Nec ſe lege ſinunt libera vota premi.
Vt vagus exultem loriſque, lupiſque ſolutus
Quoſlibet in paſtus currere gaudet equus:
Aut ſtabulo ruit, & viridi mox voluitur herba,
Depoſito, nimium iucula lata, iugo.
Aſt vbi mox reuocat conſueta ad aratra colonus,
Excutit illa lupos, illa recuſat onus.
Scilicet expetitur libertas vna vouendi,
Quæ ſatis eſt, quamuis vtilitate vacat.
Sic Phaeton patria ruiturus ab axe quadriga,
Appetit ignotos flectere rector equos.
Sic quoque non ſolitis dum niteris altiùs alis
Icare! ſubiectis labere merſus aquis.

Quàm varia ſuperùm laſſas prece fundimus aures.
Cælitibus, puto nos ſæpe mouere iocum.
Ille vouet nuptam, nuptæ vouet ille ſepulchrum,
Hic ſobolem naſci poſtulat, ille mori:
Ille patri mortem, Patri rogat ille ſalutem:
Hic fieri iuuenis ſupplicat, ille ſenex.
Vix, puto, conſentit centum de millibus vnus;
Quin aliquis voto diſſidet ipſe ſuo.
Denique quid ſuperos orer, pars maxima neſcit,
Tam noua quiſque ſibi vota, preceſque facit.
Sic vbi eam grauidas ſtimulant faſtidia matres,
Obſcenam ſatiant fercla pudenda famem:
Scilicet expetitur modo calx, modo creta palato:
Et modò, quæ ſtomacho diſplicuere, placent,
Quid deſideriis vltra tot inanibus vror,
Quid jaculor nullo votaque ſpeſque ſcopo?
Eſte procul gemitus, procul anxia turba, timores
Sollicitaque preces, votaque, ſpeſque procul.
O Deus, aut nullo caleat mihi pectus ab igne,
Aut ſolo caleat legis amore tuæ.

AVGVSTINVS.

Soliloq. *Capite* 12.

ALlice, Domine, concupiſcentiam meam dulcedine tua, quam abſcondiſti timentibus te, vt concupiſcam te concupiſcentiis ſempiternis; ne vanis illectus & deceptus interior guſtus ponat amarum dulce, & dulce amarum.

Vtinam dirigantur viæ meæ ad custodiendas iustificationes tuas. Psal. 118.

17

VOTVM II.

Vtinam dirigantur viæ meæ ad custodiendas iustificationes tuas! *Psal.* 118.

Quò ferar? in tanto deprensa errore viarum,
Sectum vbi tam vario tramite fallit iter?
Hæc abit in dextram, subit altera semita lævam,
Illa tumet cliuis, vallibus ista iacet.
Hæc faciles aditus, aditus habet illa maligros.
Et quos illa regit, detegit illa dolos:
Quóque vel hæc tendat, vel quò se porrigat illa.
Exitus implexo fine videre vetat.
Non ità, quæ partes via se findebat in ambas,
Herculis ambiguum fecit euntis iter.
Nec totidem refluis Mæander flectitur vndis,
Ipse suis quamuis obuius erret aquis:
Nec labyrinthæi tanta est fallacia tecti,
Curua licet variis flexibus antra tegat.
Heu, grauiora meos cohibent discrimina gressus:
En gemina dubiam parte pericla premunt.
Non ego quæ metuam diuortia mille viarum:
(Solus Dædalea, qui fuit æde labor.)
Sed præter varios curuis ambagibus orbes,
Nox etiam cæcas celat opaca vias;
Nullaque se presso monstrent vestigia signo,
Qua populus trito calle, notarit iter.
Et licet explorem prætensis obuia palmis,
Et vitem obstantes tubera dura, petras,
Vix satis incertos ausim producere cursus,
Sed retinent timidum noxque doluſque gradum.
Lassus vt ignota cùm fors regione viator
Opprimitur nebula præcipitante diem

Nullaque iam toto collucent sidera cœlo,
Nec prope sunt vlla, rustica tecta casa;
Nullaque signato callem notat orbita sulco,
Vlla nec humano semita trita pede;
Nec scit, an in siluas, an eat ruiturus in vndas,
Longius inceptam si paret ire viam:
Tum validis mutos compellat vocibus agros,
Si quis aberranti præstet arator opem.
Vtque vel è stabulis, tacitisque quis audiat antris,
Ingeminat longos, terque quaterque sonos.
Omnis at in surdas clamor volat irritus auras.
Nullaque Pastoris verba remissa sonant.
O quis in his tendat mihi stamina fida periclis
Quis deus, in tanta, sit mihi nocte Pharos?
Isacidas quondam per inhospita regna vagantes,
Insolitas docuit clara columna vias:
Stella comes monuit Nabathæos lumine Reges,
Paruaque Bethlemiæ duxit in antra domus,
Quin recreant trepidos, fratrum duo sidera nautas,
Tu quoque mi gemini Castoris ede facem.
Gnosis aberrantem reuocauit Thesea filo,
Sestaque Leandro fixit amica facem.
Ecce ego sum Theseus, vice ta mihi sis Ariadnes
Cumque ero Leander, sis vice Sestiados,
Aspicis vt multi, vaga turba, per auia currant,
Et suus huc, illuc, quemlibet error agat?
Hic cadit ignota præceps regione viarum,
Ille vago cæcum tramite versat iter:
Hic celerat cursus; hic passu desidelentat;
Sæpius ille suos fertque refertque gradus:
Hic diuersus abit; lateri comes ille propinquat:
Hic comitis ductu fallitur, ille suo:
Perpetuos aliquis vestigia flectit in orbes;
Alter in obliquas volvitur vsque vias:
Hic ratus ad certam cursu se tendere metam,
Decepto repetit limina prima pede:

Denique in errorem facto ruit agmine vulgus,
Quodque tenere decet, vix tenet vllus iter.
O vtinam, recto tendat mea semita ductu,
Nec fraus decipiat tramitis illa gradum:
Qualis vt excusso fugit irreuocabilis arcu,
Dum volat ad certum missa sagitta locum:
Talis inoffenso festinet limite cursus,
Quà tua nempe mouent tendere iussa, viâ,
Esto igitur, mea lux quoties iaculabere, neruus;
Quemque petes iaculis, lex tua sancta, scopus.
Quoque scopum cuncti certus tetigisse sagitta,
Illa ego sim digiti lecta sagitta tui.

AVGVSTINVS

in Solit. *Cap.* 4.

O Domine, qui es lux, qui es via, veritas, & vita; in quo non sunt tenebræ, error, vanitas neque mors. Dic verbum, Domine: fiat lux, vt videam lucem, & vitem tenebras: videam viam, & vitem inuium: videam veritatem, & vitem vanitatem; videam vitam, & vitem mortem.

Perfice gressus meos in semitis tuis. vt non moueantur vestigia mea Psal.16

VOTVM III.

Perfice gressus meos in semitis tuis: vt non moueantur vestigia mea.
Psalm. 16.

ERgo caduca gradum toties mihi tibia fallet,
Sternet & in plana pes vitiosus humo?
Aspice qui cælis hominum vestigia spectas,
Firmaque fac presso stet mea planta solo.
Instruit implumes pennata Ciconia pullos,
Et docet aërias pennes inire vias.
Extemplo volucrem sequitur modò filia matrem,
Tutaque iam peragit, quod metuebat iter.
Prouocat expensis sobolem Iouis armiger alis,
Et iubet insuetas sollicitare plagas.
Mox præit, & pleno se iactat in aëre lapsu,
Remigio soboles subsequiturque patrem.
Dum primùm ignotas tentat puer inscius vndas,
Corporis inductum subere fulcit onus:
Mox opis oblitus, flumen sine cortice tranat,
Flumen inexperto sæpe sed ore bibit:
Sæpius at doctis vbi plauserit æquora palmis,
Ducit in immenso brachia tuta salo.
Aspice, qui Cælis hominum vestigia spectas,
Aspice qua nobis arte leuentur iter:
Sustineo fragili puerilia membra caruli,
Quaque vehunt socias ipsa propello rotas.
Nempe tripes baculi sic stipite nititur æras,
Quique senem vectat, à sene fertur equus.
Nec tamen ambiguis malè decipiare querelis:
De pedibus, tecum, nulla querela mei.

Nec vitio plantæ, vitio neque crura laborant,
Saxa per & salebras tibia nostra salit.
Non ergo pennipedi dubitem certare Camillæ,
Ista per intactas qua pede, fertur, aquas.
Quod queror, est animi vitium lacrymabile nostri,
Qui, quibus incedat, languidus est pedibus.
Heu iacet affectis, affectibus omnibus æger:
(Hei, quibus incessit, nempe fuere pedes)
Si quod iter, quamuis breue sit, virtutis eundum est,
Mens mihi sit minima lassa labore via;
Crura ferent fragilis veluti tua, Nile! papyrus,
Quæque tuis motâ carina palustris aquâ.
Rarus, at immodicus quandoque resuscitat ardor,
Et pede fulmineo stringere cogit iter.
Sed bene vix cœptum, currendi extinguitur ardor,
Lampadis ut magno flammula parva Noto,
Nec tamen ignavis videat segnescere plantis,
Promoveo tardos pigra subinde gradus.
Ast mea tunc, caueam quisquam vestigia seruet,
Ne putet immodicis ebria facta scyphis.
Scilicet in partes ita tibia claudicat ambas,
Semipedis claudi pes vt biulca iter:
Nunc volo, nunc nolo, nunc æstuo, nunc langueſco,
Nunc stupet vt rigido mens religata gelu:
Impatiens igitur, cœpti sine fuge laboris,
Sæpe via medio, lassa reuento gradum.
Sed neque, quà languens statime resistere tento,
Instabilem valeo figere firma pedem.
Auferor aduerso velut incita puppis ab æstu,
Quam neque vis remi, nec iuua vela iuuant,
Damnaque sunt iterum vanore dimenda recursu,
Irritus æterno sic redit orbe labor.
Nempe catenati, sic publica corpora, serui
Circumeunt totos perdula tecta mole.
It mola, perque suos rapitur circumuaga gyros,
Sed perit his, quicquid conficit illa viæ.

Heu quid agã: neque ſueta vehi, neq; currere docta,
Nec pedibus minimas utilis ire vias,
Magnum iter eſt Cælo; magnis huc paſſibus itur:
Quid facies lentis noſtra quadriga rotis?
Tu ſpatia ingenti pelaberis ardua ſaltu,
Vaſtaque tergemini crura gigantis habes.
Eoum paſſu, Heſperiumque amplectere mundum,
Sub femur vt Rhodius vela Coloſſus agit:
Aſt teſtudineo repetat mihi tibia greſſu,
Aut chelis referor, Cancer aduncè! tuis.
Quid poſitas igitur ſperem contingere metas,
Quæ metas refugo perdita ſector equo?
O Deus, ambiguos trepidantis perſice greſſus,
Vincat & applauſis noſtra quadriga rotis.

AMBROSIVS.

De fuga ſeculi.

Capite 1.

QVis inter tot paſſiones huius corporis, inter tantas illecebras huius ſæculi, tutum atque intemeratum ſeruare poteſt veſtigium?

Nunquid non paucitas dierum meorũ finietur breui Dimitte ergo me vt plangam paullulum dolorem meum. Iob. 10.

Pa. 49. 13

VOTVM IV.

Confige timore tuo carnes meas, à judiciis enim tuis timui. *Psal.* 127.

Littera prima rudi quondam inculcata iuuẽtæ,
Fertur ab antiquis, Numinis esse Timor:
Certaque non altà Sapientia discitur arte,
Si qua fides verbis, Nate Dauide! tuis.
Hoc quoque nostra fuit firmata puerilia ludo,
Doctaque sidereas mens trepidare minas.
Semper at heu! tantis stupuit mens cæca tenebris,
Vt neque, quod toties audiit, Alpha sciat.
Tristibus Orbilii plectenda ignauia sceptris,
Post male tot positos, nil didicisse, dies!
Et pueri ferulis segnes Elementa docentur,
Quæ leuis assequitur sedulitate labor;
Aspiciunt nigras Cadmi bis, terve puellas,
Aspectasque vocant, nomine quamque suo.
Et licet atrato sit par color omnibus ore,
Signa tamen faciem propria quamque notant.
Cur ego quod teneris Infantia combibit annis;
Discere non etiam tempore posse putem?
Plurima sunt, nullo penitus mihi docta Magistro,
Cur disci nequeat, arte iuuante, Timor?
Ah pudet! en timeo, quæ contempsisse decebat:
Non timeo, iustos quæ meruere metus.
Flagitium, minimo timeo committere teste,
Non timeo facinus, teste patrare Deo.
Ne corpus perimant, metuo de nocte latrones,
Nil metuens, Animæ certa pericla meæ.
Nempe fugit pictæ sic passer imagine laruæ,
Illita cui visco virga timenda fuit.

Sic tremit aſpectæ ceruus formidine pennæ,
Nec tremit obſtantes, agmina rauca canes:
Sic quoque, Marmaricæ trepidat leo terror arenæ,
Et cadit in tenſus territus igne plagas.
Heu! premit humanas furor hic caligine mentes,
Fulgetras metuunt, fulmina nulla pauent.
Subijcitur pedibus nigri metus omnis Auerni,
Creduntur ſtygii fabula ficta foci.
Scilicet, adiecto leue ſit ſcelus omne timore,
Sed grauis inſequitur pœna Timore, ſcelus.
Flagitiis domum incipiunt trepidare peractis,
Ante ſcelus, nullus pectora terror habet.
Tum pauor heu madidis mentem ſudoribus angit,
Et læſi ante oculos Numinis ira redit.
Tum ſubitus ſtrato vigiles Timor excutit artus,
Propria tum vacuo, terret imago thoro.
Si ſtrepitum moti dederit mus ſtramine lecti,
Creditur è ſiluis exiluiſſe leo.
Nocte leuis quaſſa ſi murmuret arbore ventus,
Horreſcunt rigidæ, fronde ſonante, comæ.
Quid faciant, ſubitis ſi fulminet ignibus æther,
Aut ſonet æthereo grandior axe fragor?
Pectora cœleſti ſtupeant perculſa tumultu,
Et flamma mutuant diſſilientepeti.
Tunc terrent umbræ, tunc terrent ſcilicet umbræ,
Augurioque notant omnia ſigna necem.
Quin etiam nemorum nocturna ſilentia terrent,
Ipſaque ſe ſontem mens fugiata timet.
En quantum miſeris pœna, mens conſcia donat?
Ipſe ſibi ſeſe animus verba tortor agit.
Heu quoties ſtygii, turbato in Cæſare, manes;
Proh ſalici quoties demicuiſtis agri!
Saue Patris vindex, furiis agitaris, Oreſtes,
Vmbra trucidatæ viua Parentis erat.
Mœnas eo ubrifera Pentheu laniaris Eryni!
Iudicat hoc læſos vrbe Diua deos.

Nulla reos animos agitat magè dira Tyrannis,
Quam testem assidue pectore ferre suum.
O Deus! ô confige tuo mihi corda timore!
Ne peccem, furor hâc cuspide noster eget.
Vtilis ante scelus Timor est, qui frena gubernet,
Qui timet admisso crimine, serò timet.

BERNARDVS.

Sermone 29.

PRudenter sagittari, & impugnari salubriter postulat sanctus, cùm dicit in oratione: *Confige timore tuo carnes meas.* Optima *Timor* iste sagitta, qui conficit & interficit carnis desideria, vt spiritus saluus sit.

Averte oculos meos ne videant vanitatem Psal 118

VOTVM V.

Auerte oculos meos, ne videant vanitatem. *Psalm.* 118.

Peruigilant geminæ celso mihi vertice stellæ,
Queis est perpetuis munus in excubiis.
Nec tamen errantes, neque possum dicere fixas,
Sed merito, duplex vtraque nomen habet.
Errat ab officio vaga sæpius vtraque iusso,
Vtraque docta suum fixa tenere locum.
Motibus ambæ agiles fixæ stationibus ambæ.
Quod genus hoc stellas Oedipus esse putet?
Vos, oculi; vos, conspicua duo lumina frontis,
Sidera vos estis quæ mihi bina micant.
Vos, quibus in celsa statio data peruigil arce,
Excubat vt summa lucida flamma Pharo.
Aut qualis specula seruans spectator ab alta,
Quæque propinqua, videt; quæque remota, videt.
Non tamen, vt trepidis qui lucent nauibus ignes,
Vos mihi tam fida lampade fertis opem:
Flamma regit nautas dum flammam tæda ministrat,
Aut flammam retrahant quæ posuere manus.
Vos (velut excussis rapidus ruit axis habenis,
Frænaque qui rupit durior oris equus.)
Quo lubet, indomitum differtis in auia, cursum,
Iam nullâ domini lora regente manu.
O oculi! scopuli titulo meliore vocandi!
Heu quibus allisæ tot periere rates!
Dina peregrinas virgo visura puellas,
Mater depositâ virginitate redit.
Rex videt Vriadem nitido semel amne lauantem;
Illæ, Cupidineas vibrat ab amne faces.

Pulcra Duci Assyrio dum comit Iuditha formam,
Assyrium truncat Iuditha compta Ducem.
Forte senes niueam semel aspexere Susannam,
Ambo senes oculis interiere suis.
Non tot, ad infames, dura Acrocraunia cautes
Hyppotadæ laceras contudit ira rates.
Non tot, inexpletis fera faucibus vnda Maleæ,
Scyllaque veliferas hausit auara trabes.
Quis pia nunc igitur non laudet fœdera Iobi,
Quæ cum luminibus sanxerat ille suis?
O oculi! ó quanto vos tutius illa reuulsit,
Democriti, propriis dextera magna cauis!
Quam bene, Christiadũ quoque nobile Lucia nomen,
Eruit intrepida lumina bina manu!
O oculi! ô scopuli! crudelia, barbara saxa!
Saxa, quibus magnæ tot cecidere Animæ!
Quam male commisso geritis pro munere curam:
Ad mala quos toties sensimus esse duces!
Scilicet hac vobis, capitis custodia lege,
Præcipuæque arcis credita cura fuit.
Vt rectos hominum vultus sublimiaque ora
Digna Polo, bruta deprimeretis humo.
Quin potius Superis mentes attollitis oris,
Hasque super terras, Oceanumque super:
Stellarumque super, mundique volubilis orbes,
Denique quicquid habet, Lunaque, Solque super?
Illius, ó oculi! spectacula pulchra theatri,
Materies, vestris lusibus apta foret.
Putre sed æternis cœnum præponitis Astris,
Omnis & in terras pronior iuit amor.
Quid faciam? abruptis oculi regnatis habenis,
Iam frænum indociles, imperiumque pati.
Obde, Deus, piceas oculis erronibus vmbras,
Aut superiecta lumina claude manu.

AVGVSTINVS.

Soliloq.

Capite 4.

VÆ cæcis oculis qui te non vident, Sol illuminans cœlum & terram! væ caligantibus oculis, qui te videre non possunt! *Væ auertentibus oculis, vt non videant veritatem! Væ non auertentibus, vt videant vanitatem!*

Fiat cor meum immaculatum in iuſti-
ficationibus tuis vt non confundar.
Pſal. 118.

VOTVM VI.

Fiat cor meum immaculatum in iustificationibus tuis, vt non confundar! *Psalm.* 118.

SI tibi me gratam facie fore, sponse, putarem,
Nulla mihi prior hoc cura labore foret,
Primaque de nitidis, cautela coloribus esset,
Altera, deformes ore fugare notas.
Nullaque deficerent medicandis vuitibus arma,
Multa sed omnigenas pixis haberet aquas.
Multaque composítos celaret capsa colores,
Quaque nouant vetulam picta venena cutem,
Lanaque purpurei madefacta rubedine fuci,
Cretaque montanas vincere nata niues.
Et nitri rubra spuma, & pinguia poppæana,
Quæque cutis maculas, Halcyonæa, necant;
Denique quicquid id est, quo tingitis ora, puellæ,
Ah nimium formæ gens studiosa tuæ!
Tunc quoque corrigerem speculo censore liturás;
Ore nec in toto menda notanda foret.
Sique supercilii pilus vnus abesset ab arcu,
Vnicus ecce pilus, vociferarer, abest.
Si color inficeret vitiatos decolor orbes,
Luminibus color hic, vociferarer, obest.
Si nimis adductam conuolueret area frontem,
Quæ mihi ruga cutem, vociferarer, arat?
Nempe vol exiguo metuam te ladere nano,
Vlla foret formæ si tibi cura meæ,
Vnaque, quæ tumidum faceret verrucula clinum,
Hæc foret offensæ cauſſa putata tuæ.

Atque ita de minimis audires dicere mendis,
Displicet hæc sponso forte litura meo.
Nostro igitur reliquus si quis decor abforet ori,
Eximeret vitium factus ab arte decor.
Cæsariemque alto struerent tabulata capillo,
Staret & in volucri plurima gemma coma.
Aure duplex gemini pretium penderet Elenchi,
Iret Erythræus, colla per alba lapis.
Tumque ego sic faciem, rutilos ita compta capillos,
Auderem ternas vincere quarta deas.
Sed memini, neque te facies, neque forma lacessit,
Spes capit hæc cæcos inuidiosa procos:
Qui, quid ament, inter phaleras tot sæpè requiram;
Quas vbi sustuleris, pars quota Virgo sui est?
Fallitur infidis prope, tuba leuissima fuco,
Præter & has phaleras, vix quod ametur, habet.
Æquabat niueos par Vuilge sortis olores
Nota nimis formæ nomine virgo suæ.
Fiat vt Androgynos setosis hispida malis,
Barba rogat teneras, vestiat hirta genas.
Lucia sidereis, ceu fax, lucebat ocellis,
Cunctorumque oculis, Lucia, sidus erat.
Ne male luceret: mea lux, extinguere, dixit,
Fodit & impacta lumen vtrumque manu.
Læserat egregio multos Euphemia vultu.
Fecerat & roseis vulnera multa labris.
Vt fieret mutilo, fœdoque inamabilis ore,
Abscidit ense duas, bina labella, rosas.
Maxima de facie verus præcon a rumor,
Deque tuis dederat Androgesina genis:
Non poteras veram falsi conuincere famam,
Quod poteras, facta est per tua vota, breuis.
Sponse! peregrinæ non carperis igne figuræ,
Nec bene cristatæ falleris arte comæ:
Cor tibi labe carens: tibi cor sine crimine, cordi est,
Obstet & vt facies, cor tibi, Sponse! placet.

O vtinam mihi cor nullis infame lituris;
Flagitii purum ſuſpicione vacet!
Tum ſecura tui mihi mens geſtiret amoris,
Nec mea deficeret conſcius ora pudor.

HVGO DE S. VICT.

in Arrha Animæ.

O Maculæ fœdæ, & turpes! quid tam diù hæretis? Abite, & diſcedite, & ne præſumite ampliùs oculos dilecti mei offendere.

Veni dilecte mi, egrediamur in agrum, commoremur in villis. Cantic. 7.

VOTVM VII.

Veni dilecti me, egrediamur in agrum, commoremur in villis.
Cant. 7.

IAm satis vrbanas, mea lux! habitauimus ædes:
Quin semel in virides exspatiamur agros?
Tuta quidem validi circumdant oppida muri,
Portaque ferratis non caret villa seris:
Ettamen in patulis, quid nescio, tutius hortis,
Quod nusquam in clausæ mœnibus vrbis habes.
Magnificis turgent vrbana palatia tectis,
Multus & hic celsa cuspide surgit apex.
Nescio quid melius tamen illa mapalia spirent,
Rustica quæ tenui stramine canna tegit.
Quid dubitas, mea lux, quin, quàm procul vrbibus
Tam procul agrestum distet ab vrbe quies? (agri.
Fabula cantatur vatum notissima lusu,
Ad bene fallendas fabula ficta vias:
Et facit ad rerum modò quas tractauimus, vsum;
Si lubet auditu, decipiemus iter.
Rusticus vrbanum tecto mus paupere murem,
Fertur, & appositi detinuisse cibis.
Musque epulas muris ridens vrbanus agrestis,
Hæc tua si mensa est, sat mihi ruris, ait.
Mox vice conuersa, mus Rusticus iuit in vrbem,
Vrbico in hospitium mure vocante suum:
Magnaque cum tanto minor esset mensa paratu,
Vt sonuere fores, mensa relicta fuit:
Et prope deprensu conuiua expalluit hospes,
Turbatique suum vix reperere cauum.

Rusticus est animo sensim cum voce recepto,
Corripuit celerem Musculus urbe fugam:
Et procul è cliuis oculos ad mœnia torquens,
Quam meus his præstat mœnibus, inquit ager!
Iam satis urbanas, mea lux! habitauimus ædes,
Vrbe volant strepitus; rus colit alta quies.
Si memores es (subeat tibi pars lautissima vulgi)
Quisque suburbanum rus prope ciuis habet:
Cumque suam assidue commendet quilibet urbem,
Re tamen ipsa magis rura placere docent.
Quin, quorum imperiis urbes, arcesque regantur,
Anxia securo pectora rure leuant.
Et magis hic puri libertas aurea cœli,
Quam laqueata domi, marmore tecta placent.
Nec quæ centeno sinuat se porticus arcu,
Lenit, vt ambiguos parvula villa, metus.
Iam satis urbanas, mea lux! habitauimus ædes,
Quin semel in villis degimus, aut in agris?
Est mihi fontanis circumdata villula riuis,
Villula, qua nusquam cultior vlla viret.
Seu cœli ingenio, seu fertilis indole terræ,
Aptaque vicini commoditate loci.
Huc mea lux, paucis tantùm si veneris horis,
Oblitus patriæ protinus vrbis eris.
Tumque ego ceu tacita turtur meditatus in vmbra,
Libera, colloquiis, Sponse! vacabo tuis.
Et procul à populis, procul vrbibus atque tumultu,
Optata toties, sola, quiete fruar.
Audiet hic nullus quæ mutua verba loquemur,
Nostraque qui turbet otia, nullus erit.
Quique notet nostros, nemo metuendus, amores,
Tetricus hic nullum sibi Censor habet.
Tunc mihi tu promes secretis intima fibris,
Quæque iuuent animum verba cupita meum.
Tunc ego, sim quanta dicam tibi, saucia flamma,
Quæque licet simulet, dicta placere, scio.

O ſemel optati micet hæc mihi ſideris aura,
Quam fortunato lux erit illa die!
Iam ſatis vrbanas, mea lux! habitauimus ædes,
Noſtra ſit exiguo tempore, villa domus.

HIERONYMVS.

ad Heliod.

Epiſt. 1.

QVid agis? quamdiu te tectorum vmbræ premunt? quamdiu fumoſarum vrbium carcer includit? Crede mihi, neſcio quid plus lucis adſpicio, libet ſarcinâ corporis abiectâ, ad purum ætheris euolare fulgorem.

Trahe me post te curremus in odorem
Vnguentorum tuorum. Can. 1.

23

VOTVM VIII.

Trahe me post te, curremus in odorem vnguentorum tuorum. *Cant.* 1.

ASpicis vt iaceant strati sine viribus artus,
Nec sim qualis eram, sola sed vmbra mei?
Vix traho pertæsa fastidia tetrica vitæ,
Ipsaque sunt oneri languida membra sibi.
Lassa iacet capitis nimio sub pondere ceruix,
Sarcina suntque manus, sarcina suntque pedes.
Assidueque nouam quærunt iactata quietem,
Nec scio quo tandem fessa locare situ.
Surgere nunc meditor, nunc lassa recumbere strato;
Nunc nixum cubito sustinuisse caput.
Nunc lubet inuerso, nunc ore cubare supino,
Nunc aliud lateri substituisse latus.
Cumque tori cunctas peragraui languida partes,
Quilibet ex æquo displicet vsque locus:
Heu! quid agam, grauis ipsa mihi, languensque iacensque
Teque volens cursu non tamen apta, sequi?
An fugis & mediis morientem deseris agris,
Nec mora tanta datur dum comes ire queam?
Æger ita in Libycis, à milite, miles arenis
Deseritur, subitæ cùm data signa fugæ;
In triuiis genitrix ita proïcit impia natum,
Quem lactare pudor, pauperiesve vetat.
Tende manum, nostrique pius miserere doloris;
Tende manum refugo, vel pede siste gradum.
Troica Dardanius cùm Pergama cingeret ignis,
Quisque senem rapuit filius igne patrem.

Trans mare defessam fert nata Ciconia matrem,
Sustinet hinnulei Cerua natantis onus.
Tu solam ignotis, fugitiue, relinquis in aruis,
Nec finis hoc humeris ponderis esse tuis?
Quanquam ego vel fieri tibi sarcina tanta recusem,
Si modo vel leuiter traxeris, ipsa sequar.
Et sequar & curram, rapiarque simillima vento,
Languida funesto quæ modo strata solo.
Nec quibus inuitam cogas, opus ense, vel armis;
Sponte nec iniecto, libera, fune sequar.
Traxit ad impulsa querulos testudinis ictus,
Cum siluis Geticas Thrax Cythariſta feras:
Traxit, & attonitæ siluæque, feræque stupebant;
Sic fide, sic filo, se potuisse trahi.
Non ego Bystonij mouear testudine Vatis,
Nec trahar Aonia voce sonante lyra.
Quemque sui rapiunt sensus, sua quemque voluptas,
Se sinit hic oculis, auribus ille capi.
Non ego luminibus, non auribus otia venor;
Noster Achemenij languor odoris eget,
Lux mea, roriiegis halat tibi spica capillis,
Manat odorata Palladis imbre caput.
Vda Palæstino fragrant tibi tempora nardo.
Myrrhaque de madidis stillat odora labris.
Efflat Orontæi tibi graminis halitus auras,
Verbaque quot loqueris, tot iacis ore rosas.
Albaque Panchæo ceruix tibi sudat oliuo.
Assyrioque humeros rore perunxit Onix.
Et manus Ambrosiis pluit vtraque roscida guttis,
Et digiti Libycæ germina messis olent.
Denique quicquid olent conchis vnguenta Sabæis,
Balsama quiquid olent, hoc meus halat Amor.
Nec solum Assyriæ quæ sudant balsama ramis,
Nataque odorifero thura Sabæa solo:
Fragrat Orontæis hic spica suauior herbis,
Guttaque Panchæis nobilior lachrymis.

Nempe tuo qualis, Basilissa pudica, cubili,
Qualis odor thalamo, Cæcili casta, tuo,
Aut qualis, cum Dorotheæ pennatus Ephebus
Attulit hybernas germina verna rosas,
Aut Nazarenigenæ qualis cùm Virginis ædem
Sparsit Iessæi floris anhelus odor.
Denique Diuorum qualis cùm gemmea stillant
Indigetum liquidis amphitheatra crocis.
O semel has liceat mihi ducere naribus auras:
Quæ modo languebam, sana repente sequar.
Multaque currentem sociarum turba subibit,
Vt glomerat socios vecta columba greges.

GILB. in CANT.

Homil. 19.

TEnax est funiculus amor; amor affectuosè trahit, cui est idipsum alloqui, quod est allicere: nihil amoris tenacius vinculo, nihil trahentiùs.

Quis mihi det te fratrem meum, sugentem ubera matris meæ, ut inveniam te foris et deosculer te et iam me nemo despiciat Can. 8

VOTVM IX.

Quis mihi det te fratrem meum sugentem vbera matris meæ, vt inueniam te foris, & deosculer te, & iam nemo me despiciat. *Cant.* 8.

Quis cumulet patrias, tanto mihi stemmate curas
Frater vt ad fratres annumerere meos!
Non tamen hoc facio pro stirpis imagine votum;
Nulla mihi augendi sanguinis ambitio est.
Stirpe licet nostra sanguis tibi vilior esset,
Optarem fratrem te tamen esse meum.
Non puberte quidem vernantem flore iuuentæ,
Prima cui roseas vestiat vmbra genas.
Sed puerum, toto qui nondum vixerit anno,
Lactis adhuc mater quem mea pascat ope.
Quique, ego quas fuxi, paruo trahat ore papillas,
Insideatque illos, quos ego sæpe sinus.
Hoc ego vel simili cupiam te corpore fratrem;
Si fuerit maior, non ego te cupiam.
Quin igitur nostris mea vita renascere sæclis,
Vt videam cunas, pusio parue! tuas.
Et nisi fallor, habent pueri quid amabile mores,
Quoque carent iuuenes, virque senexque carent.
Vtque suam quæuis laudem sibi vindicat ætas,
Ille tamen pueros scilicet ornat amor.
An dubitas? alias puerili pusio vultu,
Ipse deum domitor, paruulus esset, Amor?
Non nisi quod reliquis, magis hæc sit amabilis ætas,
Nullaque sit tantum quæ, quod ametur, habet.

Hæc quoque, cur vouiam puerum Te cauſſa coëgit.
Crediderim, puero quod mage poſſe frui.
Quin igitur noſtris, mea vita! renaſcere ſæclis,
Vt videam cunas, parue puelle! tuas
Tum mea, ceu nato, quoties daret vbera Mater:
Pa ue, Tui toties copia prompta foret.
Prompta foret noctuque, diuque, domique, foriſque
Et ſine ſollicito copia multa metu.
Quin igitur noſtris, mea vita! renaſcere ſæclis,
Oſculer vt cunas parue puelle! tuas.
Caſta, ſoror paruo quæ porrigit oſcula fratri,
Oſcula deſor carpere nemo poteſt.
Et licet illa frequens ſpectauerit oſcula teſtis,
Illa tamen teſtis carpere nemo poteſt.
Et licet ineptas ſtiterint hæc oſcula voces,
Semper habent iuſtas oſcula caſta moras.
O bona, quæ noſtris faueant ita Numina votis,
Teque velint fratrem ſic ſemel eſſe meum!
Naſcere parue puer, fraterque admitte vocari;
Omnia te mundi vota, preceſque petunt.
Quid præ lætitiâ, facerem tibi, paruule frater?
Ah! præ lætitia; quid tibi non facerem?
O quoties vetitis furtim deprenderer horis?
Peruigil, ad cunas, nocte ſtetiſſe tuas!
Quot tibi ſeruitiis ſoror obſequioſa ſtuderem
Fortè vel officiis facta moleſta meis.
Nempe dato quoties depelleret vbere mater,
Depulſum gemmis excíperem manibus;
Aut quoties tepida geſtare iuberet in vmbra,
Geſtarere vlnis ſarcina grata meis.
Aut quoties blando dare languida lumina ſomno,
Somniferis caneret vox tibi noſtra modis.
Ipſaque, cum digitos cunis admoueret agendis,
Licet hoc à me præriperetur opus.
Mox vbi te noſtræ concrederet anxia curæ,
Diſcedenſque, mihi diceret: eſto nihil:

Excubiis, ſoli prope Te mihi; parue relictis,
Quam facerem votis libera fræna meis!
Continuo, tacite, velo de fronte reducto,
Explerem aſpectu lumina noſtra tuo.
Inque tuo fixi hærens obtutibus ore,
Vterer oblati commoditate loci.
Et cito ſubiicerem capiti, colloque ſiniſtram,
Apprimeretque meo Te mea dextra ſinu.
Et tibi vix tactis furarer baſia labris,
Baſia ſic ſomno non nocitura tuo.
Quin igitur noſtris mea vita renaſcere! ſæclis,
Vt ſemel optatas ſuauier ore genas.
Mox, vbi lactanti ſenſim tibi creſceret ætas,
Primaque diſcenti verba docenda forent;
Diſcenti cuperem fieri tibi, parue Magiſtra,
Blaſaque truncatis verba præire ſonis;
Cumque geri alterius nolles modo grandior, vlnis;
Auſus arundineo currere ſolus equo,
Inſtruerem ſtabili veſtigia figere greſſu,
Membraque conſtanti firma locare pede.
Tumque moleſto aliquod ſi offenderet obice ſaxum,
Tutus in extenſas exciperere manus.
Quin tua ſæpe velim falli veſtigia lapſu,
Lapſus vt amplexu ſuſtineare meo.
Nec tanti pretium peterem mihi grande laboris,
Suauiolo pretium ſolueris omne tuo.

BONAVENTVRA.

Soliloq. Capite I.

IGnoraui quod tam ſuauis, ô bone Ieſu, eſſet tuus amplexus, tam honeſtus attactus tuus, tam delicioſus conuictus tuus: cùm enim te amauero, munda ſum; cùm accepero, virgo ſũ-

Confige timore tuo carnes meas, a iudicijs enim tuis timui. Psal. 118.

VOTVM X.

In lectulo meo per noctes quæsiui quem diligit anima mea, quæsiui illum & non inueni. *Cant. 3.*

CAsta canunt nostræ suspiria, votaque Musæ,
Nullaque de thalamis vox, Hymenæe, tuis.
Vt sua corporibus, sic mentibus est quoque flamma,
Et prope deterior corpora flamma coquit.
Intus in accensis qui mentibus æstuat ignis,
Delicias liquidi solus amoris habet.
O quanto his Animæ, facibus melioribus ardent!
Oscula quam certa dantque, feruntque fide!
Quam placidis castas complexibus itur in vlnas,
Quàm sancta sociant mutua vincla manus!
Et suus hic etiam torus est genialis amori,
Quæque marital fœdera nexa face;
Casta Cupidineæ sed fœdera nescia tædæ,
Nec, nisi quem cupiat Vesta, subire torum,
Sed neque cycnæis hic turget culcitra plumis,
Fartaque Amyclæo vellere fulcra tument.
Quo duo tam casti thalamo sociantur amantes
Lectus olorinas non habet ille niues.
Lectulus auspicio tantorum stratus amorum
Mens est lætitiæ pace quieta suæ.
Lectule, pax animæ, cœlestis lectule tædæ;
Pronube sidereis lectule caste toris!
Tu Sponsi atque Animæ thalamus secretus amãtũ,
Solus es ô tantas dignus habere faces!
Hoc ego consueui, meditans, traducere noctes,
Cùm requiem pulso cura sopore negat.

Hoc meus ille; meus rapuit qui primus amores,
Eſt ſolitus vigili ſuccubuiſſe toro.
Et mihi tunc imas vrit fax dia medullas,
Inque vicem flammis vritur ille meis:
Tunc deſideriis querimur ſine voce loquentes,
Mutaque plus verbis lacryma vocis habet.
At noua quæ ſubiit ſit, neſcio cauſſa receſſus;
Subuereor, vitio ſit data cauſſa meo.
Nam mihi iam ſpatio plus viſus abeſſe diurno,
Et ſecus atque ſolet nocte fuiſſe foris.
Hæccine ſigna forent mutati forſan amoris?
Aut illum melior lectulus alter habet?
Hei mihi, quàm miſeris ea nox fuit acta querelis,
Quæ ſine te, viduà nox fuit acta domo!
Iam propè conſtiterat medio vaga Cynthia Cælo,
Altaque ſopierat lumina laſſa quies:
Cùm mihi viſa tori pulsà vox dicere ſpondâ;
Surge, parat thalamo ſponſus abire tuus.
Suſcitor, & piceos oculis detergeo ſomnos,
Impoſitum cubito, ſuſtineoque caput:
Et deſolata implens vlulatibus ædes
Sollicita, dormis lux mea? voce rogo,
Hei mihi! reſponſum nullum dedit ille roganti,
Fugerat è thalamis transfuga nempe meis.
Protinus accenſo reperi veſtigia lychno,
Quæ cuperem numquam viſa fuiſſe mihi.
Dic meus, exclamo, quò fugit, lectule, ſponſus?
Perfide, dic meus heu! lectule, ſponſus vbi eſt?
Et vagor, & toto velut amens erro cubili,
Vt tua te vidua luxi: Alexi, domo.
Quos ego tunc animo ſenſi efferuere tumultus,
Cygnæus fuerat pax cui fida torus!
Quæ mentem ſubito inſanæ vertêre procellæ,
Inſolitam dubiis pandere lina Notis!
Quam ſterili iacuit damnatum pectus arena,
Dira cui atthercis vena ſcatebat aqui!

Iam grauidos labor est oculos attollere cœlo,
Oraque diuina soluere laude, labor.
Iam neque sacra valent priscæ in certamina vires,
Quæ modo lusus erant prælia, facta dolor.
Scilicet optata dum felix vterer aura,
Aurea molliculus Pax mihi lectus erat.
Tunc, vt inexpertis Tyro temerarius armis,
(Omnia qui lingua prælia victor agit.)
Optabam rabidis caput obiectare Tyrannis,
Aut animam pulchra fundere posse nece.
Tunc & Apolloniæ mihi credita flamma, rosetum,
Tunc rosa Costiadæ Virginis, esse trochus;
Visaque sunt Agathæ gemini, duo vulnera, torques,
Blandaque Blandinæ, Taure, putatus ouis:
Denique barbarici laniena infanda macelli,
Totaque carnificum visa theatra, iocus.
Nempe erat in calidis tam feruida flãma medullis,
Aurea cum placidus Pax mihi lectus erat.
At simul ac sponso calor hic abeunte, recessit;
Frigidior Scythico mens mihi facta gelu est.
Sic noua, quas zephyris spirantibus educat æstas,
Decoquit immeritas vna pruina rosas.
Lampada sic tenui Pallas quam nutrit oliuo,
Extinguit tremuli bucca soluta Noti.
Ah! male, te placido quæsiui sponse! cubili;
Qui Crucis in thalamo reperiendus eras.
Pax mihi lectus erat, Tibi Crux erat aspera lectus,
Hoc te debueram, quærere, sponse! toro,
Lux mea, iam quota Te quærendo perdita mox est:
Sed quæsiui, vbi non inueniendus eras.

GREGORIVS

In Ezech. *Hom.* 19.

Dilectum in lectulo quærimus, quando in præsentis vitæ aliquantula requie Redemptoris nostri desiderio suspiramus. Per noctem quærimus; quia etsi iam in illo mens vigilat, tamen adhuc oculus caligat.

Surgam et circuibo ciuitatem, per vicos et plateas quæram quem diligit anima mea quæsiui illum et non inueni. Cant. 3

VOTVM IX.

Surgam & circuibo ciuitatem; per vicos, & plateas quæram quem diligit anima mea: quæsiui illum; & non inueni. *Can. 3.*

TAndẽ, serò, licet, meus est mihi cognitus error,
Si bene quæsissem, sponse! repertus eras.
Credideram placido somnos te carpere lecto,
Commodus, at video, non fuit ille torus.
Quid faciam? cœptæ pergam dare membra quieti?
Et sine te somnus lumina nostra teget?
Ah, sine te, nequeam solito dare membra sopori.
Aut vlla, sine te, sponse, quiete frui!
Non si somniferis inuitet lympha susurris,
Lympha cauernoso præcipitata iugo;
Aut nemorum blandis agitata cacumina ventis,
Multaque, quæ siluis garrula cantat auis,
Aut Heliconiadum, Parnassia turba dearum,
Aut pater auratæ Delius ipse lyræ.
Nec tua discutiant mihi, Somne! papauera curas,
Humida nec vi:ga tempora tacta tua.
Noxia nec vigilem quæ sopiit herba draconem,
Fistula quæque oculos condidit, Arge, tuos.
Vix vbi composui luctantia lumina somno,
Rumpitur indomito cœpta dolore quies.
Et nullam accipiunt oculique aut pectora noctem,
Quin mihi, nox e iam creditur vna, decem!
Fingit & assiduè de te, mihi somnia Morpheus,
Nec fugit ex oculis flebilis vmbra meis.
Cur toties igitur somni mihi nocte petuntur,
Si mihi nulla venit, nocte, petita quies?

Eripiar ſtratis, medicamque vagata per vrbem,
Quò ſors aut ratio me volet i e, ferar.
Et circumſpiciens, nunc forte quis angulus abdat,
Quæram quem propria diligo plus anima.
Quæram porticibus, quæram ſtabuliſque, caſiſque,
Perque ſemel tritas, ibo, redibo vias,
Nec male perſpectæ fallet ſpecus vlla latebræ,
Nec qu.m tranſiero circulus vllus erit.
Qualis odora canis veſtigia preſſa ferarum
Merſa nare legens, luſtra, ruboſque ſubit:
Aut qua is Siculas Ops errabunda per vrbes,
Aſpicit anflores perdita Nata legas?
Ruraque piniferis veſtigans auia tædis
Perſephonem ſtygiis optat adire vadis?
Aut potiùs Solymis qualis vaga Magdala campis
(Cum flebat Domini marmor inane ſui)
Saxa per alta rudeſque ruit furiata per agros
Quà dolor ancipitem, qua rapiebat amor,
Omnibus vna locis aderat, comes omnibus vna,
Vna ſuper Domini funere multa rogans.
Attica ſic viduo volucris gemit anxia nido,
Luctiſoniſque nemus perſonat omne modis:
Et circum; ſupraque volans, nunc ardua ſummo
Vertice, nunc ima pendula fronde ſedet;
Et raptam ſobolem, raptoris & aucupis artes
Heu! conſanguineo nunciat orba gregi.
Haud aliter cunctis luſtraui compita vicis,
Non tamen eſt vllo præda reperta loco.
Infames vici, loca deteſtanda platea,
Decepto toties compita trita pede!
Amiſſum in thalamis, foris hic reperire putabam,
Sed male quæſitus, perditus vſque latet.

AMBROSIVS

De Virg. *Lib.* 3.

NOn in foro, non in plateis Christus reperitur: Non est Christus circumforaneus: Christus enim pax, in foro lites: Christus iustitia est, in foro iniquitas, &c. Fugiamus ergo forum, fugiamus plateas.

Num quem diligit anima mea vidistis. Paululū cum pertransissem eos, inueni quem diligit anima mea. tenui eum, nec dimittam Cant. 3

VOTVM XII.

Num quem diligit anima mea, vidistis?

Paululùm cùm pertransissem eos, inueni quem diligit anima mea; tenui illum, & non dimittam. *Cant.* 3.

Restat adhuc tota locus vllus omissus in vrbe?
Aut regio nostro non peragrata pede?
Flammiferis cuncta facibus luxere platea,
Nullaque vel minima compita spreta via.
Hei mihi quos vicos, quæ non loca tristis obiui?
Vrbs etiam in tanta defuit vrbe mihi.
Sed quid in hos frustra iuuat occubuisse labores,
Si sponsum semper quæro, nec inuenio?
Ergò domum lacrymans, vestigia retro ferebam,
Quique rogaretur, nemo viator erat.
Cùm propior portis è mœnibus aufero gressum,
Et vigil ad portas occupat ecce cohors.
At prior, hic, dixi, quem diligo forte latebis;
Et subito, vigiles, reppererintne? rogo.
Illi, cum tacito conuertere lumina risu,
Verbaque dentatis reddere falsa iocis.
Et quidam; quisnam ille tuus quem diligis, inquit,
Absque suo nosci nomine posse putas?
Parcite respondi, tam rusticus est mihi candor,
Scire omnes rebar; quis meus esset amor
Nec magè vel Pyladis notum, vel nomen Orestis,
Neue tuum, Thysbe, Pirame, neue tuum:
Vosque etiam, quamuis, quem diligo, scire negetis,
Scire, nec ignotum posse latere, puto.

Obsecro, dic igitur Custodia peruigil urbis,
Num meus hac vobis tendere visus amor?
Ille meus, propriâ quem plus ego diligo vitâ,
Qui quoque me vitâ plus amat ipse suâ,
Dicite, quando abiit? quantillo tempore mansit?
Quaque prehensurum se simulauit iter?
Hac iit, aut illac? dextrâ vel fortè sinistrâ?
Solus erat, sociis an comitatus erat?
Excubiæ falsis iterum risere cachinnis;
At mihi falsa meas obruit vnda genas.
Transieram sponsi neque spes super vlla videndi,
Mensque erat in damni mersa dolore sui;
En subito, dum cuncta animo tristissima voluo,
Nullaque, quam tantæ vota minora spei;
Ille meus, totâ toties quæsitus in vrbe,
Iam non quæsitus constitit ante oculos.
Exilij, mistoque metu perterrita, gaudens
Vix potui propriis credere luminibus.
Et, Tene aspicio, mea lux, mea vita? volentem
Dicere, vox hærens faucibus impediit.
Qualis vbi viso coniux inopina marito,
(Quem mendax tulerat rumor obisse diem)
Obstupet, ac visa veluti percellitur vmbra,
Optantemque loqui, pallida facta, fugit.
Nec nisi iam noto reducis fidentior ore,
Audet in amplexus coniugis ire sui.
Tumque veretur adhuc, ne se male credula fallat,
Inque fidem leuior decipiatur amor:
Sic ego, dum trepido redière in pectore vires,
Teque iterum ante oculos, sponse, reuiso meos,
Subdubitans speransq; timensq; & amore fatiscens,
Tune es, quem video, clamo, vel vmbra tui?
Ah sponse! ah non es! non es, quem diligo non es
Imo es, quid dubito? numquid es? haud dubito,
O mea lux, video, te nunc video, mea vita!
Nil vltra dubito, lux mea, te video.

Agnoscensque tui vocem præsentis & ora,
Inuolo in amplexus, sponse reperte! tuos,
Iamque ego te teneo, neque per vaga compita quærã,
Ludibrium, vigili nocte futura gregi.
O mea si geminis mutantur brachia vinclis.
Atque manus manicis, compedibusque pedes!
Quàm te compliciris, mea lux, amplecterer vlnis!
Arctius amplexu, vitis & vlme, tuo.
Arctius anguipedũ manibus, pedibusq, hederarum;
Queis obit annosas herba marita domos.
Sed neque te nostri lassent, mea vita! lacerti,
Sæpe nec errantes per tua colla manus:
Longa tui subeat, mea lux, absentia mentem,
Nec nisi pensari tempore posse putes.
Ah citò, tam longi quereris compendia damni!
Vix ego iam cœpi, tu satur, ecce, fugis.
Non ita discedes, non tam citò liber abibis;
Nec nisi pugnando viceris, effugies.

BEDA.

In Cant. *Cap.* 3.

TAntò instantiùs inuentum tenui, quantò tardiùs, quem quærebam, inueni.

Mihi autem adhærere Deo bonum est ponere in Domino Deo spem meam. Psal 72

VOTVM XIII.

Mihi autem adhærere Deo bonum est, ponere in Domino Deo spem meam. *Ps.* 72.

Quàm mea per varios vita est exercita casus!
Vt pila percussu pulsa, repulsa manus.
Munera belligeri primum placuere Gradiui,
Armaque, spe laudis, sanguinolenta tuli.
Arma dabant animos, & erat spes omnis in armis,
Ceu foret hæc votis meta futura meis.
Sæpè vigil tetricas traduxi cantibus horas,
Et custos speculæ tædia longa tuli.
Nec semel admonitu fraus hostica prodita nostro est,
Cùm signum toties, ore, vel ære dedi.
Addidici septis fossam producere castris,
Et sude præfixas impediisse vias.
Quin etiam subitæ faciem componere pugnæ,
Et trepidis animos addere, voce, globis.
Denique non tenuit belli quis certiùs artes,
Militis auxilio, seu ducis esset opus.
Ah, quoties Libycas pressit pes lassus arenas,
Et cecidit madidis sudor in ora comis,
Collaque magnanimus tinxit fumantia puluis;
Nec tamen vnda, sitim qua recrearet, erat.
Ah quoties gelidos fluuiorum innauimus alueos,
Ære grauante humeros, ære grauante caput,
Oraque prensatos retinebant mordicùs enses,
Nando per obstantes cum veneremur aquas.
Bellantem tenuit iam tot me Marspiter annis,
Principioque pedes, sine merebar eques,
Quoque tegor, decimâ fuit ictus arundine thorax;
Læsaque sunt totidem cassis & vmbo locis.
Lethifero cecidit sonipes mihi tertius ictu,
Crista quater, galeæ cuspide, rapta fuit.
Quin animam præceps in aperta pericula misi,
Dum nimis hostili dextera cæde calet:

Nulla tamen noſtro tunc ſunt data vulnera tergo;
Omne ſed aduerſo pectore vulnus erat.
Nempe gradum tenui, contra ferrumque faceſque,
Telaque, præcipiti grandine, plura tuli.
Perque meo factos gladio ſpatiabar acernos,
Impoſito ſubigens corpora ſtrata pede.
Quis putet, hoc tantis caput inſuperabile bellis,
Non etiam bellis, vota tuliſſe ſuis!
Heu mihi! poſt partas proprio tot ſanguine lauros;
Poſt tot ad inferno funera miſſa lacu;
Poſt toties meritas gladio victore coronas,
Poſt tot fixa tuo ſigna, Gradiue, thoro:
Vna tot egregios deleuit culpa triumphos,
Nec fuit vlla ſuper nominis vmbra mei.
Et grauis in pœnam me diruit ære Tribunus;
Iuſſit & incincto turpi cr ire ſago.
Gloria quin odiis populariburs obruta vertit,
Sic cecidit tanto Marte petitus honos.
O vtinam potius pro te, Deus, arma tuliſſem!
Non ita laſſa ſuis laudibus arma forent.
Te ſuper intrepidâ melius ſpe, vota locantur,
Vt fundat trepidas ancho a fida rates.
Ergo ſuum Odyſſio poſitum ſuſpendimus enſem,
Aeraque ſunt curuæ iuſſa valere tubæ.
Tum lucra, tum vigiles lucro arriſere tabernæ,
Vnaque Mercurio cura lucraſſe fuit.
Tum piper & lanas Lydo reparauimus auro,
Veximus & gruuida grana, merumque trabe.
Noſtraque Barbaricis tetigerunt lintea portus,
Et ſinus inuecta vix ſine merce fuit,
Scilicet è minimâ magnum te cogere quæſtum,
Maximus hac ſtudij parte triumphus erat.
Creuerat aggeſtis tam denſa pecunia nummis,
Nec domus immenſas arca tenebat opes.
Claſſis & ambuſtis onerata redibat ab Indis,
Sed periit, patriis proxima claſſis aquis.
Plurimus implebat tabulas mihi debitor ambas,
Credita periurus debitor eſſe negat.
Ergo vel ut liquidis ſal creſcit & interit vndis.
Vt creuiſtis opes, ſic periiſtis opes.
O quanto placidos tranquillius exigit annos,
Qui neque lucra cupit, qui neque bella mouet!

iues Athlantiade, tua lirque negotia, dixi,
Nulla mihi vestrâ merce redempta quies,
Quid facerem, toties frustrantibus omnia votis,
Marte negante decus, Mercurioque fidem?
egis in ignotam subrepsi nobilis aulam;
Magnaque mox Regi fama relata mei est.
t vocor, & videor, placidoque arrideor ore;
Dum loquor, & pronâ Principis aure fruor.
escio quid fuerit, quid Rex ita cœpit amare;
Non fuit hoc meriti, sed magè sortis opus.
eu fuerit virtus, seu fors, seu Regius error,
Maximus exiguo tempore crevit amor.
xpè diem noctì coniunximus, inque loquendo,
Non fuerat visus præcipitasse dies.
xpè domi tacitas lusu traduximus horas,
Vnaque sæpè foris mensa duobus erat.
on ita Seianum Latiæ favor extulit Aulæ;
Clitus Alexandro non ita charus erat.
ommodus haud tantum potuit tribuisse Cleandro,
Aut Constantini plus amor Ablauio.
imque suâ fateor, favor hic, novitate placebat,
(Vt prope non solita res novitate placent)
ulaque felicem, felicem turba vocabat,
Quod mihi tanta Ducis gratia parta foret.
ah! nimis infidis subnixa potentia sceptris,
Quæ minimo sortis turbine versa ruit!
ice, minax tetricos cœperit Rex ducere vultus,
Nec tamen est vitio gratia læsa meo:
lei mihi cœpti amor, subitam se vertit in iram,
Hostis & è patrio cogor abire solo.
t veteres auxi casu, nova fabula, festos;
Fabula, sic elegis triste canende meis,
riadÿ Eutropius, Stilico redivivus Honori,
t Constantini Cæsaris Ablauius.
litus Alexandri; Tiberi Seianus imago,
Heu nimis historiæ vera fuere meæ.
) Deus! ò quanto tranquillius exigit ævum,
Qui locat in sceptris votaque spesque tuis!

AVGVSTINVS *in Psal.* 39

RElinque omnes amores, pulcrior est ille qui fecit cœlum & terram.

Sub vmbra illius quem desideraueră sedi.
Cant. 2.

VOTVM XIV.

Sub vmbrâ illius quem desideraueram, sedi. *Cant.* 2.

FOrs iter ignitus longum meditabar in oras,
Et bona iam cœptæ pars erat acta viæ.
Vtque solet lassus metam spectare viator,
Credebam spatiis pauca deesse meis.
Vt cœpi reliquos metiri prouida passus,
Maius erat medio, quod superabat, iter.
Hei mihi! tum refugæ ceciderunt corpore vires,
Totque, nimis durus, millia, visa labor.
Ergo oculos cælo miserâ cum voce tetendi,
Ferret an hinc aliquis, voce vocatus opem?
Et mihi, quis dixi, dabit hisce sub æstibus vmbrã?
Solis ab infesto verberor igne caput.
Aspice, sub plantis quam feruеat arida tellus,
Siccaque semustos vrat arena pedes.
O nemora! ô riguæ, frondosa cacumina, siluæ:
O latebræ! ô fontes! arboreæque domus!
O vtinam, virides pandat mihi populus alas,
Aut caput hoc, mali fronde comante tegar!
Audiit ille meas solitus lenire querelas,
Cuius erat toties vmbra petita mihi.
Et scio, quò properas, scio, quas, ait, arripis aras,
Et scio, quàm toties anxia poscis opem:
Cælestis Solyma longinquam tendis in vrbem,
Quamque agis in terris, huc tibi, vita via est.
Iamque grauat longi tetanta molestia cursus,
Et cupis Mali fronde virente tegi,
Ecce tuis venio sperata laboribus vmbra,
Quamque voues, placido tegmine Malus ero.

Aſpicis hærentes funeſta ex arbore palmas,
Quoſque fodit geminos cuſpis acuta pedes?
Aſpicis innumero laniatum vulnere corpus?
Aſpicis? heu vix eſt corporis vmbra mei.
Hæc tibi quæſitam feſſæ dabit vmbra quietem,
Portus & in duris, hæc tibi malus, erit,
Dixerat, & vires ſubitò rediere iacenti,
Tanta loquente Deo, viſque, vigorque fuit.
Tunc ego ſuſpiciens, in ſponſum lumina fixi:
Hei mihi, ſuſpenſus de Cruce ſponſus erat!
Et qualis, ſponſe, inquam, hæc eſt, quã triſtis imago?
Hæccine erit capiti Malus aprica meo?
Hac ego ſanguinea languens reſidebo ſub vmbrâ?
Tu, crucis infami ſtipite fixus eris?
O mala Malus! & infœlix, quæ te manus vnquam
Fixit humo? manus hæc, cæde cruenta fuit.
Attamen hæc lætos malus iacit ardua ramos,
Vtque cubem, placidos vmbra dat apta toros!
Vmbra dat apta toros, ſed non tamen apta ſopori;
Ah! magis hæ lacrymas, Malus & vmbra petũt.
O bona Malus! & ó felix, quæ te manus vnquam
Fixit humo? hanc ſidus iam decet eſſe manum.
Ah? video, cui te ſimilem, mi ſponſe, vocabo,
Sæpe mihi vmbriferæ munere functe domus.
Qualis onuſta rubris latè ſua brachia pomis
Spargit, & apta ſiti munera Malus habet;
Exſuperatque ſuas, numerosà fruge ſorores,
Vna nemus laſſis, hoſpitibuſque penus:
Talis es æſtiuis mihi, ſponſe! caloribus vmbra:
Lymphaque dum ſitio, dum famcoque cibus,
O quoties ego te! quoties, mi ſponſe, vocaui,
Vt ſemel illa meum conderet vmbra caput?
Hic ego, ſi liceat, dixi, gemebunda ſedebo;
Vt ſedet amiſſo mœſta columba viro.
Et modo purpurei concreto ſanguine crines,
Et modò materies, labra, doloris erunt.

Nunc oculi ante oculos, nunc frons, nunc pendula ceruix,
Nunc os, nunc atro barba cruore madens,
O quoties latus hoc, lacrymanſque gemenſq; videbo!
Ne videam, lacrymis impediarque meis.
Multa tamẽ dabit hoc vnum mihi vulnera, vulnus,
Saucia dum geminos labar ad vſque pedes.
Tuncque iterum amplexu lignum lacrymabile ſtringens,
Subſcribam hæc plantis verba ſuprema tuis:
En duo qui cauſſam præbent ſibi mortis, Amantes;
Mergitur hæc lacrymis, ignibus ille perit.

HONOR

in Capite 2. Cant.

Apud Delr.

VMbra fit ex corpore & luce, & eſt itinerantium refrigerium ab æſtu, & protectio à tempeſtate. Arbor vitæ, ſcilicet *malus*, eſt *ſancta Crux*: fructus eius *Chriſtus*; *vmbra*, tutela vel refrigerium humani generis.

Quomodo cantabimus canticũ Domini in terra aliena! Psal. 136.

VOTVM XV.

Quomodo cantabimus canticum Domini in terrâ alienâ? *Psalm.* 136.

Quid toties cantus iterare iubetis amici,
Seu lubeat digitis, seu iunct ore loqui
Lætitiam cantus poſcunt, animique quietem,
Turbida cùm mens eſt, os digitique dolent.
Quin mage cantandũ, cũ mens iacet ægra, monetis,
Tuncque opus eſſe lyrâ, tuncque opus eſſe chely.
Nempe ſuo nimium ne merſa dolore laboret,
Aut intenta ſuis ſit nimis ipſa malis.
Quid quod opem certa promittitis vſque medelæ,
Veſtra nec exemplo dicta probante carent?
Dicitis hanc cauſſam cur laſſus nauita cantet,
Sollicitat celeri cum freta lenta manu.
Quique gregem viridis paſcendum ducit in agros,
Non, niſi ne nimium ſit mora longa canit.
Et canit vt fallat faſtidia longa viator,
Miles & vt canet, noxque laborque facit.
Non ego quod faciunt, miles, nauta, atque viator,
Quodque facit paſtor, damno rebellis opus,
Adde quod & Dominæ iam dudũ aſſueta querelis,
Ad ſolitos gemitus plus mea lingua valet:
Vixque retentanti iam carmina priſca ſubibant,
Muſica quin etiam res mihi viſa noua eſt.
Vtque timet longo veniens è carcere Solem;
Sic mea lætitiam lingua modoſque timet.
Ad numeros quoties fuit impetus ire relictos,
Aut ſolitam digitis ſollicitare chelym;

Aut docto querulas impellere pectine chordas,
Aut mollem articulis increpuisse lyram;
Aut leue ceratis modu'ari carmen auenis,
Aut voci liquidas associare fides.
Heu! toties lacrymæ sunt me tentante, profusæ,
Et lacrimis, digiti, voxque retenta fuit.
Mox luctata iterum cantu deducere vocem:
Et querulà digitos attenuasse lyrâ,
Ne quicquam aduersis sensi me tendere musis,
Vlla nec est nostrâ barbitos icta manù.
Interea longà iam desuetudine pigra,
Artem dedidicit voxque manusque, suam
Nec si nunc studium grauitatis inane retentem,
Mollescant studio tristia fata meo.
Esto, sciam leuibus tamen addere carmina neruis,
Aptaque mutandis sit mihi lingua sonis:
Et vineam Aonias digitis, aut gutture Diuas,
Et mea sit melior, Marsia, Canna tuâ:
Panaque multifidam cogam submittere buxum,
Et superem Thressæ stamina docta lyræ:
Quæstibus, an cantu videor debere teneri,
Maxima cui flendi copia semper adest?
Ah! bene ne cantẽ, mihi per mala plurima cautũ est:
Vertit & in morem iam mihi pene dolor,
Nec locus, vt cantem, patitur: neque tempora prosunt,
Vique locus sinat, aut tempora, mœror obest.
Quid? vultis patria procul à tellure iacentem
Externo patrios orbe sonare modos?
Parcite, fortunæ nimis exuli, ista repugnant,
Non est conueniens cantibus ille locus.
Exul & à patrio tam longè dissita Cœlo,
Impellam patriæ dulcia fila lyræ?
Parcite tam miserum fortunæ vulnus habenti;
Cantandi externo nulla libido solo est,
Tristia flebilibus manant mihi lumina riuis.
Et videor festam posse ferire chelym?

Semper in obtutu vigilat mens ficta malorum,
Et cytharâ videor posse, vel ore loqui?
Heu! nimis insistunt præsenti pectora fato,
Et numquam exilij sensus acerbus abest.
Si quisquam his iubeat Amphiona viuere terris,
Aonio numquam pectine tangat ebur.
Respectu Euridicem propero cum perdidit Orpheus,
Ilicet artifices obriguere manus.
Et manibus cecidit leue cum testudine plectrum,
Fractaque sunt casu garrula fila suo.
Quid mihi, non vna fato um clade sepulta
Præcipitis, toties vngue ciere fides?
Dum circumspiciens, vbi sim, te Patria! spectos;
Heu cadit aspectu mens labefacta tuo!
Cùm semel, ô sperata diu, tibi Patria redâar,
Tunc ego voce canam, tunc ego mente canam.

AVGVSTINVS.

Medit. Cap. 35.

VTinam possem talia dicere, qualia hymnidici Angelorum Chori! ô quàm libenter me in tuis laudibus totum effunderem!

In lectulo meo per noctes quæsiui quem diligit anima mea quæsiui illum et non inueni Cant 3

25

LIBER

LIBER TERTIVS.

SVSPIRIA ANIMÆ AMANTIS.

Adiurę vos filia Hierusalem si inueneritis dilectum meum vt nuncietis ei quia amore langueo Cant. 5

SVSPIRIVM I.

Adiuro vos, filiæ Hierusalem, si inveneritis dilectum meum, vt nuncietis ei: quia amore langueo.

Cant. 5.

Coelestes animæ, Solymæ cœlestis alumnæ,
Quæ teritis niueo caru'a templa pede;
Vos ego, vos numquam violando carmine testor,
(Si meus est vobis forte repertus amor)
Dicite, quod cæca, sic eius langueo flamma;
Languet vt Assyrio flosculus vstus agro.
Nempe suas nuper cùm spargeret ille sagittas,
Delituit propriis mistus arundinibus:
Et summa trifidi præfixus cuspide teli,
Cor mihi, ceu Parthi, canna reduncа fidit.
Ah quibus, ah quantis tum pectus amoribus arsit.
Non furit Aethnæo sauior igne rogus.
Nunc igitur cupidus de me si plura rogabit,
(Namque solent cupidi multa rogare proci)
Dicite, languentis quæ sit mea visa figura;
Pluraque languentem non potuisse loqui.
Si roget; en lento mi·i febris inæstuet igne?
Dicite, quod nullo febris ab igne coquor.
Si roget, an mortis propior sim visa periclo?
Dicite quæ vobis, ore tacente, loquor.
Dicite, nulla meis vos reddere nuncia verbis,
Sed fati tantum reddere verba mei.
Si lubeat nostros tamen illi noscere vultus,
Nec graue sit vobis dicere, qualis eram.
Hac, precor, aut simili, tum me depingite forma,
Quæ sciat & morbi, quæ sit origo mei.

Dicite, quòd iaceam tenebris exsanguis obortis,
Succiduo in nudum corpore lapsa solum.
Sintque hebetes oculi, mediâ ceu morte natantes,
Inque sinu taceat languida facta manus.
Nec rosa picta genis, neque viua corallia labris,
Venaque vix, quamui pollice tacta, micet:
Iamque diu nullo constet me viuere signo,
Quàm quòd anhelanti pectore sæpe gemam.
Quodque mihi certam non posßim fingere causßam,
Cur toties nullo læsa dolore querar:
Non posßim nisi fors gemitus se prodere cogat,
Qui gemitum toties pectore rupit Amor.
Hæc reor, hæc nostri fuit vnica causßa doloris,
Et quid amans essет nescij, amansque fui.
Hoc fuit, hoc toties me suspirare coegit,
Per gremium iniussæ cum flueretis aquæ.
Hoc fuit, vt, quamuis toties aliena loquentis,
Illius assidue nomen in ore foret.
Ergo meis, oro, Dilecto hæc dicite verbis;
Illius immodica quod tremor ægra face:
Dicite, quòd lento sic torreor illius igne,
Vt rosa cælesti torrida facta cane.
Dicite quod longâ sic eius langueo flammâ,
Vt languent sicca lilia canna comâ.
Dicite quòque mei causßa vnica sit languoris
(Qui simul est mortis causßa futurus) Amor.

RVPERTVS

in Cant.

ANnuntiate, quia amore langueo; *præ magno faciei eius videndæ desiderio; vitæ tædium patior, & vix præsentis exilij moras sustineo.*

Fulcite me floribus, stipate me malis quia amore langueo. Cant. 2

SVSPIRIVM II.

Fulcite me floribus, ſtipate me malis; quia amore langueo.

Cant. 2.

O Amor! ô quantis torres mihi viſcera flãmis?
O Amor! ô animi blande Tyranne mei!
O Amor! ah tantos qui pectore comprimat ignes,
Parce, vel in vapidos diſſoluor cineres.
Parce Amor, ô toties repetitis parce ſagittis!
In nova, pars animi, vulnera nulla vacat.
Parce Amor, & nocuæ procul abiice tela pharetræ;
Proxima, quam iacies, figet arundo necem.
Ah perij! neque nota mihi ſuſpiria duco,
Quæ ſonat, ignoto vox ab amore ſonat.
Silicet arcanos penitus graſſatus in artus,
Iam mea, victor ouans, regna ſubegit Amor.
Me miſeram! tantos nemo miſerabitur ignes!
Nemo vel è terris, nemo vel è ſuperis?
Tuque meus (tanti cauſſa vnica qui tormenti es)
Tu meus, hæc ſicco lumine cernis Amor?
Vos ſaltem Ætherij cælo properate coloni,
Vos, quibus à ſimili mens caletiſta face:
Ferte roſas, date mala & odoræ Chloridis herbas,
Quicquid & Alcinous, Floraque quicquid habet,
Ferte roſas, date mala ardentibus obuia flammis,
Mitior in malis eſt amor, inque roſis.
Ferte roſas manibus calathis effundite mala,
Fors erit hinc noſtris certa medela malis,
Sed quid ago? quid poſco roſas? quid poſtulo mala?
Eſt dolus in malis, eſt dolus inque roſis:

Forsan Amor falsi tegitur velamine mali,
Aut sua spiniferis occulit arma rosis.
Perijro simplex malo delusa Cydippe est,
Et Venus armatæ cuspide læsa rosæ.
Nolo tuas Cytheræa! rosas, tua mala, Cydippes,
Nescia perfidiæ, mala rosasque volo.
Quales Dorotheæ superis tulit ales ab hortis,
Canaque quas stupuit bruma rubere rosæ,
Quale Tibi Elysio venit Luduina vireto.
Angelico carptum pollice liliolum,
Has mihi posco rosas, hæc mala, hæc lilia posco,
Nescia perfidiæ lilia, mala, rosas.
His mihi vernantem viridi super aggere lectum,
Fictaque puniceis sternite fulcra cruci:
Piscinaque e lento fiat puluinus hibisco,
Piscina quam viridi faciat herba toro,
Iungi e vimineis collecta ligustra quasillis,
Et pluat in laxos lutea caltha sinus:
Iunceaque egregiis onerate canistra Hyacinthis,
Misceat & calyces Bellis amœna suos:
Spicaque, Narcissusque & apex stellatus Amelli,
Pulcraque cæruleis cum Cyanis Anemon,
Et Nymphæa marina, immortalesque Amaranthi,
Iridis & Violæ multicoloris opes.
Iunctaque Smilacibus Pæonia regia paruis,
Cunctaque quæ Pæsto diuite serta virent.
Addite decerptas Arabo de cortice frondes,
Et Myrthum & Daphnen, Cecropiumq; Thymum.
Serpillumque, Chamæmelumque, Aloenq; Ciperũq;
Et Nardũ & Tymbram, Cynnamaque & Casiam.
Et Costum, & Stacten, & olentis germen Amomi,
Et Cilicum tota sternite messe solum.
Sternite, & hoc animæ quidquid super expirãdũ est,
Roscidulis finite, elangueat in foliis.
Tunc ego sic moriens componam leniter artus,
Vt Rosa deciduas unguere resecta comas.

Aut meritis graues inclinant Lilia culmos.
Quæque halant animas gramina messa suas.

GISLEN. in Cant.

Capite 2.

BOnus certè languor, cùm infirmitas hæc non sit ad mortem; sed ad vitam, vt glorificetur Deus per eam. Cùm ardor, febrisve ista non sit ab igne consumente, sed ab igne potiùs perficiente.

Dilectus meus mihi et ego illi qui pascitur inter lilia, donec aspiret dies et inclinentur umbræ. Cant 2

SVSPIRIVM III.

Dilectus meus mihi, & ego illi, qui pascitur inter lilia, donec aspiret dies, & inclinentur vmbræ.

Cant 2.

FOelices animæ, populus genialis Amantum,
Quas amor irrupta nectit vtrimque fide!
Non ego præ vestra, fortunam optauero Regum,
Nam puto Cœlicolum vos ego sorte frui.
Sed neque jam Siculi mirer noua vota Tyranni,
Optantis, Pythiæ tertius esse comes.
Ecquis enim sociis medius neget esse duobus,
Quos sibi tam sancto fœdere iunxit Amor?
Aurea conditio, quoties redamantur Amantes,
Reddit & alternas mutua flamma vices!
Hac ego me toties optaui lege beatam.
Ad sua cum trepidam signa vocaret Amor.
O quoties dixi, si quando cogar amare,
Non nisi qui pariter me redamarit, amem!
Audiit optantem volucrum Deus ales Amorum,
Et quid, ait, dubitas? vt redameris, ama.
Vicino extimui præsentis Numine Diui,
Attonuitque meum vox inopina caput.
Ecquid inexpertam puer, inquam, perfide castris,
Auspiciisque iubes æra merere tuis?
Sæpe quidem iuueni mihi narrauere sodales
Gaudia quanta suis polliceatur Amor.
Sæpius at contra monuit me sedula nutrix,
Cum ferrer gerulæ sarcina parua sinu.
Vera nimis reputata Peiigni oracula vatis,
Quæ cecinit castis ingeminanda choris:

„ Quot lepores in Arbo, quot apes pascũtur in Hibla,
„ Cærula quot baccas Palladis arbor habet.
„ Littere quot cunctæ, tot sunt in amore dolores,
„ Res est solliciti plena timoris Amor.
Semper enim miseros timor ille flagellat amantes,
Ne fors non redame, quem tamen alter amat.
Fida vel alterius si sint rata fœdera vinclis,
Tum grauis, vt constent fœdera, cura subit.
Curre per historias; quotus, heu! securus amauit?
Hunc breuis, hunc fictus ludificauit Amor.
Quà Paris Oecone sine viuere posse negabat,
Oenonem potuit deseruisse Paris.
Dilecti Hypsiphile non mansit Iasonis vxor;
Non mansit reducis, sicut euntis erat.
Thesea crudelem quoties Ariadna vocauit,
Nauigio numerum questa deesse suum!
Quin etiam leuibus monstras, Puer improbe! pennis,
Quàm citò succedat, quam citò cedat amor.
Ite igitur, leuibusque animas modo credite flammis,
Cum sua non aliter sceptra Cupido gerat.
„ Et leuis est multoque suis ventosior alis,
„ Gaudiaque ambigua datque, negatque fide.
Tum pudor audaces tinxit tibi, perfide! malas,
Teque leuem celeri fassus es esse fugâ.
Tunc que ego, Cupigenæ detectâ fraude, triumphãs,
Instabilem iussi lata valere Deum.
Et tibi, Dius Amor (dixi) tibi fœdere iungar,
Et tuis ignis ego, tu meus ignis eris.
Donec ab aëriis labentur montibus vmbræ,
Et reducem fugient vmbraque, noxque diem.
O liquidæ ambrosiæ! ô Diui nectaris haustus!
O amor! ô quanti pocula mellis habes!
Quid tonis Te, Dius amor! sit amare medullis,
Expertus nisi sit, dicere nemo potest:
Quid verò sit amare, iterumque abs te redamari,
Sit licet expertus, dicere nemo potest.

Omnibus hisque etiam supereminet illa voluptas,
Fidus hic æternum quod sibi constet amor.
O Amor! ô mea dulcedo! mea vita! meum mel!
Aut melli geminum si quid Hymettus habet!
O Amor! ô quoties, ô quæ mihi gaudia misces,
Dum quòd amãs redamer; dũ, quod amere subit!
Dumque iterum æterno recolo fore fœdere nexus,
O Amor! ô quanto is gestio lætitiis!
Non habet hic miseros Amor, vt leuis ille, timores:
Affluit hic lætis, ingemit ille malis,
Pascitur in riguis, vbi candent lilia, campis,
Et sua virgineos ducit in arua greges.
Scilicet æthereum decet hic flos purus Amorem,
Et bene tam castas pascit hic hortus oues.

BERNARDVS
in Cant.

Sermone 72.

TV ergo qui hæc audis vel legis, cura habere lilia penès te, si vis habere hunc habitatorem liliorum habitantem in te.

Ego dilecto meo & ad me conuersio eius. Cant.

SVSPIRIVM IV.

Ego dilecto meo, & ad me conuersio eius. *Cant.* 7.

Moesta cupressiferi nemoris spatiabar in umbra,
Tristitiam lacrymis compositura meis.
Iamque sinum tepidis submerserat imbribus vnda,
Concideramque meus pene subacta malis.
Fers Chelys ex humeris pendebat eburnea nostris,
Moestitiæ quondam certa medela chelys.
Obruta tristitiâ: frondente sub arbore sedi,
Associans querulis talia verba modis:
Ergo mei vidui sine lusibus, ibitis anni?
Nullus & in nostro carmine viuet amor?
Ah! precor eueniant hæc hostibus omnia nostris,
Et procul his cœli tam bona flamma cadat!
Viuere se iuret, non hunc ego viuere credam,
Qui trahit hoc vacuos frigidus igne dies.
Vnicus est homini vivendi fructus, amare;
Solus amans, vixi dicere iure potest.
Qualis, in ima suo desidit pondere tellus,
Et subit aërias, ardua flamma, vias;
Non ita fax animi, violento cogit amore,
Abripimurque omnes impete quisque suo.
Me quoque natiuâ stimulari sentio flammâ,
Visque adhibet tacitas, nescio, quanta faces.
Quin meus ergo suos Amor eiaculabitur ignes?
(Primitias nostri namque caloris erunt)
An ferar humana furiata Cupidine tædæ,
Cognata Angelicis, stirpsque, sororque choris,
Aut mea mortales venient in colla lacerti,
Qua sum immortali sponsa creata Deo?

Ah, ſuper haſce hiemes, noſtri rapiuntur amores
Terra parem thalamis non habet iſta meis.
Nympha puellarum pulcherrima Romulearum
Agnes Auſonio ſponſa petita proco:
Abſit, ait, iuuenis mea ne tibi fœdera ſperes,
Iam mea cœleſtis fœdera ſponſus habet.
Sic noſtra atherios ambit quoque fax Hymenæos,
Inde petendus erit qui mihi ſponſus erit.
Nunc ego, non alium, ſolum hunc ego diligo ſponſum,
Nemo poteſt uno tempore amare duos.
Illius ante oculos mihi ſemper oberrat imago,
Ante oculos, quamuis longius abſit, adeſt.
Et loquor abſenti momentis omnibus, abſens,
Abſentiſque ſonos illius aure bibo.
Sic ubi magnetis vim ferrea linea ſenſit,
Semper ad agnati vertitur alta poli.
Et ſua Sydonius patet hinc Cynoſura carinis,
Seruat & hinc Helicen cymba Pelaſga ſuam.
Sic læſi ſemper ſtudioſa pediſſequa Phœbi
Dilectam Clytie flos modo facta, facem:
Biſque, die quouis, verſo iubar ore ſalutans,
Mane precaris Aue; ſero precare Vale.
Obuia fraternos ita ſpectas Cynthia vultus,
Et reparat vultus ignibus ille tuos.
Sponſe, ego ſum Clytie, tu ſol, ego Cynthia, Phœbum
Qualibet obuerſo perſequor ore meum.
Es mihi, ſponſe, Helyce, Cynoſuraq; duplicis Arcti,
Quo trahis, huc oculis ad tua ſigna volo.
Quid mirum, alterno ſi reſpondemus amori?
Magnetem ſequitur linea tacta ſuum.

BERNARDVS

Medit. Cap. 9.

COr meum per multa diſper-
gitur, & huc illucque quæ-
it, vbi quieſcere poſſit, & nihil
nvenit, quod ei ſufficiat, donec
id ipſum redeat.

Anima mea liquefacta est vt dilectus locutus est. Cantic. 5.

SVSPIRIVM V.

Anima mea liquefacta est, vt dilectus locutus est. *Cant.* 5.

TE semel vt cursim tantùm, mea vita, videre
Quot iuga, quot siluæ, quot loca visa mihi?
Vt semel audirem tantum, mea vita, loquentem,
Ah! quot inacceßis rura petita viis!
Aërij montes, metuendaque culmina rupes,
Saxaque Soliuagis vix adeunda feris.
Nec tamen, ecce, tui data spes fuit vlla videndi,
Vixque vel alloquij spes fuit vlla tui.
O quoties dixi! quæ te, mea vita, latebræ,
Quæ caua, quæ terræ, quæ nigra lustra tegunt?
Sed neque lustra meum, neque rus solata dolorem,
Respondit lacrymis siua nec vlla meis.
Fors semel ignotos me duxerat error in agros,
Solus vbi ante oculos campus, & error erant;
Metior hic oculis Cœlos, clamoribus agros;
Sed neque vox Cœlis, nec data vox ab agris.
Inde deerranti vallis se monstrat opaca:
Vociferor, nullus sit mihi valle sonus.
Ecce caua densum, procul haud à valle, viretum,
Adiacet; æstiuo textilis vmbra gregi.
Hic erit, hic forsan, dixi, mea vita, latebit;
Heu dolor! vt vidi, nulla latebra fuit.
Ergo amens tandem lacrymansque ad littora curro,
Littera quæ refluis, Neree! tundis aquis.
Hi Pharos ingenti se tollit in ardua cliuo,
Vnde suum ratibus nauita captat iter.
Scando Pharon, totoque oculos circumfero porto,
Et quanta possum littora voce voco.

Littora, littora, vos cautes, vosque æquoris undæ,
An latet æquoreis lux mea mersa vadis?
Vix prior attigerat resonantia littora clamor,
Cum citò littoribus vox geminata redit.
Ambigo, num scopulis fallax respondérit Echo,
Et nimium pronâ luserit aure fidem;
Tristibus ergo iterum cava littora pulso querelis:
Littoribus iterum vox repetita redit.
Vox redit, & vox nota redit, Tua vox, mea vita;
Et mihi voce tuâ reddita vita fuit:
Iam semianimis, subito ad tua verba reuixi,
Ne penitus morerer, vox satis una fuit.
Scilicet ora loquens, quoties cœlestia solvis,
Magnum aliquid verbis fulminis instar inest.
Ignium me non quale nucis, testudine clausum
Efflabas Syrias fraudibus, Eune, Deæ;
Quale, sed in comites Emmautia rura petentes
Sparsisti stygiis Dux redivive plagis,
Frigida cùm subitis arserunt pectora flammis
Pectora colloquio lux mea, tacta tuo.
Hinc mihi succensis caluit quoque flăma medullis,
Ictaque cœlesti vocis ab igne fui.
Et licet Oceano, gelidis licet undique saxis,
Undique caruleis obsita cingar aquis;
Intus agunt flammæ, sic liquor ab ignibus intus.
Liquitur vt lento linea tæda foco,
O vtinam, mea vita, animam liquantur in vnam,
Vnaque vita duos iungat, Amorque duos?

AVGVSTINVS.

Soliloq. *Capite* 34.

QVid est hoc quod sentio? quis est ignis qui calefacit cor meum? quæ est lux quæ irradiat cor meum? O ignis qui semper ardes, & numquam extingueris, accende me!

Quid enim mihi est in cœlo et a te quid volui super terram Psal. 72.

36

SVSPIRIVM VI.

Quid enim mihi est in cælo, & à te quid volui super terram? *Psal. 72.*

Quid cælo, mea lux, terraue, mariue requiram?
Nec cælum sine te, terra nec vnda placet.
Non equidem ignoro, quæ, quantaque gaudia cælum,
Terraque quas fundat, vndaque condat opes.
Sed sine te, mea lux, mala sunt, quæcúque vel æther,
Vel tellus gremio, vel tegit vnda salo.
O cælum! ô tellus! ô cærula marmora ponti?
O tria deliciis regna superba suis!
Delicias cumulus vestras licet aggerat vnus,
Non sint Deliciæ, si meus absit amor.
Sæpe tulit, fateor, vaga per divortia mentem
Hinc Thetis, hinc tellus, arduus inde Polus,
Sed totum iectis, mundum si metiar vlnis,
Non tamen hæc vlnis parerit vlna meis.
Mens aliquando fuit gravidam reludere terram,
Æraque dentibus vellere fulua canis;
Aurumque argentumque, nitentis germina venæ,
Quæque metallifero nutrit arena sinu.
Ferro igitur magnæ Matris suffodimus aluum,
Totaque Telluris gaza coacta fuit:
Quid iuuat? aggestu licet aurum fregerit arcas;
Non tamen est animo nauseabunda meo.
Ego sub æquoreos rapuit me cura penates,
Qua subit Eoas Indus aduſtus aquas.
Quidquid & aurifluis gemmarum nascitur vndis,
Carpere sub liquido gurgite feruor erat.
Et pressum roscis conchylibus edere rotem,
Rideret patulis purpura si qua labris.

Et ſparſas rutilis baccas conquirere ripis,
Liues Hydaſpai qua nitet vnda vadi.
Hei mihi tam vario lectis ex æquore gemmis,
Littoribus totidem fluminis atque maris,
Tot cyanos, tot chryſolitos, tot iaſpidas inter,
Nulla meæ potuit gemmna ſat eſſe ſitii.
Quid facerem, votis, terràque, marique negatis,
Sidereos, dixi, vota ſubire lares.
Viſa igitur ſuperi circumuaga machina mundi,
Templaque luciferis fulgida lampadibus.
Obſtupui ſtabiles currentes ordine flammas,
Aſtraque perpetuos ducere nexa choros.
Inter at indigenas tot Olympi penſilis ignes,
Flamma capax animæ non fuit vlla meæ.
Nempe ita cùm totum requieuit in Hercule cœlum,
Non illi requies ſidera, pondus erant,
Ah! piget è terris cœli conuexa tueri,
Iam ſuper alta feror nubila, terra vale.
Iam cunctæ ex oculis, turreſque vrbeſque receduut.
Iam coit in minimam pendula terra pilam:
Iam Lunæ, Soliſque, Iouiſque ſupervehor orbes,
Et ſeptena premens ſidera, calco pede:
Iamque pauimentum ſtellarum illuſtre pyropis,
Sub pede deſpicitur, quod modò culmen erat:
Altaque jam cingunt flammantis mœnia mundi,
Et propior cœli regia tota patet.
Quin properant volucres, pennata examina ciues,
Et ſociant variis verba, fideſque modis.
Saltanteſque obeunt pedibus plaudentibus orbem,
Lataque ceu feſto perſonat Aula die.
O cœlum! ô cœlum! ô fulgentia lumina ſtellæ!
O, niſi ſidereis, atria digna choris!
O volucres animæ, rutili reſpublica Regni!
O chelys Angelicis aſſocianda modis!
O vbi ſum? prope facta ſui immemor, exciderat
Sed redit vt ſponſum ſenſit abeſſe ſuum. (*mens*

Aſtra;

Aſtra valete, valete Poli, Volucreſque valete;
Nil mihi vobiſcum eſt, ſi meus abſit amor.
Iam video, mihi quid terrâque, poloque petendum,
Si meus abſit amor, Terra, Poluſque vale.
Magnanimus iuuenis lacrymas Pellæ dediſti,
Nulla tibi domito terra quod orbe foret:
Quid mihi, millenos ſi fregero viribus orbes?
Nec ſatis eſt votis gloria tanta meis.
Ah, minus eſt animo, quidquid ſola diſſita terrarum
Aſtriferaque obeunt mœnia vaſta plaga!
Quod neque terra capit, neque regna liquentia ponti:
Non hominumque lares, non auiumque domus,
Quod neque ſiderei claudunt amplexibus orbes,
Id voto ſpes eſt, reſque petita meo.
Hactenus, heu fateor, vacuas dum prendimus auras,
Semper in amplexu mens male luſa ſuo eſt!
Tu mihi Terra, Deus; mihi tu Mare, tu mihi Cœlum,
Denique cuncta mihi es: Te ſine, cuncta nihil.

AVGVSTINVS

Soliloq. *Cap.* 20.

QVidquid Cœli ambitu continetur, inferius ab anima humana eſt, quæ facta eſt, vt ſummum bonum ſuperius poſſideret, cuius poſſeſſione beata fieret.

Heu mihi, quia incolatus meus prolongatus est habitaui cum habitantibus Cedar multum incola fuit anima mea Psal 119

SVSPIRIVM VII.

Heu mihi quia incolatus meus prolongatus est! habitaui cum habitantibus Cedar, multùm incola fuit anima mea. *Psal.* 119.

An peragit solitis Phœbi rota cursibus annum,
Sidereumque suo tempore finit iter?
Credideram fractis currum vt sistere loris,
Tempora tam lentis ire videntur equis.
Hei mihi, decretos iam dudum expleuimus annos!
Nec tamen e vitâ cedere Parca iubet.
Cur mea tam longo ducuntur stamina filo!
Debueras, Lachesis deproperasse colum:
Ecquid in his adeo delectet viuere terris?
Quidue quod inuitet; tristis hic orbis habet?
Qualibet, ah! simili mihi mors minus aspera vita est,
Si genus hoc mortis vita vocanda fuit.
Nempe gradu stabili nihil hic immobile constat,
Cuncta sed assiduâ mobilitate fluunt.
Mane dies oritur Phœbæo splendidus auro,
Squallidus e nocte premente dies.
Nox subit Astrorum rutilis comitata choreis,
Nox iterum Cœlo, Sole fugante, fugit.
Nunc Zephyro gremium tellus spirante recludit,
Nunc claudit gelidos, flante Aquilone, sinus,
Nunc canet niuibus, nunc spargitur alba pruinis,
Nunc tepidi foliis veris amicta viret.
Mollia iam liquidas pandunt freta nauibus vndas,
Iam tenet inclusas vnda gelata rates.
Nunc agitant tumido venti fera prælia Ponto,
Nunc stagnat placidis cærula Tethys aquis.

Humidus, effusis nunc liquitur imbribus æther,
Nunc aquea nitidus stat sine nube Polus.
Nunc fragor horrisono Cœlum quatit omne tumultu,
Nunc silet, & superas pax tenet alta plagas.
Denique (quæ reliquos superant incommoda casus)
Mœsta ferè in mediis vita trahenda feris.
Quæque domos hominum, magè sunt spelæa ferarum,
Quique homines hominum nil nisi nomen habent!
Scilicet insidiæ, fraudesque, dolique triumphant,
Nec nisi quod rigido ius datur ense, viget.
Exulat hinc Pietas, terrisque Astræa recessit,
Fasque relegatum sub pedibusque iacet.
Adde loci faciem; locus est inamabilis, & quæ
Libera vix risu soluere corda queat.
Martius, heu! sævis ardet furor vndique bellis!
Nec numerat plures altera terra neces.
Hostibus in mediis, inter gladiosque, faceſque,
Hac geris arma manu, quà feris arua manu.
Quis velit in tantis tolerare laboribus annos,
Sortis & assiduis ictibus esse scopus?
Hei mihi, decretos, iam dudum expleuimus annos!
Tempora cur fati sunt ità lenta mei?
Tempora cùm numero (numero quæ sæpius exul)
Iure graues damnat nostra querela moras:
Nec scio quæ cæcas hebetent obliuia mentes,
Omnia queis longi sunt sua vota, dies:
Crediderim miseræ nescire pericula vitæ,
Nec quàm sit grauis hic conditione locus.
Nam bona si derei si nossent maxima mundi,
Arceri patriâ se quererentur humo.
Sed procul absentes cæleſtia gaudia fallunt,
Raraque de cœlo nuncia rumor habet.
Hei mihi, quàm procul his distas, mea patria terris
Quàm procul à cœli finibus exul agor;
Exulibus quondam tellus fuit vltima, Tybur,
Me profugam fatis vltimus orbis habet.

Et nondum infaustas colui satis incola sedes,
Squallentes tenebris, tristitiaque domos?
Sexta Ceres casis quoties procumbit aristis,
Seruus ab Hebræo pilea sumit hero:
Cur ego non etiam seruili emancipor agro?
Et rudis immunem verbere virga facit?
Cur patria fines, portusque relinquere cogor,
Nec sinor ætherios exul adire lares:
Deserit externas peregrina Ciconia sedes,
Inque suas reuolat, per mare vecta, domos.
Nuncia veris auis, nidos quoque mutat hirundo,
Cum redit ad notos Eistonis ales agros.
Vrbe relegatus, patriis Antistius oris,
Redditus, exilij fine fauente, fuit.
Hei mihi, cognatis cur exul abarceor astris?
Nec sinor illa meo tangere regna pede?
Lux mea! rumpe moras, satis his habitauimus oris,
Aut quò non toto corpore, mente ferar.

AVGVSTINVS.

De verbis Domini,

Serm. 43.

SVnt duo tortores animæ non simul torquentes, sed cruciatus alternantes. Horum duorum tortorum nomina sunt Timor & Dolor. Quando tibi bene, times; quando malè est, doles.

Infelix ego homo Quis me liberabit de corpore mortis huius! Ad Rom. 7.

38.

SVSPIRIVM VIII.

Infelix ego homo, qui me liberabit de corpore mortis huius? *Ad Rom. 7.*

INfelix! vbi nunc bona tot quæ perdita plango,
Sed fruſtrà, planctu non reuocanda meo?
Tot bona! quid repetis dolor? ah! meminiſſe nocebit;
Amiſſæ cruciant, dum memorantur, opes.
Vtilius veteris fortunæ neſcius eſſes,
Cùm mala ſors fato deteriore premit.
Paſſim hominum ſatyra eſt, decepti noxa parentis.
Stultitiæ ſolus ſcilicet ille reus.
Adam, Adã ſimplex; Adam, Adã vxorius audit,
Pluribus, aut totidem vapulat Eua probris.
Non ego ſic: ſed, ſi gemitus ſinit edere vocem,
Pars, fateor, mundi in crimine, magna fui.
Te quoque, cui primos ſtudium damnare parentes,
Peccati memorem conuenit eſſe tui.
Cùm vitæ & mortis non felix alea iacta eſt,
Colluſor proaui dilapidantis eras,
Credite poſteritas, Adam vos eſtis & Eua,
Et veſtræ pomum corripuêre manus,
Hinc nudi, gens pelliceâ digniſſima zonâ,
Et pudor & dolor, & Numinis ira ſumus:
Non quererar acceptæ tot publica vulnera cladis,
Materies elegis ſum ſatis apta meis.
Ordior à cunis; hîc mecum lacryma nata eſt:
Hic docuit vitæ ſyllaba prima, queri.
Menſis erat Maius, menſis gratiſſimus orbe,
Sed, mea ſi reputem fata, December erat,
Septima lux ibat, quæ ſi ſuprema fuiſſet,
In cineres iſſet mutua querela meos.

Cum tandem post luctam uteri, horribilesq; ululatus,
Progenies ceruæ parturientis eram.
O Mater! scio, tunc Mater, noua facta Rebecca es,
Tunc servus subiit virginitatis amor.
Diriguit nutrix, pallens pater ora retorsit,
Et cunæ in lævum procubuêre latus.
Horror & horror erat, vox omnibus, omnibus una,
Heu puer, heu quantis gignitur ille malis!
Atra dies, Ægyptiacâ dignissima nocte,
Quâ de me, licuit dicere; Natus homo est.
Atra dies! neque te Titan, neque Cinthia nôrit,
Nec stata qui Cœli tempora, Ianus agit.
Illa dies, abeat Graias orsura Kalendas,
Nullu eam cupiat mensis habere suam.
Si redeat, redeat piceis frontem obsita nimbis,
Et gelidum densâ grandine tunsa caput.
Tum tonitru & fulmen funesto aduerberet igne,
Et sibi sic hostem noverit esse Deum.
Sentio iam, quod fatidici ploraſtis amici:
Mentitur vitæ clepsydra nulla meæ.
Tanti erat hæc soboles, lacrimis assueuimus inde,
Inde oculos rarò deseruêre meos.
Nam postquam posita est prætexta, nucesq; trochusq;
Et bulla ad patrios victima facta lares,
Tunc ego, quæ melius nescirem, dicere cœpi:
Primus erat, sortem plangere posse, dolor.
Et vix posse datum est, sæpe obluctata fuit mens,
Naturæ impatiens sub pede colla premi.
Surgere sæpe adnixa, suoque irrumpere Cœlo,
Nec poterat pigrâ tollere corpus humo.
Tum vibrans oculos, oculos tristi imbre natantes,
Ah superi! dixit (cætera fletus erant)
Et rursum ah! ah! (sed per luctisonos singultus
Ipse sibi obsistens non sinit ire dolor)
Sic puto Rex fremuit, dum crescere cornua sensit
Qui bos ex homine est, de boue factus homo.

O Deus, ô superi, patientia vincitur! ô quis,
Qui me mortali corpore soluat, erit?
O quis erit? nostris qui cantet in auribus, istud
Quod voueo toties, ilicet, ô quis erit?
Ille, necaturum mihi mergat in ilia ferrum,
Pocula Thessalico misceat ille fauo.
Nec liquido plumbo, nec auaro terreor vnco,
Mors miseræ quauis conditione placet.
Æratos gemitu doceam mugire iuuencos,
Suppositò quamuis excrucianda rogo.
Aut etiam iubear (quamquam pudor ista vouere)
Inter Vlyssæos exululare lupos.
O Deus, ô superi, patientiâ vincitur! ô quis
Quis me mortali corpore soluat, erit?
Parce Deus, ne crudelem vox impia iactet,
In furias quando præcipitata ruit.
Hic proprè barbaries poterit clementia dici,
Ad pœnas veniat si stupefacta meas.
Corpora corporibus coniunxit mortua viuis
Ille, hominem quem vix dicere fama potest.
Me viuum cruciat (magis hoc ferale) cadauer;
Nec, quæ dissidium finiat hora, venit.

AMBROSIVS

in Psalm. 118.

Serm. 2.

QVomodo viuit anima operta mortis inuolucro?

Coarctor autem e duobus, desiderium habens dissolui et esse cum Christo. ad Philip. 1,

39.

SVSPIRIVM IX.

Coarctor è duobus, desiderium habens dissolui, & esse cum Christo. *Ad Philipp.* 1.

Quid faciam gemini flammata cupidine voti?
Anteferam terras? anteferamne Polum?
Terra tenet, Cœlum reuocat, lis magna moratur.
Iamque volentem animũ pondere membra premũt.
Sed procul illecebræ; semel impetrasse nodum
Præstat, & è vinclis eripuisse pedes.
Pergite festina pertexere stamina Diua,
Nec letho clausæ sint veniente fores.
Aspice, lux, quanto luxentur brachia nisu,
Vtque ferè à membris distrahar ipsa meis,
Distrahar, vt mediam, tibi me coniungere possim:
Vnaque sit saltem pars tibi nexa mei.
Non finis; & rides nil proficientia vota,
Quodque negas toties, vis tamen vsque peti.
En peto quod renuis, geminasque exporrigo palmas,
Et tibi, quas nequeo nectere, tendo manus.
Sæpè mihi de te, mendacia dulcia fingo.
Vincula ceu positâ compede fracta forent:
Et dico; meus hic, prendique & prendere certat,
Meque, sed vt video, dissimulanter, amat.
Tam bona credulitas erat haud indigna fauore,
Debueratque meos expediisse pedes.
Si tamen implicitampedicis, cupis vsque teneri,
Hic ego conatu deficiente cadam.
Ast redit, & velut allabens sese ingerit vltrò,
Spemque iterùm nutu sollicitante facit.

Surgam ſupremũmque amplexibus obuia curram,
Collaque: furtiuâ fraude, negata petam. (eſt,
Quã propè, quã propè ſum! veſtis pars vltima tacta
Iam puto, vicina prendere poſſe manu.
O Amor! ô dolor! affectum deludis hiantem:
Decipit amplexus mobilis aura meos?
Et licet aut digitis tribus, aut vix quatuor abſis,
Semotus medio crederis orbe mihi:
Nempe pater Pelopis ſic poma fugacia captat,
Poma datam toties fallere docta fidem.
Dum modò prona arbos patulo ſuper incubat ori,
Oſque iterum, fructu decipiente, fugit.
Ludicra res Amor eſt, fallique & fallere gaudet,
Sed fraus ſupplicio non caret illa ſuo.
Decepti, quo tormento crucientur amantes,
Exemplo poterit diſcere quiſque meo.
Quique alium ludit (ſed rarum eſt iſta fateri)
Ipſe ſuo patitur vulnera facta dolo.
Neſcieram, mea lux! iſtis te fraudibus vti,
Sed nimis expertam iam ſua pœna docet:
Vt canis indomitâ iactans ceruice catenas,
A populo ſolui prætereunte rogat;
(Ni faciat, querulis vlulans latratibus auras,
In ſua conuerſo vincula dente furit)
Sic queror, & ſupplex toties ad vota recurro,
Vt præſtes, quam me poſcere cernis, opem.
At poſtquam implacido vertiſti lumina vultu,
Nec placuit pedibus demere vincla meis.
Clamaui; ô truculentum, & inexorabile pondus!
Quin etiam dicta eſt ſæpè catena nocens.
Hanc trahat Autolicus, trahat hanc furiatus Oreſtes,
Aut qui tardipedes vertit in antra boues.
Sentiat hanc Scythica damnatus rupe Prometheus;
Aut Scinis, aut ſcelerum quis feritate prior.
Scilicet à nimio venit hæc dementia luctu,
Error & hic, ſeſe quo ineatur, habet.

Compedibus facile est sæuoque igneſcere ferro,
Durior at vinclis qui ligat illa ſuis.
O vbi littoreâ vinctam qui rupe puellam
Bellerophron volucri rettulit ales equo?
En ego barbaricæ conſtringor mole catenæ
Cerius vt à rigido transfuga vinctus hero.
Et quotics patrias aſſurgere nitor in auras,
Deprimor hoſpitij pondere victa mei.
Nempe ita dat pueris captus ludibria paſſer,
Dum fugit & reuocant fila reducta fugam.
Et licet è domini cœnetve, bibatve labellis,
Mauelit in ſiuas liber abire ſuas.
Sic quamuis nitida paſta bene corte palumbes,
Anteferant caueæ ruſque, nemuſque ſuæ.
O mea ſi lacrymis molleſcere vincula poſſent!
Dudum eſſent lacrymis mollia facta meis.
Lux mea! tende manus; contra tibi tendo catenas
Has niſi qui vinxit, ſoluere nemo poteſt.

CHRYSOSTOMVS

Hom. 55.

ad Pop. Antioch.

QVouſque hîc erimus *affixi?* adhæreſcimus terræ tanquam vixerimus, in cœno volutamur: corpus de terrâ nobis Deus contulit, vt ipſum & in cœlum reuehamus, non vt animam per ipſum *ad terram detrahamus.*

Educ de custodia animam meam ad confi-
tendum nomini tuo : Psal. 141

SVSPIRIVM X.

Educ de custodia animam meam, ad confitendum nomini tuo.
Psal. 141.

Libera quæ potui, spatioso ludere Cælo,
Cernis, vt angusto carcere clausa premar?
Heu dolor! vt miseras me lux effudit in auras,
Ipsa loco cauea membra fuêre meo.
Pes compes, manicæque manus, neruique catenæ,
Ossaque cancellis nexa cataста sui.
Quo mihi cognati natiua repagula claustri,
Damner vt hospitij carcere vincta mei?
Siccine, more chelys, breuibus tegar abdita conchis,
Regia cui Cæli vix satis ampla domus.
O quoties quæsita fugæ fuit ansa pudendæ!
In votis quoties restis & vnda fuit!
Sæpè quidem rapto felix Lucretia ferro,
Faustaque combibito Porcia dicta foco est,
Ipsa nec Assyriæ tristis mihi sica puellæ,
Heu nimis in geminas prodiga sica neces!
Sed negat hæc animis Numen solatia captis,
Nec sinit hàc vinctos fata præire viâ.
Ergo Syracusiis malim iacuisse cauernis,
Aut Danaës rigidâ delituisse serâ:
Nec verear curui Cretea volumina septi,
Vnde citam rapuit Dædalus ala fugam.
Immeriti profugus damnet pia claustra rigoris,
Quæ sibi sollicitam non renuêre fugam;
Si mihi sidereis pateat vel rimula tectis,
Non querar immites ætheris esse fores.

Donec at hæc captam retinent ergastula mentem,
Mens nequit agnati templa subire poli.
Quin sueta imperiis iacet hic captiua voluntas,
Nec bona quæ vellet, vincula velle sinunt.
Euge semel nostræ, mea lux, succede cataste,
Quantula sit nobis, experiere, domus.
Si tamen insidiæ, vel ahenæ repagula terrent.
Fac pateat dempta ianua laxa serâ.
Captiuum gemitu fertur reuocasse Magistrum,
Oblitus cauea psittacus ipse suæ.
Eia graues resera, noue Iane Patulcie vectes;
Non erit hæc dextræ gratia prima tuæ.
Angelico, memini, patefactas impete portas,
Claustraque suffractis dissiluisse seris;
Cum stupuit lapsas manibus, pedibusque catenas,
Vixque Petrus patulas credidit esse fores.
Nullus obit nostris obses vadimonia vinclis?
Liberat Herculeâ Thesea nullus ope?
O vbi nunc Minyis fidissima turba maritis.
Vincula pro captis ausa subire viris?
Aut qui Vvandalicis obses ergastula neruis,
Ipse sui capitis iussit abire lytro?
Lux mea! pande fores, inamœnaque claustra resolue.
Et sine sidereas ætheris ire vias.
Aut spectanda tuo vis ducar præda triumpho,
Vt Scythicus cauea pompa Tyrannus erat?
En manus, en digiti rimis hiscentibus extant,
Cur ego non digitos tota manumque sequor?
Qua caput, hac reliquæ subrepit cauda colubræ.
Cur mihi serpentis lubrica pellis abest?
Cortis obit toties volucris captiua feneſtras,
Et notat an tacitæ rima sit vlla fugæ;
Nexaque sollicitans furtiuo vimina rostro,
Natiuas nemorum tentat adire domos.
O Catharis, niueique polo comes agminis Agnes?
O casta Vrsulidum, Sophiadumque cohors?

Vos

Vos ego, dimidium vestri modò mobile testor
(Dimidium vester quod sibi iunxit amor)
Pandite ferratos ergastula barbara postes,
Inserar vt vestris dimidiata choris.
Dimidium felix, vinclis socialibus exors,
Cui licet in plenas iam caluisse faces?
Lux mea! tam durum residet tibi pectore ferrum,
Vt neque captiuæ commoueare prece?
Non ego, sed nostræ tu maxima caussa querelæ es:
Spectat enim laudes ista querela tuas.
Non bene conueniunt rigidis tua carmina clathris;
Quis queat in cauea cantibus esse locus?
Libera quæ cantat vernis auis Attica siluis,
Capta silet, solitos nec ciet ore modos.
Eia age, pande fores inamœnaque claustra resolue;
Et sine sidereas ætheris ire vias.
Aut tua si cupidam præconia dicere tennis,
Inuidus in laudes efficière tuas.

GREGORIVS

In Cap. 7. Iob. *Cap.* 17.

CArcere homo circumdatur, quia plerumque, & virtutum profectibus ad alta exurgere nititur, & tamen carnis suæ corruptione præpeditur.

Quemadmodum desiderat ceruus ad fontes aquarum; ita desiderat anima mea ad te Deus. Psal. 41.

41.

SVSPIRIVM XI.

Quemadmodum desiderat cervus ad fontes aquarum, ità desiderat anima mea ad te, Deus! *Psal.* 41.

Scire cupis, mea lux! quibus intus amoribus vrar?
Quantaque flamma tui pectora nostra coquat.
Nec satis extulero sitientis imagine prati,
Aut violæ, nimio quæ iacet vsta die.
Nec satis æstiferæ depinxero fulmine stellæ,
Cùm canis ardenti sidere torret humum.
Ah! quàm puluereæ Libyes patiuntur arenæ;
Æstuat hæc, nostro siccior ore, sitis.
Siccior Icario quàm dum canis imminet astro,
Aut violæ tosto flos cadit vstus agro.
Vis dicam, mea lux! quam te meus ardor anhelet?
Cervus vt irrigui fontis anhelat aquas.
Nempe venenifero pastus serpente medullas,
Cervus agit totis hausta venena fibris;
Aut humeros tincti trajectus arundine teli,
Carpitur infestà viscera tacta lue.
Ille furit, pectusque citatus anhelitus vrget,
Cæcaque per siluas saucius antra petit.
Antra petit fugiens salientibus humida lymphis,
Vt sua fontano guttura rore lauet.
Hic riui scatebris fumantia temperat ora,
Pellit & amne sitim, pellit & amne luem.
Haud aliter scelerum mihi mens temerata veneno,
Tela venenata combibit vncta manu.
Et modò combibitum populatur pectora virus,
Ardet & in tacito noxia flamma sinu.
Nempe graues, animi sunt toxica vindicis, iræ,
Et tua quæ iaculas tela, venena, Venus!

Quæque grauant nimio ſpumantia pocula Bacchо,
Pocula quæ diro gramine pota nocant.
Aſpicis vt tumido turgeſcunt pectora faſtu?
Pectoribus faſtus virus inane tumet.
Quò ſitiens igitur petarem de flumine lympham,
Cum mea tam varium viſcera virus edit?
Ah! niſi te, nullo ſitis hæc placatur ab hauſtu,
Tu potes hanc ſolus, fonte domare ſitim.
Scis etenim, mea lux! quam te, meus ardor anhelet,
Ceruus vt irrigui fontis anhelat aquas.
Ceruus odoriſequi fugitiuus ab ore Molоſſi,
In laqueos, nullo ſæpe ſequente, ruit?
Tum denſam aſpiciens venatum hinc, inde coronam,
Tela ſuper, ſaltu corpora fertur agens.
Exoritur clamorque canum, ſtrepituſque ſequentum,
Ille fugit, tergo cornua celſa locans;
Ambiguuſque pauet ne ſit compreſſus, & ipſa
Quæ iam prætriit tela, canſque timet.
Reſpectanſque metu per ſaxa, per auia currit,
Igneus atque illi ſpiritus ore micat.
Gutturaque ardenti flagrant arentia linguâ,
Quaque ſitim releuet, quærit anhelus aquam.
Tum fontis mediis venas rimatus arenis,
Fontano rabidam mergit in amne ſitim.
Et bibit & potis largè ſe proluit vndis,
Haurit, & ab hauſto robur opemque lacu.
Sic ego tartareis cingor, mea vita! ſagittis,
Ægraque flammatâ torreor ora ſiti.
Hinc puer Idalius, premit hinc ad retia Bacchus,
Et multa ancipitem trudit vterque cane.
Sublimes, leuis hinc ſuſpendit Gloria caſſes,
Hinc tumidus pedicis fallere tentat Honor.
Inde cohors magnis ſociorum hortatibus inſtat,
Et docet exemplo crimina quiſque ſuo.
Hei mihi quot circum venabula ſtricta minantur?
Cen fera, cum cincto clauſa tenetur agro.

Mille vias repetens infraque, supraque vererro,
Si qua meæ pateant hospita lustra fugæ.
Tum mihi per siccas sitis æstuat ignea venas,
Et sensim vapidas decoquit igne fibras.
Fontis inops igitur ad flumina quæque recurro,
Flamma sed hæc nullo flumine victa fugit.
Sic cadit obscenos miles defessus in haustus,
Sit licet infami turbida lympha luto.
Sperabam effossis æstum compescere riuis,
Æstus at infusa gurgite creuit aquæ.
Qualis in amne leuem sectatur faucibus vndam
Tantalus, & fallit, quam dedit vnda, fidem.
Mobilibusque inhiat, deluso gutture lymphis,
Semper aquæ locuples, semper egenus aquæ.
Scilicet, haud simili calor hic extinguitur haustu,
Nec domat hanc cœni turbida lympha sitim.
Cœlestes animus sitit insatiabilis vndas,
Ceruus vt irrigui fontis anhelat aquas.
Ite igitur nigro torpentia flumina stagno,
Non bibit è vili gurgite nostra sitis.
Ite graues stygiis serpentibus, ite lacunæ,
Noxia Tartareis flumina pasta vadis.
Ite sitit superi dias mens fluminis vndas,
Ceruus vt irrigui fontis anhelat aquas.

CYRILLVS
In Ioann. *Libr.* 5. *Cap.* 10.

SAlutaris nimirum aqua, quæ noxiam huius mundi sitim, & vitiorum ardorem prorsus extinguit, sordes omnes peccatorum eluit, animæ nostræ terram cœlesti imbre irrorat atque fœcundat; & ad solum Deum anhelo spiritu mentem humanam sitientem reddit.

Quando veniam et aparebo ante faciem Dei? Psal. 41.

SVSPIRIVM XII.

Quando veniam & apparebo ante faciem Dei? *Psal. 41.*

AH quoties, mea lux! mihi seria verba dedisti,
Nulla secuta tamen seria verba fides!
Euge breui venies, toties dixisse recordor;
Adde fidem verbis, dic semel, Euge veni.
Heu mihi! quàm longæ sunt exspectantibus horæ,
Plus aui spatio creditur vna dies.
Iam mea lux, lapsi menses, tot aguntur & anni,
Spemque facis toties, spem tamen vsque negas,
Quid miseram spatiis tam lentis ferreus vris!
Et toties, paruo hic tempore dicis, eris.
Iam lacerant falsis me publica compita sannis,
Et tuus ille Deus, dic, vbi? quisque rogat.
Quando igitur veniam? quando tibi libera sistar?
Quando adstabo oculis obuia facta tuis:
Aspicis vt misero consumar squalida luctu?
Quà careo facies hæc mihi damna facit.
O facies animi crudele mei tormentum!
Vnica quæ præsens esse medela potes.
O quando, facies toto spectabilis orbe,
Quando tuo dabitur lumine posse frui?
Scilicet vt grauis est terris absentia Phœbi,
Squallet & obscurus, Sole latente, dies:
Nec color est hortis, nec amœnis gratia siluis,
Iamque silent homines, iamque siletis aues:
Mox vbi purpureo roseum caput extulit ore,
Læta micat radiis, luce nitente, dies;
Et suus est hortis color, & sua gratia siluis,
Iamque strepunt homines, iamque loquuntur aues:
Sic ego, te viso, moriens, mea vita, resurgo;
Viuaque non viso protinus exorior.

Sæpè iubes, alio me pascere lumina vultu,
Multaque conspectu corpora pulchra refers.
Aspice prata, inquis, formosos aspice flores;
Picta mei multum prata coloris habent.
Aspice cæruleo palantes æthere stellas.
Hæ quoque de nostro lumine, lumen habent.
Aspice & humanis præstantia corpora formis;
Est meus humano multus in ore decor.
Siccine, lux! nostris sperasti illudere votis?
Falsaque suppositò vendere frusta vitro?
Non ego pellicior mortalis imagine formæ.
Ah! mea fax facies est, mea vita, tua!
Illa, ô digna Deo facies! grauis ille suaui
Mixtus in ore timor, parque timoris, amor.
Illa supercilij maiestas dia cadentum
Cœlituum prono quam colit ore tremor.
Nam quota pars tanti sedet vlla in fronte decoris,
Lux mea, quanta tuâ fronte, genisque sedet?
Ah! neque si faciem coëat decor omnis in vnam,
Tanta fit vllius gratia, quanta tua?
Lux mea splendidior quanto supereminet astris.
Lucifer, & quanto Cynthia Lucifero;
Ipsaque quanto iterum superatur Cynthia Phœbo,
Tanto formosis omnibus ore præis.
De tribus id melius narrabit testibus vnus,
Qui tibi tum comites vertice, Thabor! erant;
Cum, testata Deum facies tibi flammea luxit,
Cinxit & auratas fax radiata comas.
Nempe aliquis tantæ captus dulcedine lucis,
Et nimio formæ saucius igne tuæ,
Immemor & patriæ, oblitusque suique, suorumque
Optabat stabiles figere monte lares.
Nec tamen augustum, qualis, quantusque videri
Cœlitibus solitus, viderat ille Deum.
Viderat aërios absistere vultibus ignes,
Vt solet accenso candida mica foco.

Viderat,

Viderat, ardenti rutilantem vertice flammam,
Quale lacessitum Sole refulget ebur.
Viderat, vt placidis, Lucina! videris in vndis,
Cùm tuus in nitidis fluctuat ardor aquis;
Aut qualis pelago Cæli vibratur imago,
Vnda repercussi cum tremit igne poli.
Quid dicturus erat, tota si luce coruscas
Vidisset, circum tempora bina faces?
Quid si oculos? quid si faciem sine nube micantem?
Quodque polo facies lumen vtroque iacit?
Quando erit ille dies, mea lux, rex ille dierum,
Numinis ambrosio cum sinar ore frui?
Sæpè quidem vosti os specto sub imagine vultus,
Cùm vultus obeunt spica, merumque tuos.
Magna, equidem fateor, tamẽ imperfecta voluptas,
Pro facie, faciem nube tegente frui:
At mihi mens alio stimulata cupidine flagrat,
Ardet & immubes læta videre genas,
Quando erit ergo dies, cum te, sine nube, videbo?
Impedient faciem vela nec vlla tuam?
Solaque, quæ fueras animo libata voluptas,
Tandem oculis etiam percipiere meis?
Illa dies fausto si quando affulserit astro,
Iuro, erit his oculis carior illa dies.

AVGVSTINVS

in Psalm. 43.

SI inuenis meliùs quàm videre faciem Dei, illuc te præpara. Væ tali amori tuo, si vel suspicaris aliquid pulchrius, quàm est ille, à quo est omne pulchrum, quod te teneat, ne illum cogitare merearis.

Quis dabit mihi pennas ſicut columbæ, et volabo et requieſcam? Pſal. 54.

43

SVSPIRIVM XIII.

Quis mihi dabit pennas ſicut columbæ, & volabo, & requieſcam? *Pſ.* 17.

MAgne opifex rerum, generis mortalis origo!
Corpora noſtra tuâ ſunt fabricata manu.
Si tamen aduerſis liceat contendere verbis,
Quos habeat næuos corpora noſtra, querar.
In tria ius homini vaniſſima regna dediſti;
In maria, in terras, ætheriaſque domos.
Tanta ſed vt iuſtis tria regna gubernet habenis,
Non quantum hæc poſcit machina robur, habet.
Parce parum timide temeraria verba loquenti,
Plus operi vitij, quàm reputetur, ineſt.
Momus abeſſe homini, fertur, doluiſſe feneſtram,
Cætera tam nitidæ membra probaſſe domus:
Sed fuerit me foris, fueritne foraminis vſus,
Lis erit arbitrio, Mome! ſecanda tuo.
Officit humanæ, me iudice, turpius ædi,
Nulla quod obſequium ſquamma vel ara ferat.
Non quod opus ſquammis vt terra tegatur & alis;
Imperium terræ ſquamma nec ala iuuat.
Sed ſimul ætherius homo cùm moderetur habenas,
Et ſimul æquoreæ cærula ſceptra plagæ;
Quâ niſi ſint primæ, tumidis reget arte procellas?
Quâ niſi ſint pinnæ, nubila lege premet?
Vt volet, aëria volucris petit ardua, penna;
Piſcis vt æquor aret, ſquammea pinna facit:
Sed neque pinna vices homini, neq; pœna miniſtrat,
Et ſimul hic fluctus & ſimul Aſtra reget.
Nec pelago piſcis, neque nubibus imperat ales,
Cur opus hic, pennâ, remigioque fuit?

Scilicet, ingenij minus, orbis & artis haberet,
Ni strepere pennis stridula musca suis.
Nec stabili gemmus penderet ea dine mundus,
Bina nisi querulas alia mouere apes.
Quid, quod & in triplici, volucrũ viliſſime, regno,
Principis instar, iter Merge natator, agas:
Et modo graminea pedes exspatieris in herba;
Mox auis, alta petas; mox freta, nauta, seces.
Quin potius triplicis cessit tibi regia mundi,
Per tria qui pennis hospita regna volas?
Aut tria si fuerint hominis loca credita curæ;
Cur homini, triplici non licet ire via?
Cærulus æquorei Nereus pater ipse profundi,
Non nisi squammigeris curuetur equis:
Iuppiter, aerium qui flectere fingitur orbem,
Ætheris, ipse volens alite; carpit iter.
Nec leuitas hominem celeri fert plumea penna,
Nec liquidas penna remige fingit aquas.
Et flectet geminum iustis sine viribus orbem,
Æthere factus auis, factus in amne ratis?
Vt tamen vndifragæ careas moderamine pinnæ,
(Plurima cum pinnis corpora cassa natent.)
At sine præpetibus nulli patet ardua pennis,
Quæ patet aligero Regio sola gregi.
O liceat vacuas mihi tollere corpus in auras,
Altaque sidereæ visere regna plagæ!
Aspice, quos inter iaceat mea patria mores,
Indignus patriæ nomen habere locus.
Aspice, nec quod amem volucres, mirabere pennas,
Me grauior, quam quæ Perseа causa monet.
Pegasseis vtinam rapiar super æthera plantis,
Aut moueat volucres Perseos ala pedes!
Aut agiles humeris aptes mihi, Dædale, cerasi,
Icariis quamuis fabula labar aquis!
Aut lapsas agitem pennato pectore plumas,
Quas vulsit vario picta columba sinu!

Aſt a columbinis meditabor protinus a is,
Et fe ar ante tuam, Iuppiter, ales auem.
O ſtultæ volucres, gens nata paluſtribus vlmis,
Sucta cauernoſos turba natare lacus!
Non ego, ſi veſtras mihi Dædalus applicet alas;
Littora vel ſcopulos, imaque ſaxa legam.
Non ego, fluminea volitem leuis accola ripa,
Aut mea percuſſus penna flagellet aquas.
Non mea torpentes circumuolet ala paludes;
Vt propior ſegnes radit hirundo lacus.
Non mea, ceu mœſtis Ceyx dum plangitur vndis,
Humida vicino ſe lauet ala fleto.
Perſequar ætherium ſublimior ales Olympum,
Attaque mox ſolitis niſibus aſtra petam.
O quondam felix hominum, modo turba volucrum,
Quos amor, in celeres iraque vertit aves!
Cur mea non capiunt agiles quoque brachia plumas,
Induit aut meras hiſpida penna manus?
Quot ludunt liquidis examina plumea campis,
Aligeroque ſecant nubila celſa pede;
Si mihi, Niſe, tuo plumeſcant brachia fato,
Crura ve Scyllæis veſtiar hirta comis;
Si leuis Aonio fierem certamine pica,
Aut, cytheræa, tuâ verterer ales aue;
O mea ſi tangant aliquod ſuſpiria Numen,
Muter vt in pennas caſta columba tuas!
Scilicet aduecta, ceu Chaonis ales, oliuâ
Reppetiit notæ tecta Noëa ratis;
Protinus aligeris raperer ſuper æthera velis,
Noſtra nec has iterum viſceret ala plagas.

AMBROSIVS *Sermone* 70.

VOlare non poteſt, niſi quod purum, leue atque ſubtile eſt, cuius nec ſinceritas intemperantiâ retardatur; nec alacritas, nec velocitas mole gravatur.

Quam dilecta tabernacula tua Dne. virtutum! Concupiscit et deficit anima mea in atria Domini. Psal. 83.

44.

SVSPIRIVM XIV.

Quam dilecta tabernala tua Domine virtutum! concupiſcit & deficit anima mea in atria Domini. *Pſ.* 83.

O *Qui ſidereas ducis fortiſſime turmas,*
Cui cingunt decies millia mille latus!
Quàm tua Regifico radiant Prætoria luxu!
Mons ſtupet & tantæ languet amore domus.
Mœnia Tænario defendunt marmore muros,
Limina ſunt Parius portaque ceſa lapis.
Veſtibulo rutilant adamantum lumine valuæ,
Amplaque magnificus culmina ſplendor habet.
Fulgurat excelſis fuluum laquearibus aurum,
Et camera aurata cedrina fulta trabe.
Tectum auguſtum, ingens, gemmiſque, auroque ſuperbum,
Quale putes ipſum poſſe decere Deum.
Stratus humi calcatur onyx, vitreique plateæ
Stellarum fundant marmora fulua globi.
Iam ſua temperies placido mitiſſima Cœlo eſt,
Qualis vti vernis aura tepet Zephyris.
Nec glacialis hiems tremulo pede pulſat Olympũ,
Icta nec hyberna grandine tecta ſonant.
Nec pallent viſo morituræ ſole pruinæ,
Nec ſtant marmoreo flumina vincta gelu:
Nec coquit æſtiui Cererem iuba ſæua leonis,
Solſtitij medius nec furit igne dies,
Nec viridis foliis ſanguis feruore recedit,
Nec toſtus nimio ſole fatiſcit ager.
Perpetuum ver aſtra colunt, friguſque, calorque
Inter, Cœlicolæ tempora veris agunt.

O qui sidereas habitas, Rex maxime, sedes,
Quàm tua præ terris inuidiosa domus!
Quin absunt gelidi brumæ intractabilis imbres,
Quique rigat madidos imbrifer hœdus agros.
Aeoliaque silent animæ tranquilla per alta,
Quassaque nec venti murmure spica tremit.
Stat placidus positis Aquilonum flatibus æther,
Seruat & æternus longa serena tenor.
Sed neque flammantes liquido lauat æquore currus,
Nec subit occiduas Sol fugitiuus aquas.
Nec premit astra dies, neque Sol fugat æthere stellas,
Nec premitur lassus nocte fugante dies.
Nulla polos tacitis nox obruit atra tenebris,
Nigraque subducto somnia sole vocat.
Exulat æthereis longe nox horrida terris,
Et nitet æterno lumine clara dies.
Clara dies, iucunda dies, septemplice Phœbi,
Fulmineam nostri lampada, luce premens.
O qui sidereas habitas, Rex maxime, sedes;
Quàm tua præterris inuidiosa domus!
Sollicitæ procul hinc posuere cubilia curæ,
Et metus & tristi luridus ore dolor;
Et caput atrato luctus velatus amictu,
Lessus & impexis nænia mœsta comis.
Et labor & toto genitus proscriptus Olympo,
Et lis & rabidi iurgia rauca fori,
Rixæque, inuidiæque, cruentaque sanguine bella,
Monstraque, quæ secum plurima bella trahunt.
Paupertes, febrisque, fameque, sitique, lueque,
Quæque sequi solita Martia castra neces.
Hic clausa Bello portæ, & sine militis armis
Otia cœlicolæ mollia pacis agunt.
Non galeæ, non scuta micant, non classica clangunt,
Mitescunt positis aurea secla tubis.
Tabificique absunt, examina pallida morbi,
Quique cohors Letho prauia sternit iter.

Quin etiam Letho interdictum mœnibus vrbis,
Nec quidquam in Superûm corpora iuris habet.
Latitiæ data cura domus, quæ ſcdula fletum
Elyſii longe finibus arcet agri.
Inſtruit auratis conuiuia Regia menſis,
Quas recreant feſtis gaudia ſancta iocis.
Non quia Cœlicolæ dapibus ieiunia ſoluant,
Aut vllus Superûm proluat ora liquor.
Abſque epulis, hic omnis amor compreſſus edendi,
Omnis & abſque meri munere pulſa ſitis.
Non iſtis temnant Superi conuiuia menſis,
Aut Regio ſimiles ſuggerit illa dapes.
Elyſium ſine cæne epulas Bacchoque miniſtrat,
Cœlicolumque venit nullus in ora cibus.
Cœleſtes onerant, incognita fercula lances,
Quales nemo hominum contigit ore cibos.
Ambroſia, Superos hilarat, quis, neſcio, ſuccus,
Dius, & ætherio nectare potus alit;
Sicque ſuper ſtrato æternùm diſcumbitur oſtro,
Gaudet, & auratis gens epulata toris.
Gaudet & Angelicos placidis bibit auribus hymnos,
Et ſalit, & rutilam ſub pede plaudit humũ,
O qui ſidereas habitas Rex maxime! ſedes,
Quot tua deliciis affluit illa domus!
Iam ſtragrat, & ſtudio nimis inflammata videndi,
Mens deſiderio deficit ægra ſuo.

BONAVENTVRA.

Soliloq. *Capite.* 4.

O Anima quid dicere valeo, cùm futurum gaudium adſpicio? iam pene præ admiratione deficio, quia gaudium erit intus & extra, ſubtus & ſupra, circum & citra.

Fuge dilecte mi et assimulare capreæ hinnuloq; ceruorum super montes aromatum.

Can. 8.

45.

SVSPIRIVM XV.

fuge, dilecte mi, & assimilare capreæ, hinnuloque ceruorum super montes aromatum. *Cant.* 8.

O Cyus aspectu, mea lux, te proripe nostro;
Ardeo, nec tantas mens capit ista faces.
O mala, quæ dudum timui tibi dicere verba!
Quam mea lux! maliem dicere posse, mane.
Non etenim tua me præsentia tempore lassat.
Ah! sine te, grauis est quælibet hora mihi.
Sed prohibent nimiis incendia dulcia flammis,
Vel fuge, vel nocuam lux mea conde facem.
Hæc mihi Tu, fateor, si iussa aliquando dedisses;
Exanimis misero lapsa dolore forem.
Parca iubet sæuis Amor ignibus, haud ego mando;
Stare velim tecos in mea vota dies.
Si possem, cuperem non persuadere quod hortor,
Si potes, inuitas aure repelle preces.
Ergo mane, mea lux! monitis neque flectere nostris:
Nec, precor, audieris quæ modo iusta dedi.
Trans mare præcipites rapiant verba irrita Cauri;
Non mea, sed stolidi verba fuére metus.
At prohibet rapidus fibras qui pascitur ardor,
Aestuo, nec tantas mens capit ista faces.
Ergo fuge, & celeres pedibus præuerte capellas;
Anteuola ceruos, anteuola hinnuleos.
Sed fuge respiciens, tanquam discedere nolles,
Vt qui spectari, dum fugit, ante cupit.
Dius in Ephremi cum pectore ferueret ignis:
Non ego par flammæ, quin fugis, inquit, Amor?

Ille triumphato clarus Xauerius Indo,
Saucius atherea pectora sæpè face.
Cœlestis quoties ardebat arundinis ictu,
Ah satis est, satis est! dicere suetus erat.
Cum flagrat Iuuenis sceptri laus magna Poloni,
Corda rigat gelidis Stanesilaus aquis.
Quid mea pectoribus compono pectora tantis?
Non ego sum toti lux mea, par pharetræ.
Cape fugam pedibusque leues præuerte capellas,
Anteuola ceruos, anteuola hinnuleos.
En iuga vicino cœlo: tangentia cliuo,
Thuris vbi madido cortice gutta tumet;
Cedrus vbi, Laurusque & copia plurima Myrrhæ,
Mixtaque puniceis Cynnama lata crocis:
Huc fuge pennigeris super alta cacumina plantis,
Seu tua, Mons Amana, Libane, siue tua?
Alta super inuictum fastigia Seraphicorum,
Cherubicosque apices. Astraque summa super.
Scilicet insoliti non sunt his montibus ignes,
Pectora quos imis vallibus ista timent.
Vna potest flammare meas scintilla medullas,
Non ego par totas, lux mea, ferre faces.
Carpe fugam, pedibusque leues præuerte capellas,
Anteuola ceruos, anteuola hinnuleos.
Sic tamen, vt fugiens oculis huc sæpe recurras,
Longius aspectu neue vagere meo.
Qualis vt oppositum spectat soror aurea Phœbum,
Cùm plus de radiis, quo magis ille fatet, habet.
Parce suas vires, mea lux, vitiumque fatenti,
Nec tecum possum viuere, nec sine te.
Ardeo, si properas; rigeo, si fugeris; hei mi,
Et procul, & præsens, igne gelugue noces!
Quid facies, mea lux, sine te non esse valenti!
Fac caleam, toto non tamen igne cremor.
Ergo fuge, alipedesque celer præuerte capellas,
Anteuola ceruos, anteuola hinnuleos.

Interea viridem fabricabor arundine cannam,
Et referet laudes fistula facta meas.
Post vbi nox longo modulamine fessa silebit
Ore silente nouum dextra capescet opus.
Arboribusque meos, foliisque insculpet amores,
Amborumque vno cortice nomen erit.
Scriptaque praeteriens ne noscat signa viator,
Littera confusum nomen vtrumque teget.
Post opus hoc reliquae si quae super hora diei,
Illa mihi in somnos hora quietis erit.
Sic tamen vt vestri sit mixtus imagine somnus,
Et mihi stes clausos peruigil ante oculos.
Dumloquor, en tacitis gliscunt incendia flammis,
Ocyus ingratam lux mea carpe fugam,
Carpe fugam, veluti cupieres tamen ante videri;
Vtque breui redeas, non tibi dico Vale.

AMBROSIVS

De bono mortis. *Cap.* 5.

HOrtatur (anima) vt fugiat sponsus, quia iam sequi potest etiam ipsa terrena fugientem.

SYLLABVS LIBRI PRIMI.

GEMITVS ANIMÆ POENITENTIS.

GEMITVS I.

ANima mea desiderauit te in nocte. *Isaiæ* 26.

II.

Deus! tu scis insipientiam meam, & delicta mea à te non sunt absondita. *Psalm.* 63.

III.

Miserere mei Domine, quoniam infirmus sum, sana me Domine, quoniam conturbata sunt ossa mea. *Psal.* 6.

IV.

Vide humilitatem meam, & laborem meum;

& dimitte vniuerſa delicta mea. *Pſalmo* 24.

V.

Memento, quæſo, quòd ſicut lutum feceris me, & in puluerem reduces me. *Iob.* 10.

VI.

Peccaui: quid faciam tibi, ô cuſtos hominum? quare poſuiſti me cõtrarium tibi? *Iob.* 7.

VII.

Cur faciem tuam abſcondis; & arbitraris me inimicum tuum? *Iob.* 13.

VIII.

Quis dabit capiti meo aquam, & oculis meis fontem lacrymarum, & plorabo die ac nocte? *Hierem.* 9.

IX.

Doloree inferni circumdederunt me, præoccupauerunt me laquei mortis. *Pſalm.* 17.

X.

Non intres in iudicium cum ſeruo tuo, quia non iuſtificabitur in conſpectu tuo omnis viuens. *Pſalm.* 142.

XI.

Non me demergat tempeſtas aquæ: neque abſorbeat me profundum. *Pſalm.* 68.

XII.

Quis mihi hoc tribuat vt in inferno protegas me, & abſcondas me, donec pertranſeat

furor tuus ! *Iob.* 14.

XII.

Numquid non paucitas dierum meorum finie ur breui ; dimitte ergo me vt plangam paululum dolorem meum. *Iob.* 11.

XIV.

Vtinam saperent & intelligerent, ac nouissima prouiderent. *Deut.* 32.

XV.

Defecit in dolore vita mea, & anni mei in gemitibus. *Psalm.* 30.

SYLLABVS LIBRI SECVNDI.

VOTA ANIMÆ SANTÆ.

VOTVM PRIMVM.

COncupiuit anima mea desiderare iustificationes tuas. *Psalm.* 118.

II.

Vtinam dirigantur viæ meæ ad custodiendas justificationes tuas. *Psalm.* 118.

III.

Perfice gressus meos in semitis tuis, vt non moueantur vestigia mea. *Psalm.* 16.

IV.

Confige timore tuo carnes meas, à iudiciis enim tuis timui. *Psalm.* 118.

V.

Auerte oculos meos, ne videant vanitatem. *Psalm.* 118.

VI.

Fiat cor meum immaculatum in iustificationibus tuis, vt non confundar. *Psalm.* 118.

VII.

Veni dilecte mi, egrediamur in agrum, commoremur in villis. *Cant.* 7.

VIII.

Trahe me post te, curremus in odorem vnguentorum tuorum. *Cant.* 1.

IX.

Quis mihi det te fratrem meum sugentem vbera matris meæ, vt inueniam te foris, & deosculer te, & iam me nemo despiciat? *Ca*

X.

In lectulo meo, per noctes, quæsiui quem diligit anima mea; quæsiui illum, & non inveni. *Cant.* 3.

XI.

Surgam & circuibo ciuitatem: per vicos & plateas quæram quem diligit anima mea: quæsiui illum & non inveni. *Cant.* 3.

XII.

Num quem diligit anima mea vidistis Paululùm cùm pertransissem eos, inueni quem diligit anima mea; tenui eum, nec dimittam. *Cant.* 3.

XIII.

Mihi autem adhærere Deo bonum est po

nere in Domino Deo ſpem meam. *Pſalm.* 71.

XIV.

Sub vmbrâ illius, quem deſideraveram, ſedi. *Cant.* 1.

XV.

Quomodo cantabimus canticum Domini terrâ alienâ? *Pſalm.* 136.

SYLLABVS LIBRI TERTII.

SVSPIRIA ANIMÆ AMANTIS.

SVSPIRIVM PRIMVM.

ADiuro vos, filiæ Ieruſalem, ſi inueneritis dilectum meum, vt nuncietis ei, quia amore langueo. *Cant.* 5.

II.

Fulcite me floribus, ſtipate me malis, quia amore langueo. *Cant.* 2.

III.

Dilectus meus mihi & ego illi, qui paſcitur inter lilia, donec aſpiret dies, & inclinentur vmbræ. *Cant.* 2.

IV.

Ego dilecto meo, & ad me conuerſio eius. *Cant.* 7.

V.

Anima mea liquefacta est, vt dilectus locutus est. *Cant.* 5.

VI.

Quid enim mihi est in Cœlo, & à te quid volui super terram? *Psalm.* 72.

VII.

Heu mihi, quia incolatus meus prolongatus est; habitaui cum habitantibus Cedar, multùm incola fuit anima mea! *Psalm.* 119.

IX.

Infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis huius? *Ad Rom.* 7.

IX.

Coarctor è duobus, desiderium habens dissolui, & esse cum Christo. *Ad Philip.* 6.

X.

Educ de custodiâ animam meam, ad confitendum nomini tuo! *Psalm.* 141.

XI.

Quemadmodum desiderat ceruus ad fontes aquarum, ita desiderat anima mea ad te, Deus. *Psalm.* 41.

XIII.

Quando veniam, & apparebo ante faciem Dei? *Psalm.* 41

XIII.

Quis dabit mihi pennas sicut columbæ; &

volabo, & requiescam ? *Psalm.* 54.

XIV.

Quàm dilecta tabernacula tua Domine virtutum ; concupiscit & deficit anima mea in atria Domini ! *Isa n.* 83.

XV.

Fulge dilecte mi, & assimilare capreæ, hinnuloque cerucrum, super montes aromatum. *Cant.* 8.

FINIS.

PARISIIS,

Ex Typographia IOANNIS HENAVLT, Bibliopolæ Iurat., viâ Iacobæâ, ad insigne Angeli Custodis.

M. DC. LXX.

SPECIAL
88-B
19268
THE GETTY CENTER
LIBRARY